

AHMED şAHİN

ATEşTE YANMAYANLAR

Cihan
Yayınları

10.
BASKI

ATEŞTE YANMAYANLAR

AHMED ŞAHİN

Ahmed Şahin
www.ahmetsahin.org
mail@ahmetsahin.org

Aile İmtihanı

Türdav Yayın Grubu

Adına Editör
Baskıya Hazırlık
Baskı

Mehmet Dikmen
Türdav Ajans
Çevik Matbaacılık
Davutpaşa Cad. Besler İş Merkezi
No: 20/18-19 Topkapı/İstanbul
Tel: (0212) 501 30 19
Cilt Savaş Mücellit - (0212) 501 99 42

İstanbul / 2010
ISBN 975-7486-79-5

Yayıncı Sertifika No: 16440

TÜRDAY YAYIN GRUBU

Göztepe Mh. Mahmutbey Yolu Orhangazi Cd. No:16 Bağcılar / İSTANBUL
Tel: (0212) 446 08 08 (pbx) - Fax: (0212) 446 00 15 - 90
www.cihanyay.com • bilgi@cihanyay.com • www.kitapkutusu.com

© "Cihan" markası ile üretilen bu eserin basım ve yayın hakları
Türdav Basım ve Yayın Ticaret ve Sanayi A.Ş.'ye aittir.

AHMED ŞAHİN

ATEŞTE YANMAYANLAR

Cihan
Yayınları

AHMET ŞAHİN KİMDİR?

1935 Yozgat doğumlu. Din öğrenimi görerek yetişti, çeşitli âlimlerden ders aldı. Öğrenimi sırasında Kur'an hıfzını tamamladı. 1968-82 yılları arasında İttihat, Yeni Asya ve Yeni Nesil gazetelerinde köşe yazarı olarak çalıştı. Emekliliğinden sonra yazıları Zaman gazetesi ile Sur ve Zafer dergilerinde yayımlanmaya devam etmektedir. Moral FM radyosunda da sohbet programı yapmaktadır.

Yazarın Yayınevimizde çıkan diğer kitapları:

- 1- Tarihin Şeref Levhaları
- 2- Hayatın Gerçekleri ve Biz
- 3- Aile Hayatımız
- 4- Sünnet Işığında Hayat
- 5- İnsan ve Din
- 6- Sohbetler
- 7- İbretli Bakışlar
- 8- Onlar Böyleydi
- 9- İslâm Büyükleri
- 10- Bir Oku Bin Düşün
- 11- Fetvalar
- 12- Nasıl Sahabe Oldular
- 13- Aile İmtihanı
- 14- Günlük Hayatımızda Dualarımız
- 15- Ne Haldeyiz
- 16- Dini Hikâyeler
- 17- İslâmı Böyle Yaşadılar
- 18- Meğer Biz Neymişiz
- 19- Esas Nokta
- 20- Sualli Cevaplı Dini Bilgiler
- 21- İmanda Birlik, Vatanı Dirlik
- 22- Ateşte Yanmayanlar
- 23- Hayatın Gayesi
- 24- Olaylar Konuşuyor
- 25- Hayatınız Hedefini Buluyor mu?
- 26- Herkesi Kucaklayan İslam
- 27- İslam Adaleti
- 28- Yeni Âile İlmihali
- 29- Güncel Sorunlara Çözümler

İÇİNDEKİLER

Ateşte yanmayanlar	9
Vakitleriniz nasıl geçiyor?	11
Kırkıncı Hoca'yla sohbet	14
Bir televizyon tartışması üzerine	16
Şeytan diyor ki: Bu memleket bitmiştir	18
Sahabe soruyor, Nebi (s.a.v.) cevap veriyor	20
İşte Yavuz, işte Zenbilli!	23
Başörtüsü parti simgesi sayılabilir mi?	25
Görgü kuralları üzerine... ..	28
Dilim, seni dilim dilim dileydim	30
İslâm ve sosyal barış	33
Niçin islâm'da irtica olmaz?	35
Kur'an sünnetin inkârına âlet edilemez!	37
Ben benimle kavgalıyım	39
Hangi duygularınızı besliyorsunuz?	41
Valide mi, kayıvalide mi?	43
İnsan, hırsının etkisine girerse... ..	45
Siz de davanıza böyle sadık mısınız?	48
En büyük nimet nedir?	50
Mahkeme ile boşanmanın hükmü	52
Her şey aslına mı rücu ediyor?	55

Yazık oldu şair âşâ'ya.....	57
Sahip olduğumuz nimetlerden sorulacağız!	59
“İz bırakan yazılar”	62
Biraz tebessüm - biraz tefekkür	64
Etki müslümanı mı olmak istersiniz, yoksa tepki müslümanı mı?	66
İyi gün dostu muyuz?	68
Büyük lokma ye, büyük söz söyleme!	71
Kendi yanlışını başkasına da yaptıran hanım.....	73
Süleyman Hilmi Tunahan'ı tanıyor musunuz?	75
Geceler kısılcınca... ..	77
Bu olaylar bize ders olmalıdır	80
Hangi güzellik?	82
Haram kazananın ikramı yenir mi?	84
Tesbih dualarının manaları	87
Hislerimizle değil, aklımızla... ..	89
Bu kavgadan mağaraya mı kaçmalı?	91
Dinde bile farklı yorum varken... ..	94
Bırakalım da sönsün mü? Turalım da yansın mı?	96
Niçin hoşgörü?.....	98
Dinî kuralları çiğneyenler bu duruma düşerler	101
Gizli nikâhın resmiyet gereği	103
Tahrik zemininden uzak durun!	106
Samanyolu'nda ramazan	108
Çember sakallılar	110
Mezar başka, makam başkadır	112
Olayları nasıl yorumluyorlardı?	114
Boş vagonlar da hedefine ulaşabilir	116

İnanmış insan gibi bakabiliyor muyuz?.....	118
Şeytan, dostuna ne yaptı?.....	120
Hadiselere hikmet açısından bakmak.....	122
Müslümanlar ne kadar geniş düşünüyor?	125
Sahnenin önü ile arkası meselesi	127
Nasıl şeyh oluyorlardı?.....	129
Hoşgörü evrenselliğin gereğidir.....	132
Tercüme değil, tefsir okuyun	134
Mescid-i Aksâ	136
Kudüs'te olanlar ve biz	137
İmanlı insanın tuvalette ölmesi.....	139
Böyle geçimsizlik sebebi gördünüz mü?	142
Türbe ziyaretlerinde yanlış anlayışa kaymamalıdır.....	144
Mevlid okunurken ayağa kalkmak.....	146
Kanunî devrinde bir vergi hatası nasıl düzeltildi?	148
Rabbimizin rızası tek hedef olmalı	150
İslâmî görüntü güzel olmalı.....	152
Sünnet hafife alınamaz.....	154
Tesettür niçin kolaydır?	156
İşte size en makbul dua!	158
Örneklerimiz ve bizler	161
Özel okullara halk niçin ilgi gösteriyor?.....	164
Ticarî sorular üzerine... ..	165
Sabreden pişman olmaz	168
Kitap fuarlarının düşündürdüğü.....	170
İslam niçin kurtarıcıdır?.....	172
Haddini bilmek, yahut da bilmemek üzerine... ..	174
Getirin namazlarınızı değişelim	177

Okuyucu gözüyle bu köşe	179
Altınoluk'tan bir bakış	181
Bülbülün çektiği dili belasıdır	183
Hep birlikte tevbe istiğfar mı etmeli?	185
Devlete olan itimat sarsılmamalı	188
Hak şerleri hayreyler... ..	189
Medyanız var mı, her şeyiniz var demektir	191
Cenazede kore şehitleri de mi vardı?	193
Bir cenaze cemaatinin düşündürdüğü	196
Mutlaka uzun ömür, bol rızık mı?	198
Kontrolsüz ve başıboş düşüncelere son vermeli!	200
Biz bu hizmetin neresindeyiz?	202
İslamî terör olamaz!	204
Hanımlar beylerinden habersiz harcama yapabilirler mi?	206

ATEŞTE YANMAYANLAR

Size muhterem **Ali Ulvi Bey**'den bir Arapça cümle. Yazılışı kolay, inşaallah okunuşu da kolay. Bilhassa gençler rahat okusun, kolayca ezberlesin.

Medine-i Münevvere'nin aziz misafiri sıcakların bastırıldığı bir devrede İstanbul'a gelmiş, sokağın durumunu görmüş, buna rağmen imanlı gençliğin kendini koruyuşuna, hizmetini aşkla, şevkle sürdürüşüne şahit olmuş, sonra da takdirini şöyle dile getirmiş, demiş ki:

– **Finnâri velâkin lâyahterik**

Ateş içindeler, lakin yanmıyorlar...

Evet, evet yanmıyorlar...

Tıpkı İbrahim'in Nemrud'un ateşinde yanmayışı gibi.

Neden yanmıyorlar? Ne türlü yanmaz giyinmişler acaba? İşte bütün mesele burada.

Öyle bir şey giymişler, öylesine de şeffaf bir elbise ile kendilerini siper etmişler ki, Uhud'da ashabın giydiği cinsten bir giyim olsa gerek.

Üzerinde (iman) yazıyor, devamında da (imtihan) görülüyor.

Evet imanını kuvvetlendiren, imtihanını vermeye azmeden gençler, ateş içinde de olsalar yanmıyorlar, fitne içine de düşseler kaçınıyor, kendilerini koruyor, hizmetlerini sürdürüyorlar.

Bakıyorsunuz ki fitne müthiş, cazibe dehşetli. Kurtulanların sayısı da çok değil...

Buna rağmen iman elbisesini giyenler, kendilerini devamlı murakabe altında tutanlar, belli bir azmin, belli bir davanın mensubu olanlar:

– **Finnâri velâkin lâyahterik.** Ateş içindeler, lakin yanmıyorlar.

Rabbimiz onları, imanları hürmetine koruyor, ihlasları sebebiyle muhafaza ediyor, davaları aşkına himayesi altına alıyor.

Bunların hizmetlerini hayranlıkla seyrediyor, imanlarının dağlar gibi kuvvetli olduğuna inanıyorum. Başka türlü karşı koyulmaz fitne ateşinin böylesine, diyorum.

Nemrud'un ateşi İbrahim'in cesedini yakmaya yöneltti.

Bu fitnenin ateşi ruhunu yakmaya niyetli, imanını yok etmeye azimli. Hizmetini çöktürmeye müteveccih. Nitekim bu fitne ateşine düşenler, çevresinde dolaşıp alevine kapılanlar, hizmetini sürdürüyor, imtihanını da nefesine verdiremiyor. Şeytanın vesvesesine uyar, ümidini bir yere koyar, hizmetin de dışına kayar...

Kim ne der, nasıl düşünürse düşünsün, ben bunları her gördüğümde bir veli görmüş gibi saygı duyar, bir kupta karşılaşmış gibi mutluluk hissederim.

Bu düşüncemde ve niyetimde de yanıldığımı sanmıyorum:

Çünkü fitne ateşinin dehşetini görüyor, korkunçluğunu müşahade ediyorum.

Kolay mı sanıyorsunuz ateş içinde yanmamak.

Fitne içinde olup da kül haline gelmemek, kömür durumuna girmemek!

Nice yananlar, nice kömür olanlar var bu fitnede...

Rabbim, sen koru bunları, muhafaza eyle bu iman erlerini.

Düşmesinler böylesine dehşetli ve korkunç fitne ateşinin tuzağına...

Hep muhterem Ali Ulvi hocamızın tesbitiyle kalsınlar:

– **Finnâri velâkin lâyahterik.** Ateş var çevrelerinde. Lakin yaklaşıyorlar, yanmıyorlar, uzak kalıyor, kendilerini koruyorlar...

Dualarımız, ümitlerimizle birlikte sizlerle ey zamanın kudsileri.

VAKİTLERİNİZ NASIL GEÇİYOR?

İnsafsızca, hatta idraksızca tükettiğimiz en yüce değerimiz nedir biliyor musunuz?

Belki de paramızdır, malımız, mülkümüzdür diyeceksiniz.

Hayır, hayır. Bunların hiçbirisi değildir.

Pişmanlığını hiçbir şeyle telafi edemeyeceğiniz israfımız **vakitimizdir, vaktimiz!**

Vakit öylesine eşsiz bir değer ki onu ne para ile satın alabilirsiniz, ne de malınız, mülkünüzle.

Bu yüzden âlimler demişler ki:

– **Elvaktü hayrun minen nakd!**

Yani, **vakit nakitten (paradan) hayırlıdır.**

Çünkü vakitle nakdi kazanabilirsiniz; ama nakitle harcadığınız vakti kazanamazsınız, israf edip tükettiğiniz günlerinizi geri getiremezsiniz. Uçup gitmiştir, ister ah et, istersen feryan ü figana gir. İstersen kucak dolusu para ver...

İslam büyüklerinin hemen hepsinin de ittifak ettiği

görüş, vaktin nakitten üstün olduğu, hiçbir kaybın vakit kadar büyük kayıp olmadığı yolundaki değerlendirmelerdir.

Büyük zatların hiçbir vaktini israf etmemiş, aksine dakikaları bile değerlendirmiş, kıymetinin yüceliğini hatırlatmışlardır.

Hasan-ı Basri Hazretleri der ki:

– Ben öyle zatlara eriştim ki, onlar sizin paranızı boşa harcamaktan çekindiğinizden fazla vakitlerini boşa harcamaktan çekiniyorlardı.

İmam-ı Şafii Hazretleri de der ki:

– Ben, eriştiğim büyüklerden iki harf öğrendim, o bana yetti.

Birincisi:

– Vakıt öyle bir kılıçtır ki sen onu hayırlı meşguliyetle birleştiremezsen, o seni hayırsız boşlukla keser.

İkincisi de:

– Sen nefsinin hak bir şeyle meşgul etmezsen, nefsin seni batıl bir şeyle meşgul eder.

Bundan dolayı, **boş insan kötü şey düşünür**, demişlerdir.

Tabiin'in zahidlerinden Âmir'e gelen bir adam:

– **Gel seninle biraz sohbet edelim**, demişti de şu karşılığı almıştı:

– Tut güneşi gitmesin, seninle sohbet edelim.

Adam şaşırmış,

– **Neden?** demişti. Âmir'in cevabı da şöyle olmuştu:

– Çünkü demişti, güneş durmuyor gidiyor, böylece vakit tükeniyor. Ya vakti durdur, seninle muhabbet edelim, ya da geriye çekil, geçen saatleri iyi değerlendiririm.

Tabiin'in vakit konusundaki görüşleri oldukça dü-şündürücüdür. Basralı âlim Halil bin Ahmed'in bir sözü de şudur: Diyor ki:

– Ah şu yemek saatleri olmasa. Bana en ağır gelen saat yemek saatidir. Çünkü onda başka bir şeyle meşgul olamıyorum.

Meşhur kadı Ebu Yusuf, vefatı ânında bayılmış, gözlerini yummuştu. Neden sonra gözlerini açtı, başında durana hemen mesele sordu. O da, şimdi mesele halletmenin zamanı değil. Biraz istirahat eyle, deyince şöyle cevap verdi:

– Keşke ilimle meşgulken gelse bana gelecek olan. Ben de öylesine bir meşguliyet içinde gitsem öbür tarafta.

Vakti en iyi değerlendirenlerden biri de Hammad bin Seleme idi. Tanıyanlar onu şöyle anlatmaktalar:

– Şayet Azrail geldi, sana birazcık mühlet veriyor, ne yapacaksın, deseler, Hammad'ın yapacak bir şeyi yoktur. Çünkü bütün vakitlerini en kıymetli şeyle değerlendirmektedir.

Nitekim vefatı namaz kılarken vaki olmuştur. Zaten ya namaz kılar, ya hadis rivayet eder, ya da öğrencilerine ders verir, gençlerle meşgul olurdu.

Evet, evet, en insafsızca, idraksizce harcadığımız değerimiz, maalesef vakitlerimizdir. Hem de etek dolusu para harcasak da geri getiremeyeceğimiz vaktimiz.

Onun için Efendimiz (s.a.v.) ikaz etmiştir bizleri.

– İki nimet vardır ki insanlar kıymetini bilmekte aldanıyorlar.

Biri sıhhatleri, diğeri de boş vakitleridir.

Ne dersiniz?

KIRKINCI HOCA'YLA SOHBET

Erzurum'un itibarlı alimlerinden biri de **Mehmet Kırkinci Hocaefendi**'dir.

Eserlerinden de anlaşılacağı üzere hocaefendi hoşsohbet, yumuşak yaklaşımlı, nüktedan bir irşad üslubuna sahiptir. Kimseyi itham etmez, ayıplayıp suçlamaya yönelmez. Mutlaka bir nükte, bir fıkra ile konuyu rahatlatır, tatlı bir yaklaşımla irşadını etkili kılar.

Nitekim oldukça zengin biri müracaat eder hocaefendiye.

– **Her şeyim, her şeyim var; fakat huzurum yoktur. Bana bir çare, der.**

Sözlerine şunu da ilave eder:

– **Doktorlar muayene ediyorlar, hiçbir rahatsızlığın yok diyorlar. Hatta vitamin eksliği dahi olmadığını söylüyorlar.**

İşte burada hocaefendi söze karışır:

– **Dur bakalım dur, der. Bir de biz bakalım şu vitamin eksikliğine. Eğer dedikleri gibi vitamin bolluğu olsaydı sende bu rahatsızlık olmayacaktı, mutlaka işin içinde bir eksiklik söz konusu...**

Sorusunu şöyle sorar:

– **Saçlarda nurlanma başlamış. Namazlarını kılıyor musun? İbadetle aran nasıl?**

Adam zorla da olsa gerçeği itiraf eder:

– **Hayır, henüz namaz kılmaya başlamadım.**

Hocaefendi:

– **Bak der, sende (A) vitamini yok, gördün mü?**

– **Oruçla aran nasıl? Tutuyor musun?**

Adam yine zorlanır.

– **Hayır, der, henüz oruç tutmaya başlamadım.**

– **Ooo, der hocaefendi, sende (B) vitamini de yok.**
– Zengin olduğunu söyledin, zekatını nasıl hesap ediyorsun?

– **Şey der, yani henüz zekat filan da vermiyorum.**
Hocaefendi büsbütün hayrettedir.

– Bak hele der, sende (C) vitamini de yoktur.
Nasıl huzur bulacaksın bunca vitamin eksikliğiyle?

– **Hacca gittin mi?**

– Henüz hacca gidecek vaktim olmadı.

– **Neler söylüyorsun sen, der. Demek sende (D) vitamini de yok.**

– Peki der bir de aldığın gıdalara bakalım.

Kazancına haram karışıyor mu?

– **Evet, der az da olsa karışıyor.**

– Gördün mü, der. Sen mikroplu gıdalar da almışsın.
Elbette huzurun olmaz, rahattan mahrum kalırsın...

Hocaefendi sözlerine şunları ekler:

– Bütün bunlara rağmen senin kurtulman yine de mümkün. Çare vardır. Yeter ki sen bu vitamin eksiklerini tamamla. Bir de mikroplu gıda alma. Ondan sonra gel, görüşelim. Allah'ın izniyle sende en küçük bir rahatsızlık, huzursuzluk kalmayacak, turp gibi olacaksın.

* * *

Nasıl, beğendiniz mi hocaefendinin yaklaşımını?

Beğendiyseniz siz de şöyle kendinizi bir kontrol edin. Var mı sizde de bazı vitamin eksikliği, yahut da mikroplu gıda alma durumu? Varsa hemencecik tedbir alın, vitaminlerinizi tamamlayın, eksik bırakmayın. Mikroplu gıdanı da uzak durun. Ondan sonra siz de gelin birlikte sohbet edelim, göreceksiniz sizde de en küçük bir rahatsızlık kalmayacaktır. Turp gibi olacaksınız inşaallah.

BİR TELEVİZYON TARTIŞMASI ÜZERİNE

Televizyonda bir tartışmaya şahit olduk.

Muhterem bir yetkili konuşuyor:

– Namazda Türkçe Kur’ân olmaz. İnsanlar çok şeyleri öğrendikleri halde bir Fatiha’yı öğrenmekten aciz olamazlar. Öyle ise namazda Fatiha’yı okuyacaklar, Türkçe tercümesini değil.

Telefonla müdahale eden zatın itiraz ve iddiası:

– Hayır, namazda Fatiha’nın Türkçesi okunabilir. Okunmalıdır da. Çünkü el-Mebhut’ta İmam-ı Azam’ın Türkçe Fatiha okunabileceğine dair fetvası vardır.

Yetkili zat cevap veriyor:

– Evet, Mebhut’ta böyle bir fetva vardır. Ancak o fetva hem diğer imamların görüşüne uymamaktadır hem de İmam-ı Azam’ın bu fetvasından rücu ettiği rivayeti de söz konusudur.

Müdahale eden zat ısrarlı ve kararlı:

– Efendim bırakın böyle yorumları. Bugünkü gençlik sizin bu türlü iddialarınızdan ötürü ibadetten mahrum kalıyor. Türkçe Fatiha’nın caiz olduğunu, İmam-ı Azam’ın bu yolda fetva verdiğini söyleyin de vebalden kurtulun...

Tartışma böyle sürüp gitti.

Bizim bu konudaki tespitlerimize gelince:

Önce şu gerçek hiç unutulmamalıdır:

Hiçbir tercüme Fatiha’nın aynı değildir. Bu, tartışılmaz ilmi bir gerçektir. Böyle olunca Fatiha’nın tamamı olan aslını okumak mümkünken, neden eksik olan tercümesini tercih edelim ibadetimizde?

Mesele ezberlemek meselesi ise, tercümesini de ezberlemek gereklidir. Tercümeyle ezberleyecek kadar zekası ve vakti olanın aslını ezberlemeye neden vakti

ve zekası müsait olmasın?

Bununla birlikte İmam-ı Azam'ın bu fetvasının umuma şamil olmayıp İslâm ülkelerinin dışında ibadet için bekleyenlerin ihtiyacını karşılamaya matuf (geçici bir süreyle mahsus) olduğu da kayıtlıdır.

Bu konuda geniş izahlar yapan **Bediüzzaman**'dan bir özet arz edelim izin verirsiniz.

Yirmi dokuzuncu mektubun yedinci kısmında **Bediüzzaman Hazretleri** özetle şöyle demektedir:

* * *

İmam-ı Azam'ın sözü edilen bu fetvası beş cihetle hususidir. İslam ülkelerine de şamil manaya alınamaz. Namazda Türkçe Fatiha caiz olur denemez.

Fetvanın hususiliğini anlatan bu beş maddeyi şöyle sıralayabiliriz:

1- Bu fetva İslamiyet'ten uzak bulunan memleketlere aittir.

İslam'ın altı yüz sene bayraktarlığını yapmış bir milletin ülkesine ve evlatlarına teşmil edilemez.

2- Hakikaten ihtiyaç duyup da öğrenemeyenlere mahsustur.

Yoksa lâubalilikten dolayı öğrenemeyenlere, basite alıp da mühimsemeyenlere değil.

3- Arapça'ya daha yakın olan Farsça'ya mahsustur. Her dile değil.

4- Sadece Fatiha'ya aittir. Kur'ân'ın tümüne şamil değil. Tâ ki Fatiha'yı bilmeyip de mutlaka namaz kılmayı da isteyenler (öğreninceye kadar) ibadetten mahrum kalmaları...

5- Kuvvetli imandan gelen bir hamîyyet-i İslamiye ile mukaddes mânâları öğrenmek isteyen avamın anlamasına sebep olsun içindir. **Kötü maksatlılara** yol açıp da yozlaştırmaya sebep olsun için değil...

Demek ki müctehid imamlarımızın tamamı, (tercüme) Fatiha'nın caiz olmayacağını ifade etmişler. İmam-ı Azam ise sadece **İslam'dan uzak ülkelerin ibadet isteği içinde olup da edemeyenlerine özel olarak** caiz görmüş, umuma mahsus, İslâm ülkelerine de şamil bir fetvası söz konusu olmamıştır.

Bizim tespitlerimiz ve tercihlerimiz de böyledir. Aksini iddia etmekle mezkur kitapta işaret edilen (ulemâüs'sû) durumuna düşmek istemiyoruz. Kimsenin de bu duruma düşmesine gönlümüz razı olmuyor. Sorumlulukla bakmak gerekiyor böyle konulara. Yoksa ulemaüs'sû'dan olmak işten değildir.

ŞEYTAN DİYOR Kİ: BU MEMLEKET BİTMİŞTİR

Dinî hayatında titizliğe sahip olan insan, nefsine güvenmez, kendinden de emin olmaz. Hep Allah'a sığınır, nefsinin ve şeytanın şerrinden Rabb'ına ilticada bulunur.

Bu iltica ve Rabb'a sığınış ona kuvvet verir, huzur verir, muvakkemat hissi kazandırır.

Dinî hayatında gereken titizliği gösteremeyen, lâubalilikler içinde devam eden kimseler de nefislerinden eminmiş gibi davranır, Rabb'a iltica ve sığınma hissi duymazlar.

Böylece şeytanın da tuzağına düşüp, mahcup olacakları işlere girmekten kendilerini alamazlar.

Sahabe'den **Ebu Said el Hudri**'den gelen şöyle bir rivayet bize bu konuda bir fikir vermektedir.

Rüyasında şeytanı gören büyük sahabi, elindeki asayla ona bir darbe indirmek ister. Şeytan der ki:

– Boşuna bana vurmak istiyorsun. Ben asadan filan korkmam.

– Neden korkarsın ya?

– Ben iki şeyden korkarım. Biri, salih insanın neşrettiği şüadan. İkincisi de, benden emin olmayıp Allah'a yaptığı dua ve ilticadan. İşte beni korkutan bu iki şey. Takva sahibi insanlara yaklaşırken onların bir şua neşrettiğini anlar ve çekilirim. Bir de benden Allah'a sığındıklarını anlayınca da titremeye başlar, uzaklaşıyorum.

Bu rivayetin anlatıldığı (Bostânülvâizin)'in devam eden satırlarında **Cüneyd-i Bağdadi**'ye ait şu vak'a da zikredilir.

Hazret-i Cüneyd de rüyasında şeytanı görür. Ancak, halkın arasına çıplak olarak karışmış halde görünce der ki:

– Ey mel'un, utanmıyor musun insanların arasında çıplak dolaşmaya?

İblis:

– **Sen der, bunları insan mı sanıyorsun ki araların-da çıplak dolaşmamı ayıplıyorsun? Senin kast ettiğin insan aslında Şiraz Mescidi'nde üç kişiden ibarettir. Başka adam kalmamıştır bu memlekette!**

Cüneyd-i Bağdadi bu cevaptan ürpererek uyanır, hemen abdestini alır, doğruca gece yarısı Şiraz Mescidi'ne gider.

Bir de ne görsün. Gerçekten de Şiraz Mescidi'nde üç kişi ibadet halindeler. Tam o sırada selam veren biri te-bessümle bakar Cüneyd'e. Der ki:

– **Sen her duyduğuna inanma. İnsan, Şiraz Mescidi'ndeki üç kişiden ibaret değildir. Daha nice Allah dostları vardır ki onların hürmetine ayakta kalmaktayız. Şeytan artık adam kalmadı, üç kişiden başka, diyerek size ümitsizlik telkin etmek istemektedir. Şeytanın bu gibi tuzaklarına düşmemek için Allah'a sığın-**

malı, Rabb'a ilticada bulunmalıyız. Yoksa şeytan hak söz suretinde nice batıl sözlerle insanı aldatır, ümitsizlik ve vesveseye atar.

* * *

Demek kimse kendi nefsinden emin olmamalı, şeytanın tuzağına düşmeyeceğine kani bulunmamalı, her an ve saniyede Rabb'ına sığınmalı, dua ile ilticada bulunmalıdır.

Cüneyd gibi velilerin sultanını bile tuzağına düşürmek isteyen şeytan, ona artık insan kalmadı, üç kişiden başka, diyerek ümitsizlik telkin edip, yeis vermek ister. Böylesine hak görünüşlü bir sözle tabii.

Bana öyle gelir ki bu sözleri tekrarlayanlar çoktur şu anda ülkemizde. Onlar, **boşuna uğraşıyorsunuz bu memleket gitmiş, bu ülke bitmiş, adam kalmamıştır**, derler. Ümitsizlik telkin eder, yeis verirler. Böylece kim gibi konuştuklarının da farkına bile varmazlar.

Gerçek olan odur ki, **bu memleket gitmemiş, bu ülke bitmemiştir. Nice bildiğimiz ve bilmediğimiz Allah dostları, mübarek ve muhterem insanlar vardır ki onların hürmetine ayakta kalmaktayız.**

Hem bunların sayısı da her geçen gün azalmayıp artmaktadır.

SAHABE SORUYOR, NEBİ (S.A.V.) CEVAP VERİYOR

Fırat Kültür Merkezi'ndeki Kitap Fuarı'nda Arapça kitapları incelerken karşılaştığım yeni kitaplardan biri de "Es Sahabi yes'el ven Nebi (s.a.v.) Yücib" adındaki kitaptı.

Sahabe soruyor, Nebi Aleyhisselam da cevap veriyor.

Süleyman Nasıf'ın sahih hadis kitaplarından toplayıp soru cevap haline getirdiği eseri oldukça faydalı buldum. İsterseniz bugün sizlere sahabenin sorularından ve Efendimiz'in bu cevaplarından bazılarını arz edeyim.

Zannedirim siz de ibretli bulacak, istifade ile okuyacaksınız.

* * *

Taberâni'nin rivayetine göre Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri buyurdu ki:

– **En büyük hırsız, namazından çalandır!**

Dediler ki:

– Ya Resûlallah, insan namazından da çalar mı?

Buyurdu ki:

– **Evet, çalar.**

– Nasıl, çalar?

– **Şöyle çalar. Rükûunu, secdesini tam yapmaz, yarım yamalak yapar. Böylece namazından çalmış, hırsızlık etmiş duruma girer.**

* * *

Dediler ki:

– İnsanların en cimrisi kimdir ya Resûlallah?

Buyurdu ki:

– **İnsanların en cimrisi, karşılaştığı insana selam vermekten imtina eden kimsedir.**

Öyle ya, selam vermenin ne bir maliyeti vardır, ne de bir masrafı. Buna rağmen selam vermeyen adam, olsa olsa insanların en cimrisi olabilir.

* * *

Bir adam sordu:

– Ya Resûlallah, insanların hangisi en faziletli insandır?

Buyurdu ki:

– **İnsanların en faziletlisi, nefsiyle, malıyla cihat edendir!**

– Bu nasıl olur?

– **Nefsiyle cihat, nefsinin kötülüklerden, günahlardan korumak için çırpınmasıyla olur; malıyla cihat da, malını, Allah yolunda feda etmesiyle...**

* * *

Yine bir gün çevresine toplamış bulunan ashabına buyurdu ki:

– **Sizler bana altı şey hakkında söz verin, ben de size Cennet için şefaate söz vereyim.**

Dediler ki:

– Nedir bizden söz istediğin altı şey?

Buyurdu ki:

– **Namazı kılmak, zekatı vermek, emanete riayet etmek, zinadan uzak durmak, mideye haram lokma düşürmemek, dile asla yalan söyletmemek, gıybet yaptırmamak.**

Siz özellikle bunlarla kusur etmeyeceğinize söz verin, ben de size ahirette şfaat edeceğime söz vereyim.

* * *

Bir sohbetinde yine Efendimiz (s.a.v.) şöyle buyurdu:

– **Kıyamette başlarında nur bulunan bir takım insanlar görülecektir ki; onlar herkesin gıpta ile baktığı nurdan minberler üzerine çıkıp oturacaklar. Bunlar ne nebidirler, ne şehittirler.**

Dinleyenlerden biri iki dizi üzerine yükselerek dedi ki:

– Ya Resûlallah, bunların dünyadaki özelliklerinden haber ver de tanıyalım onları.

Buyurdu ki:

– Onlar birbirlerini tanımayan insanlar. Her biri bir yerden gelmiş, toplanmışlar, birbirlerini Allah için seviyor, Allah için hizmet ediyorlar. Herkesin onlara hayranlıkla bakmalarının sebebi birbirlerini bilmedikleri halde bir araya gelip Allah için birbirlerini sevmeleri, yine Allah için hizmette bulunmaları...

* * *

Ne dersiniz? Her birimiz bir yerden gelerek birbirimizi Allah için seviyor, yine Allah için hizmette bulunuyor muyuz? Var mıdır bunlardan hissemiz?

İŞTE YAVUZ, İŞTE ZENBİLLİ!

Herkesin gazaplı padişah olarak bildiği Yavuz'u Edirne'ye uğurladıktan sonra şehre dönen Şeyhülislam Zenbilli Ali Efendi, yolda birtakım insanların ellerinden bağlı beklediklerini öğrenince sorar. Aldığı cevap onu endişelendirir.

– Bunlar tüccarlardır. İpek alıp sattıkları için sultan cezalandırmak üzere bekletiyor.

Hemen atının başını geriye çeviren şeyhülislam sultanın peşine düşer ve eriştiği yerde sorar:

– Bir kısım insanları bağlatmışsınız. Muradınız nedir? Eğer bunların canına kıyma gibi bir niyet varsa bunun sorumluluğundan kurtulamayacağınızı unutmayasınız.

Yavuz'un cevabı:

– Nizam-ı âlem adına azınlık çoğunluğun selameti-ne feda edilebilir. Bunu sen de biliyorsun.

– O dediğiniz, büyük bir fitne çıkaranlar içindir. Bu ticaretçilerin öyle bir fitne çıkarmaları söz konusu değildir ki, çoğunluğun selameti için feda edilsinler.

- Benim emrime karşı gelmek küçük fitne midir? Ben onlara ipek alıp satmaları konusunda izin vermemiştim.

- Siz ticaret için izin vermişsiniz. Ticaretin içinde ipek alıp satma da var demektir.

Yavuz'un malum gazabı yavaş yavaş kabarmaya başlar. Sesini yükselterek çıkışır:

- Ben size daha önce de demiştim. Saltanat işlerine karışmayasınız, diye.

- Bunlar saltanat işlerine karışmak değildir. Sultanın âhiretini yıkmasına mani olma işidir. Bu da benim görevim içine girer...

Yavuz'un karşısında çekinmeden bu ikazları yapan Şeyhülislam, görevini yapmış olmanın verdiği huzurla atının başını çevirip İstanbul'a döner.

Zenbilli'nin padişaha böylesine pervasız çıkışını duyanlar, her gün sultandan gelecek bir fermanı beklerler. Bu fermanın ya şeyhülislamın ağır cezalandırılması ya da başka bir yere nefyi şeklinde olacağı düşünülür.

Gerçekten de beklenen ferman nihayet gelir. Posta, büyük bir telaşla Zenbilli'nin eline tutuştururken:

- Sultanımızın emridir. Bizzat takdim etmem murad buyurulmuştur, der.

Şeyhülislam heyecanla mektubu açar ve okumaya başlar:

Özeti şudur:

- Beni ikaz ettiğin günden bu yana durumu düşündüm. Senin gerçek bir âlim ve mürid olduğuna bir daha inandım. Sözünü esirgemedin, bana gerçeği söyledin. Böylece hem beni yanlıştan korudun, hem de kendini Allah indinde sorumluluktan kurtardın. Senin gibi doğru sözlü âlime layık olan, bulunduğu makamdan daha yücesine çıkmak, böylece hem Anadolu,

hem de Rumeli Kazaskerliği'ni uhdene almaktır. Bundan böyle seni Anadolu ve Rumeli kazaskeri olarak görmekten sevinç duyacağım. Lütfen kabul eyle!..

Bu fırsat kaçmamalıdır, diyerek şeyhülislamın hemen teklif edilen makamı kabul ettiğini sanıyorsanız yanılıyorsunuz.

Onu yapan günümüzün örnekleridir. Cevap aynen şöyledir:

– Emrinize itaat ediyorum. Ancak benim Allah'a verdiğim sözüm vardır. İlmî istiklalimi korumak istiyorum. Beni böyle layık olmadığım görevden af buyurun...

* * *

Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'ün (Belgeler Gerçekleri Konuşuyor) adındaki beş ciltlik serisinin birinci kitabından özetlediğim bu tarihî olay, geçmişini layıkıyla bilemeyen bizlere bir şeyler söylüyor olsa gerektir. Biz bu olayı **İşte Yavuz, işte Zenbilli** diye takdime layık görüyoruz.

Bilmem siz ne diyorsunuz?

BAŞÖRTÜSÜ PARTİ SİMGESİ SAYILABİLİR Mİ?

Ekrandaki adam insan hakları diyor, özgürlük diyor, demokratik haklar diyor, evrensel değerler diyor.

Seviniyorsunuz, bağrınıza basacağınız geliyor...

Ancak, başörtüsüne gelince dur diyor.

– Ben senin başörtüne karşıyım, insan hakları, demokrasi, özgürlük falan sökmez burada...

– Niçin evrensel değerler sökmez burada?

– Çünkü diyor, siz gerçekten İslâm'ın emri olduğundan başınızı örtmüyorsunuz?

– Ya niçin?

– **Falan partinin işareti olsun için yapıyorsunuz bunu. Parti propagandası olsun diye gösteriyorsunuz başörtüsünü. Biz ise o partiyi beğenmiyoruz, simgesini taşıyanlara da bu haklarını vermiyoruz.**

– Peki bu başörtüsü **o partiyle mi çıktı ortaya? Yoksa ondan önce** de var mıydı?

Mesela, **Osmanlı**'da başörtüsü var mıydı? **Selçuklu**'da söz konusu muydu? **Abbasi** ve **Emeviler**'de mevcut muydu?

Daha doğrusu, **saadet asrında** sahabe hanımları da başlarını örtüyorlar mıydı? **Resûlullah'ın hanımları** da bu konuda örneklik ediyorlar mıydı? Evet, diyeceksiniz elbette. Bunların hepsinin de başı örtülüydü.

– Peki o zaman da mı vardı bu **beğenmediğiniz parti**?

Onlar da mı parti simgesi diye örtünüyorlardı?

– Ben onu bunu bilmem, diyor çağdaş adam.

İnsan hakları, özgürlük, çağdaşlık, demokrasi falan filan bütün bunlar bir yana, sizin başörtünüze olan hoşgörüsüzlüğümüz bir yana...

Artık size sabretmekten başka bir şey kalmıyor.

Acaba bu asrın tarihini yazacak olanlar bunlara ne diyecek, ne isim vererek yazacak diye düşünüyorsunuz.

Geçenlerde televizyonda Afrikalı ilkel kabileleri seyrettik. Röportaj ekibini ellerinde mızraklarla karşılayan bu üryan insanlar, siz de bizim gibi önünüzde, arkanızda bir peştamalla gireceksiniz aramıza, diye diretmiyorlardı. Saygı gösteriyorlardı kendileri gibi giyinmeyen ekibe.

Demek onlar kadar saygılı olamıyorduk bizim gibi giyinmeyenlere...

Ya bizim gibi olacaksınız, ya da demokratik haklarınızı kullandırmayız, din ve vicdan özgürlükleriniz hayal

olur. Allah emri inancının da ötesinde biz etkili oluruz, demeye getiriyorduk...

Demek bağnaz, tutucu damgasını yapıştırmaya çalıştığımız dindar insanlar daha da çağdaş, daha insan hakları, demokrasi ve özgürlük taraftarındırlar.

Çünkü onlar:

– **Siz niçin başınızı açıyorsunuz, neden bizim gibi örtünmüyorsunuz?** diye bir diretmeye gitmiyorlar. Aksine başı açıklarla kol kola, kucak kucağa, kardeşçe yaşıyorlar, başı açıklar onlara destek bile veriyorlar.

Zaten inandıkları İslâm da onlara öyle emrediyor.

– **Senin dinin sana, benim dinim bana...** (âyet meali)

Lakin çağdaş adam buna razı değil. Kucaklaşmaya da, kardeşçe birlikte olmaya da, başı açıkların örtülülere destek vermelerine de...

Sonra çıkıyor kürsüye:

– **Birlik, beraberliğe ihtiyacımız var. Biz ülkenin bölünmez bütünlüğünden yanayız.**

Dinleyiciler de söylenmekten kendilerini alamıyorlar:

– **Gözümüzle gördüğümüze mi inanalım, yoksa kuşağımızla dinlediğimize mi?**

* * *

Bütün bu demokratik yanıışlara, din ve vicdan özgürlüklerine karşı koymalara, insan hakları ve evrensel değerlere karşı gelmelere rağmen birlik, beraberliğimizin devam için, Resûlullah'ın emriyle amel ediyor, şu yüce emirlerini yolumuzun üstünde yazılı işaret levhası gibi düşünüyoruz:

– **Sana gelmeyene sen git, sana vermeyene sen ver, sana zulmeden sen affet!**

Bakalım kim kazanacak?

GÖRGÜ KURALLARI ÜZERİNE...

Komşularından biri kapıyı çalmış. Açınca burun buruna gelmişler. Bundan memnun olmayan hanım söylenmiş:

– **Müslümanlıkta böyle kapı çalma olmaz. İnsan şöyle bir kenara çekilir, öyle bekler kapının açılışını!** demiş.

Öteki de pişkin mi pişkin.

– Hayret demiş, herkes kendi isteğini İslâm'a yüklüyor. Müslümanlıkta böyle şey yoktur, diyor. Yani İslâm senin kapını çalınca nasıl bekleyeceğimi de mi yazıyor?

– Yazıyor, yazmıyor... derken bize sormuşlar:

– **Var mı, yok mu kapıyı çalınca bir kenara çekilip de beklemek,** demişler.

Efendim, İslâm'da olmayan şey yoktur. Lakin biz bilmiyorsak o yok demek değildir. Belki biz bilmiyoruz, demektir.

İsterseniz bu konuya dair bilgileri sıralayayım da birlikte okuyalım var olanları.

* * *

Saad bin Ubade anlatıyor:

Bir adam Resûlullah Aleyhisselam'ın kapısını çalıp izin istemişti.

Efendimiz kapıyı açınca yüz yüze geldi. Adam doğrudan evin içini görür haldeydi. Resûlullah, adamın bu tavrı üzerine dışarıya çıktı, kapının bir yanına çekilip:

– **Çaldığınız kapının ya sağına ya soluna çekilin. İşte şöyle,** diyerek bizzat gösterdikten sonra şunu ilave etti:

– **Girmeye izin verilinceye kadar içeriye bakmak helal değildir!**

Demek ki kapının önünde değil sağında ya da solunda beklemek gerekir.

Böylece içeriye ancak izinle girecek insanın dikkat edeceği diğer sünnetler de açıklanmıştır eserlerde. Onları da arz edelim sırasıyla...

Sağ ayağıyla içeriye giren misafir, evin sağını solunu kolaçan eden bir tecessüsle bakınmadan gösterilen yere oturur, kendi istediği yere oturma konusunda bir tercihi olamaz.

Hatta ev sahibi en itibarlı yeri gösterip de kendisi en değersiz yere, mesela kapının arkasına otursa bile itiraz edilmez.

Bunu da Adiy bin Hatim'den öğrenmekteyiz. Diyor ki: Resûlullah Aleyhisselam'a bir misafir gelmişti.

Minderi gösterip üzerine oturmasını istedi. Kendisi de yere oturmayı tercih etti. Misafir istemediği halde böyle yaptı. Onu daha itibarlı yere oturttu.

Nitekim İbn-i Sirin'i ziyarete giden bir zat, onu yerde oturur görünce kendisi de yere oturmak istedi. Ancak İbn-i Sirin:

– **Hayır, sen yere oturma, minder üzerine otur,** diye ikaz ettikten sonra şöyle dedi:

– **Evimde misafirin benden üstün yere oturmasını isterim!**

Şayet evde başka kimseler varsa, cümlesine birden verilen selamdan sonra gerekecekse en itibarlılarından başlanarak musafaha da yapılabilir. Sonra yan yana oturan iki kişinin arasına da oturmamaya dikkat edilir.

Nitekim Efendimiz Aleyhisselam'ın tavsiyesi de böyledir.

– **İzni olmadan iki kişinin arasına oturmayınız!**

Yine hadislerden öğrendiğimize göre, iki kişinin arasındaki özel konuşmalara kulak kabartılıp da dinlemeye çalışılmaz.

Ayrıca cemaat içinde önce alimler, sonra yaşlılara söz verilir.

Nitekim sofraya gelince de aynı şekilde büyüklerin önce uzanması beklenir.

Yazımızı sünnet olan görgü kurallarını anlatan (Min âdâbil İslâm)dan nakledeceğimiz bir nükteyle bitirelim izin verirsiniz.

Bilindiği üzere kapı çalan insan, içeriden kim o? diye gelen soruya, (benim) demez, kim olduğunu tanıtan sözlerle cevap verir. Fakat Ebu Nuaym'ın kapısını çalan adam kendini tanıtan sözlerle değil de (benim, ben) diye cevap verince kızan Ebu Nuaym:

– **Sen kimsin be kardeşim?** diye sordu. Aldığı cevap ise daha meçhul şekildeydi:

– **Ben adem oğullarından bir ademim!..**

Bu defa kapıyı açan Ebu Nuaym adama sarılıp kucaklarken şöyle söylendiği duyuldu:

– **Ben adem oğullarının nesli tükendi sanıyordum, demek anlayışsız kısmı hâlâ devam ediyormuş!**

DİLİM, SENİ DİLİM DİLİM DİLEYDİM

Efendim, öyle görünür ki iki çenemiz arasında hapsettiğimiz dilimiz aslında bir silahtan başka bir şey değildir. İnsan silahı yerinde kullanmasını bilemezse tutar kendini vurur. Allah korusun onunla bir cinayet bile işleyebilir.

Demek ki kullanmasını bilemezsen seni koruyacak silahla başına dert açar, zindanı bile boylarsın.

İşte dilimiz de tıpkı onun gibi bir silahtır anlaşılan. Kullanmasını bilmeyen onunla başına dertler açar, belalara bile girer.

Bundan dolayıdır ki Rabb'imiz dilimizi önce kale duvarı gibi dişlerimizle ablukaya almış, sonra avlu duvarı gibi dudaklarımızla da emniyetini sağlamıştır. Öyle rastgele dili kullanmak mümkün olmasın diye. Önce dişleri aralayacaksınız, sonra da dudakları. Daha sonra ise bir hayli düşündükten sonra dilinizden namludan fırlatır gibi cümleleri fırlatacaksınız. Artık Allah sonunu hayreylesin, kimi vuracak, kime isabet edecekse kurşun sözleriniz.

Dilinizi bir namlu, sözcükleri de kurşun gibi kullandığı için dilinden canı yanan biri, kızgınlığını ifade etmekten kendini alamamış da demiş ki:

– **Ah dilim, seni dilim dilim dileydim**

Evet dilini kullanırken düşünmeyenler hep pişmanlık duymuş, hep kendi kendilerine sitekler yağdırmışlardır.

– **Ah dilim, seni dilim dilim dileydim**, demeye mecbur kalmışlardır.

Bülbülün çektiği dili belasıdır, diyenler de bunu söylemek istemişlerdir.

Acaba Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri ne buyurmuş bu konuda.

Bir de O'na bakalım isterseniz.

Süfeyne bin Abdullah der ki:

– **Ya Resûlallah, bana öyle bir şey haber ver ki, onunla amel edince vesvese ve şüphelerden kurtulayım.** Şöyle buyurur:

– **Rabbim Allah de, yoluna devam et.**

Bir soru daha sorar Süfeyne:

– **Ya Resûlallah, benim hakkımda korktuğun ilk şey ne ise onu da haber ver ki ondan çekinip dikkat edeyim.**

Eliyle dilini tutan Efendimiz işaret eder:

– **Şuna dikkat et ey Süfeyne, şuna!** der.

Evet, hepimizin meselesi budur.

Dilimize dikkat etmemiz, onu yalandan, gıybetten, çirkin ve kırıcı sözlerden korumamız, dostlarımızı ve yakınlarımızı üzecek kelimelerden uzak tutmamız gerek...

Hacı Bektaş-ı Veli'nin meşhur sözü de bundan kaynaklanmaktadır.

– **Eline, beline ve diline sahip ol.**

Demek eline, beline ve diline hakim olamayanın başı beladan, gönlü de dert ve gamdan kurtulamaz.

Nitekim Efendimiz Aleyhisselam bir başka hadisinde de şöyle buyurmuştur:

– **Bana iki konuda söz verin, ben de size cennet konusunda söz vereyim.**

Sormuşlar:

– **O iki konu nedir ya Resûlallah?**

Buyurmuş ki:

– **Yukarınızla aşağınız!**

Yani, dilinizle avret yeriniz. Eğer dilinizi kötü sözden, gıybet ve yalandan korursanız, mahrem yerinizi de haramdan, zinadan uzak tutarsanız size şefaattim söz konusu olur.

Bir defasında da şöyle buyurmuştur:

– **Bir evladın kendi ana babasına sövmesi büyük günahahtandır!**

Dediler ki:

– **Ya Resûlallah, evlat kendi ana babasına söver mi?**

Buyurdu ki:

– **Söver. Sövmesi de şöyle olur. Dilini tutmaz, birinin anasına, babasına söver. O da karşılık verir, onun anasına, babasına söver. Böylece evlat kendi ana babasına kendi sövmüş olur.**

Demek ki insan diline sahip olmalı, birinin yakınına dil uzatır duruma girmemelidir ki o da mukabele edip de kendi yakınına sövmesin.

Anlaşılan odur ki, insan hem eline, hem beline, hem de diline gerçek mânâda sahip olmalıdır.

İSLÂM VE SOSYAL BARIŞ

İbretlik bir aydın ve yönetici kitleyle karşı karşıyayız bugün.

Bunlar ülkede birlik istiyorlar, beraberlikten söz ediyorlar. Biribirimizi affetmeli, hoşgörü ile bakmalıyız, diyorlar. Ancak bunları emreden, tavsiye buyuran, hatta ibadet olarak hayata geçiren İslam'a yabancı kalıyorlar, hatta ondan birlik, beraberlik adına korkup ürküyorlar.

İstedikleri birlik, beraberlik ve hoşgörünün İslam'ın emirleri, tavsiyeleri, ibadet olarak hayata geçirdiği sünnetleri olduğundan habersiz bulunuyorlar.

İsterseniz sözümüzün boşa kalmaması için bu konuda örnekler verelim. Bakalım İslam sosyal barışı nasıl sağlıyor, ne büyük fedâkarlık ve feragat emrediyor mensuplarına...

Resûlullah'ı bir gölge gibi takip eden büyük sahabî **Ukbe bin Âmir** anlatıyor:

* * *

Bir gün yolda giderken Resûlullah Aleyhisselam'a rastladım. Yaklaşıp elinden tuttum ve dedim ki:

– **Ya Resûlallah bana sevabı çok amellerden (işlerden) haber ver ki, onları yapayım da ahiretimi kazansınım.**

Şöyle buyurdu bana:

– **Ey Ukbe! dedi. Sana gelmeyene sen git, sana vermeyene sen ver, seni kıranı sen affet!..**

İşte sana sevabı çok olan amel ve ahiretini kazandıracak olgun hareket ve tavırlar..

Şimdi sorabilir miyiz:

- Var mı sizin bunun ötesinde sosyal barışı sağlayacak ölçünüz, kaideniz, anlayışınız? Varsa ne adına, kimin hesabına uygulatacaksınız o fedâkarlık ve feragatinizi? Ne için gelmeyene gitsin, vermeyene versin, kendisini kıranı memnun etme fazileti göstereceğinizi? Var mı bu fedakârlığı yapanlara vereceğiniz mükafat ve cennetiniz?

Ayrıca ibadete düşkün olup da komşularıyla iyi geçinmeyen, onları sürekli rahatsız eden bir kadının durumu Hz. Peygamber'e haber verilince, komşularıyla da iyi geçinmedikçe kolay kolay cennete giremeyeceğini ifade buyurmuşlardır.

Evet, sosyal münasebetlerimizde geçimsizliklerimiz, küskünlüklerimiz, konu komşuyu rahatsız edici hallerimiz varsa, namazımızın, orucumuzun çokluğu bizi kurtarmıyor, mutlaka konu komşu ile iyi geçinecek, sosyal barışı sağlayan bir hoşgörü ve anlayış içinde olacağız. Hatta bu konuda o kadar fazilet ve feragatin de sahibi olacağız ki, **bize gelmeyene gideceğiz, vermeyene vereceğiz, kıranı affedeceğiz!**

Böyle bildiren Allah'ın Resûlü, sosyal barışa ne ölçüde katkıda bulunuyor, din insanların barış içinde yaşamalarını ne ölçüde temin ediyor, düşünmeye değer mi? Dinden korkma, ürkme yerine ondan istifadeyi düşünmek icap etmez mi?

Aydınımız, yöneticimiz neler düşünüyorlar bu konuda acaba?

Yoksa barış ve hoşgörü adına bunları emreden İslâm'dan hâlâ korkup ürküyor, onu yine de irtica olarak mı takdime çalışıyorlar?

NIÇİN İSLÂM'DA İRTİCA OLMAZ?

Evet. İrtica İslâm'da olmaz. Yeter ki siz İslâm'ın anlaşılmasını önlemeyin, engeller koyup da Müslüman'ı mürteci durumuna sokmayın.

Neden irtica İslâm'da olmaz? İslâm'ı iyi bilen Müslüman'da mürtecilik bulunmaz?

Çünkü irtica geriye dönüş, mevcut gelişmeyi hazmedemeyiş... demektir. İslâm ise mevcut gelişmeyi hazmetmemek şöyle dursun, kafi bile bulmuyor, daha da geliştirmek gerekir diye ikâz edip ısrarda bulunuyor. Misaller:

Bugün geliştirilmiş uçakları biz kafi bulmuyoruz. Zira Kur'ân'da bildirilen Süleyman Aleyhisselam'ın mucize uçağı bugünkülerden üstün ve ilerdedir. Bugünküleri; çok masraflı ve az insanlıdır. Halbuki sıfır masrafa yakın uçaklar imal etmek mümkündür. Süleyman Aleyhisselam'ın uçağı sıfır masraflıydı. Aynısı olmasa da yakını yapmak mümkündür. Bunun için çalışılmalıdır.

Geliştirilmiş gemiler de kafi değildir. Çünkü Nuh Aleyhisselam'ın tufanda mucize olarak yaptığı gemi hem daha çok insan almış, hem daha uzun zaman su üstünde kalabilmiştir.

Bugünküler ona yaklaşmalı, aynı olmasa da yakını durumuna çıkmalıdır.

Tıp ilmi de henüz varması gereken yere varamamıştır.

Çünkü İsa Aleyhisselam'ın mucize olan tıbbı, ölüleri de dirilmiştir. O bir mucize olarak yapmıştır bunu. Peygamberimiz de ikâzda bulunmuş:

- Araştırın, ölümden başka her derde deva vardır, buyurmuştur. Demek tıpta da ilerisi mümkün.

Peygamberliğin isbatı için sarsılmaz delil olan mucizelere bu açıdan bakmak da İslâmî bir usuldür. Bediüzzaman Hazretleri de bunu pek veciz şekilde izah buyurmuştur.

Demek ki İslâm, değil mevcudu mahzurlu bulup hazmedememek, belki kafi bulmuyor, daha ilerisini, daha gelişmişini bulmanın mümkün olduğunu ifade ve işaret ediyor.

Böyle olan bir İslâm, geriye döndürür mü, gelişmelerden mahrum bir gericiliğe teşvik eyler mi?

Eyleyen varsa, bu İslâm olmaz, İslâm'ı bilmeyen Müslüman olur. Bunun çaresi de ona İslâm'ı tam anlatmayı sağlamaktır. İslâm'ı öğrenmeyi önlemek değildir.

İsterseniz birkaç tane de Efendimiz'in hadislerinden örnek sunayım sizlere.

Bakın bakalım hangi ilericide var böyle çarpıcı, ileriye teklif ve teşvik?

Şu sözlerin ikazına nazar edin lütfen:

– **Helekel'müsevvifûn!.**

– Ne demek mi? Buyurun açıklamasına.

– Helak oldular.

– Kimler?

– **Bugünün işini yarına bırakanlar!.**

Evet, 'bugün git, yarın gel'ciler İslâm'da barınamazlar. İslâm onları helak olmuş kimseler olarak tarif eder.

Müslüman bugün git yarın gel, diyemez bu sebeple. Çünkü iman ettiği Peygamberi onu böyle ikaz ediyor:

– **Helekelmüsevvifûn!** diyor. Yarıncılar helak oldu ikazında bulunuyor.

Demek elinizdeki işi mutlaka yapacak, yarına bırakmaktan korkacaksınız. Mecbur kalmadıkça yarına tehir etmeyeceksiniz. Bir hadis daha arz edelim izin verirseniz.

Bugün dünden daha kazançlı olmazsanız ziyandasınız, demektir.

Bunu da şu hadisiyle bildirmektedir Efendimiz (s.a.v.):

– İki günü eşit olan ziyandadır.

Bütün bunlardan ilerici mi doğar, yoksa gerici mi? Böyle inanmışlara mürteci, bunları emreden İslâm'a da irtica denebilir mi?

KUR'AN SÜNNETİN İNKÂRINA ÂLET EDİLEMEZ!

Efendim, sanki başka meselesiz yokmuş gibi bir de sünneti inkâr, yahut da hafife alma iddiaları çıktı ortaya. Daha doğrusu, tarihin mezarlıklarında kalmış bir kadavra fitne, tekrar diriltilmek isteniyor galiba.

Bu yüzden **Sur Dergisi, Ekim 97** sayısını sünnetin ehemmiyetine tahsis etmiş. Kapağına ise şu cümleyi naksetmiş:

Kur'ân sünnetin inkârına âlet edilemez. Sünnet Kur'ân'ı açıklar!

Derginin içinde ise oldukça zengin örnekler verilmiş, misaller sunulmuştur. Beni çok etkileyenlerden birisi de şu mealdeki olaydır:

İmam-ı Şafii Hazretleri sünnete çok ehemmiyet veren bir büyük alimdir. Aziz bir müctehidimizdir.

Çoğu zaman hadisleri nakleder, hükümlerini anlatır, gereğince amel etmeyi tavsiye ederdi.

Bir gün yine bir hadis nakletmiş, hükmünü de anlatmıştı.

Dinleyenlerden biri:

– **Ya imam, dedi, sen de aynı görüşte misin?**

Yani hadisin ifade ettiği hükmü mü benimsiyorsun?

İmam, bu soru karşısında öylesine bir kızdı ki, adama hiddetle çıkıştı:

– Sen beni kiliseden çıkarken mi gördün ki böyle soruyorsun?

Yahut da belimde zünnar mı tespit ettin de aksini düşüneceğimi vehmediyorsun? Bundan sonra şunu ilave etti sözüne:

– Resûlüllah’tan hadis rivayet edeceğim, sonra hadisin ifade ettiği hükümden başka türlü düşüneceğim. Bu nasıl anlayış böyle? Ben gayrimüslim miyim ki hadisin hükmü başka, benim görüşüm de başka olacak?

Evet, ne kadar manidar, ne kadar mesaj yüklü bir cevap. Hadisi hafife alanlar, hadisin hükümlerini şu ya da bu bahanelerle basit bulanlar herhalde koca müctehidimizden ibret alırlar.

* * *

İmam-ı Suyuti’nin kaydına göre, İbn-i Veheb diyor ki: Büyük sahabî Malik bin Enes’in yanında oturmuş hadis dersi alıyorduk. Bir ara Malik bin Enes hadisin insan hayatındaki yerini anlatırken şu misali verdi, dedi ki:

– Sünnet, Nuh Aleyhisselam’ın gemisi gibidir. Ona iltica eden kurtulur, uzak kalan boğulur!

Evet, sünneti hafife alanlar, basit görmeye yetlenenler herhalde Nuh Aleyhisselam’ın gemisine sığınmış olmazlar, tufana düşüp boğulmaya mahkum kalırlar.

* * *

Sahabe ve tabiin, sünnete ne ölçüde tabi oluyor, nasıl bir dikkat ve bağlılıkta bulunuyorlardı? Bir misal daha:

Said bin Müseyyeb, bir adamın ikinci namazından sonra iki rekat nâfile namaz kıldığını görünce sordu:

– İkindiden sonra nâfile namaz kılmak var mıdır? Ben Resûlüllah’ın sünnetinde böyle bir namaz görmedim?

Adam itiraz yollu cevap verdi:

– **Yani namaz kıldığımdan dolayı Allah bana azap mı eder?**

Said bin Müseyyeb şöyle açıklama yaptı:

– **Hayır, namaz kıldığından azaba uğramazsın da sünnete aykırı hareket ettiğinden uğarsın!**

Evet, geçmiş büyükler sünneti böyle titizlikle takip ediyor, böylesine bir dikkatle sünnete uyuyorlardı.

Sur Dergisi'nden bir misal daha:

Taberanî'de rivayet edilen bir hadis şu mealde. Efendimiz buyuruyor ki:

– **Kime benim hadisim ulaşır da inkâr ederse üç şeyi inkâr etmiş olur. Allah'ı, Resûlü'nü, hadisın hükmünü.**

Bunu hangi mü'min göze alabilir, nasıl bir ilim adamı bundan korkmayabilir?

* * *

Evet, Kur'ân'a dönülmeli, bizim temel kitabımızın Kur'ân olduğu bilinmelidir. Ancak bu hak iddia da sünnetin inkarına alet edilmemeli, vesile kılınmamalıdır.

Sözün özü:

– **Sünnetsiz Müslüman olmaz, olsa da felah bulmaz.**

BEN BENİMLE KAVGALIYIM

Bir araya gelince hep kötülerini konuşuyor, devamlı yanlışların aleyhinde bulunup duruyoruz.

Bu, bana bir huzur vermiyor, bir şey yaptığımız hissi-ne giremiyorum. Hatta kızıyorum kendi kendime.

– Ne bu hal, oturup aleyhte konuşmakla yetiniyor, bir şeyler yapmaya yönelmiyoruz, diye söylenmekten kendimi alamıyorum.

Bir ara ata sözü söyleyenler hatırıma geldi. Sanki o sözün sahiplerine minnettarlık duyar gibi oldum. Kendimden intikam alır gibi söyledim o sözleri.

– **Leyleğin ömrü laklakla geçermiş...**

Hayret! rahatlamış gibiydim. Demek kendimden ancak böyle intikam alıyordum.

İki kişi bir araya gel, sadece kötülükleri konuş, kötülükleri anlat, sonra da vakit geçti diye kalk git. Hepsi o kadar.

Evet evet.

– **Leyleğin ömrü laklakla geçermiş...**

Bak yine rahatlar gibi oldum bu sözle.

Allah razı olsun bu sözleri söyleyenlerden.. Hiç olmazsa rahatlatıyorlar beni... İntikam alıyorum kendimden..

İşte biri daha hatırıma geldi:

– **Oturup karanlığı zemmedeğine bir mum yaksana!**

Sanki bana söylemişler bunu da...

Kızınca kendi kendime söylüyorum bunu da.

– Ne konuşuyor, ne söylenip duruyorsun böyle. Eline ne geçiyor kötülükleri anlatıp tahkir ve teşhir etmekle?

Hemen ekliyorum arkasından. Hem de kendimden intikam alırcasına:

– **Karanlığı zemmedeğine bir mum yaksana?**

* * *

İyi güzel de... Bu defa da bir araya gelince ne konuşacağız, ne anlatacağız meselesi çıkıyor. Konu bitiyor, sohbet son buluyor...

Halbuki ne güzeldi. Söz sırası gelmeden lafı kapıyor, taşı bir güzel gediğine koyuyorduk. Münafıkları, münkirleri sıralıyorduk...

Şimdi ise taşı gediğine değil ağzımıza tıkıyoruz.

– **Leyleğin ömrü laklakla geçermiş.**

– **Karanlığı zemmedeğine bir mum yaksana!**

* * *

Soyadı (Kavgalı) olan birine:

– Kiminle kavgalısın, deyince cevap vermiş:

– Nefsimle, nefsimle! demiş.

Anlaşılan, ben de nefsimle kavgalıyım bu günlerde.

Aklım mantığım ve imanım şahin gibi iniyor boşboğazlığımın tepesine. Başlıyor bir kavga burada.

– **Leyleğin ömrü laklakla geçermiş.**

– **Karanlığı zemmedeğine bir mum yaksana.**

Büyük Yunus meğer doğru söylüyormuş:

– **Bir ben var bende benden içerû...**

Bende, benden içerû benle kavga sürüyor, şahin gibi tepesine inip pençesini vuruyor...

Şimdi kimleri merak ediyorum biliyor musunuz?

– **Acaba siz aziz okuyucularım nasılsınız (sizden içerû) sizle? Var mı kavganız, cedelleşmeniz nefsinizle, kötü alışkanlıklarınızla?**

HANGİ DUYGULARINIZI BESLİYORSUNUZ?

Sizce insan sadece kendi iradesiyle mi hareket ediyor? Yoksa iradesine etki yapan unsurlar da kendisinde mevcut mudur?

Şayet ben sadece irademle hareket ediyorsam, bana başka etki yapan şeyler bende mevcut değilse, neden istemediğim halde günahlara giriyor, haramlara maruz kalıyorum?

Halbuki ben günahlara girmeden, haramlara maruz kalmadan yaşamak istiyorum. Ama bunu zaman zaman başaramıyorum, aksine işler işliyorum?

İsterseniz bu ciddi konuyu biraz açmaya çalışalım.

İnsan bedeninde etki yapan unsurlar vardır. Bunları sağda ve solda diye de ifade edebiliriz.

İnsanda **akıl, kalb ve iman** vardır. Bunları sağındaki melekeler olarak düşünelim.

Yine insanda **his, heva, vehim** vardır. Bunları da solundakiler diye tasavvur edelim.

İşte insana hükmeden duygular, baskı yapan unsurlar. Bütün mesele, bunlardan hangilerinin etkisine girdiğinde.

Şurası kesindir ki, insan; **aklının, kalbinin, imanının** etkisine girerse, onların tesiriyle hareket edecek olursa, o insan tam bir dini hayat yaşar, haramlardan uzak, helallerle iç içe bir ömür sürer.

Şayet bunların değil de solundakilerinin etkisine girerse, yani **hissinin, vehminin, hevasının** tesirine maruz kalır, onların baskısıyla hareket edecek olursa, günahlar sıralanır, hatalar sıklaşır, haramlara düşmeler de çoğalır.

Çünkü, nasıl **akıl, kalp, iman** insanı hep helallerle yaşatmaya yöneltirse, **his, vehim ve heva** da insanı günahlara zorlar, haramlara iter, nefis ve şeytanın isteklerine boyun eğdirir.

Bu hayati noktaya bakarken görüyoruz ki, **bedenimizde hangisini fazla beslemişsek, hangisinin gıdasını fazla vermişsek onun etkisine giriyor, onun isteklerine göre hareket etmek durumunda kalıyoruz. Bütün mesele beslenme, gıdalanma meselesi.**

Öyle ya, hangi melekeler, hangi duygular, hangi hisler gıdasını iyi almış, iyi beslenmiş, kuvvet kazanmışsa onlar bedende hakimiyetini kuruyor, insanı etkisine alarak ona göre davrandırıyor. İnsanı âdeta istila ve işgal ediyor.

İsterseniz misalini hatırlayın.

Nâmahremlerden kaçmayanlar, günah zeminlerinden uzak durmayanlar, hep haramların içinde ve çevresinde dolaşanlar, kolay kolay imanlarının icabınca yaşayamıyor; akıllarının, kalblerinin gereğince hareket edemiyorlar.

Çünkü nefisleri beslenmiş, şeytanları kuvvet bulmuş, his ve hevesleri zorlama derecesine varacak şekilde baskı yapmaya başlamış. Artık nefis ve şeytanını böylesine besleyip azgınlaştıran insan kolay kolay iradesine tabi olup da imanının icabını yaşayamaz, kalbinin ve aklının icabı icraya yönelemez. Beslediği duyguları onu alıp götürür. İstemese de, arzu etmese de.

Demek bütün mesele, beslenme meselesidir.

Acaba hangi duygularımızı daha çok besliyoruz günlük hayatımızda? Hangileri daha kuvvet buluyor, bizi istila ve işgale yöneliyor? Hiç düşünüyor muyuz?

VALİDE Mİ, KAYINVALİDE Mİ?

Efendim, insana çevresindeki örf, âdet etkili oluyor. Ona göre hareket etmeyenler zaman zaman ithamlara maruz kalabiliyorlar. İşte okuyucum **Ahmet Gürdal** da böyle ithama maruz kalanlardan biriymiş anlaşılan. Meselesi ise şöyle:

Yeni evlenmişler. Çevreden kendilerine ikazlar gelmiş:

– Kayınvalidenize ana, kayınpederinize de baba diyeceksiniz. Bunu demezseniz kabalık etmiş olursunuz, saygısız kimse sayılırsınız, demişler.

Gençler ise ne diyeceklerini bilememişler. Hanım, bebinin babasına baba, anasına da ana demekte zorlanıyormuş.

Aynı şekilde bey de hanımının babasına baba, anası-
na ana demeye dili yatmıyormuş. Buna kendi öz ana ba-
baları da sıcak bakmıyor sanıyorlarmış.

Bu durumda diyorlar: Biz ne yapalım? Nasıl hitap
edelim bu yakınlarımıza? Mutlaka baba, ana diyecek mi-
yiz, demesek olmaz mı? Dinimiz bunu günah mı sayar?

Evet, okuyucumun sorusu böyle. Bakalım bizim bakı-
şımız nasıl? Cevabımız ne türlü olacak? Baba ana diye hi-
tap edilmeyi isteyenler cevabımıza rıza gösterecekler mi?

Efendim, nas derecesindeki metinlerde böyle bir emir
geçmiyor gibi geliyor bana.

İnsanın kendi ana babasından başka birine ana, ba-
ba demeleri konusunda dinî emir olmadığı gibi, tavsiye de
yok sanıyorum.

Bu durumda öz ana babadan başkasına ana baba di-
ye seslenmek herhalde örfen bir saygı ve hürmet ifadesi
sayılır. Dinî bir mecburiyet olarak görülmez.

Hal böyle olunca okuyucumuzun zorlanmasına gerek
yoktur, desek yanlış bir cevap vermiş olmayız sanırım.

Zira baktığımızda görüyoruz ki, Efendimiz (s.a.v.)
Hazretleri'nin de kızı vardı, damadı mevcuttu. Kendisi de
evlenmiş, kayınbaba olmuştu.

Ancak kitaplarımızda bu örneklerin baba, ana diye
hitap ettikleri yolunda bir kayıt görülmemektedir. Şayet
böyle bir dinî mecburiyet olsaydı açıkça görülür, ısrarla
üzerinde durulur, öz babanın dışındakilere de baba ana
deneceği yolunda bir işaret bulunurdu.

Bununla beraber bu bir örfdür, isteyen öyle hitap ede-
bilir, istemeyen de başka türlü bir saygı ifadesi kullanır.
Ama saygı ve hürmetin şart olduğunu söylemeden geç-
mek mümkün değildir. Bu bizim aile terbiyemizin de ge-
reğidir.

Burada hatırlanması gereken husus da bu olsa
gerektir. Baba, ana denmese de **kayınbaba, kaynana**

demek herhalde uygun olanıdır. Yani baba, ana makamına kaim olanlar demektir. Baba ana kadar hürmet edilmesi lazım gelen büyüklerimiz mânâsında sözlerdir bunlar.

Hep saygılı ve hürmetli olan Osmanlı, bu tabiri kullanmış, kayınvalide, kayınpeder demişler, nesilden nesile de bu hürmet ifadesi sürüp gelmiştir.

Kayınvalide, kayınpeder tabirlerinde isabet vardır, yanlışlık yoktur. Çünkü öz ana baba da rahatsızlık duymazlar bundan. Baba ana demiyor, belki baba ana yerinde saydığımız büyüklerimiz demiş oluyorlar.

Aslında kızcağız vardığı evdeki beyinin annesine, anne makamına kaim olan diye baksa, o da gelinine, kızı yerine kaim olan diye nazar etse, herhalde geçim için, mutluluk adına hayırlara vesile olur bu bakışlar, bu türlü anlayışlar. Osmanlı terbiyesinin tahribe uğramadığı semtlerde böylesine sıcak ve hürmetli bakış yaşanırken, erozyona uğrayan ailelerde maalesef gelinle kaynanayı bağdaştırmak zorlaşmakta, geçim zorluğu göze çarpmaktadır. Gönül arzu eder ki, gelin kaynanasına anası gibi davranırsa, kaynana da gelinine kızı gibi baksa da karşılıklı sabır ve anlayış içinde aile mutluluğu zedelenmeden devam edip gitse...

İNSAN, HIRSİNİN ETKİSİNE GİRERSE...

Aklımız, mantığımız ve imanımızla düşündüğümüzde diyoruz ki:

- Bu dünya fanidir. Gerçek olan ebedi hayatımızdır. Öyle ise ebedi hayatımıza yarayacak hayırlar yapmalı, hizmetlerde bulunmalı, geçici şeylerle teselli olmamalıyız..

Evet, aklımızla, mantığımızla ve imanımızla düşündüğümüzde böyle diyor, İslâmî bir hizmetin ucundan bucağından tutma niyeti taşıyoruz.

Ya bunların değil de arzunun, ihtirasın, nefsi ve şey-tanî baskının altında kalırsak ne düşünüyor, nasıl bitmez tükenmez, tatmin olmaz tutum ve hırsın içine giriyoruz?

İsterseniz bu ibretli tarafımıza yaşanmış ibretli bir misal arz edeyim sizlere. Okuyun ve sizler de insanın ihtirasını düşünün ve kendinize çekidüzen verme noktasında ders almış olun.

İslâmî hizmetlerle meşgul olan bir arkadaşım anlatıyor.

İstanbul'un birçok semtindeki büyük mağazalarıyla tanınan bir zengin zatın yüzünde felç meydana geldiği söylentisi üzerine ziyaretine gittim. Baktım gerçekten de yüzünün yarısında kısmî felç başlamış, ağzında da bir yana meyiletme söz konusu. Bakınca çok üzücü bir görüntü var.

Bulunduğu halin etkisiyle bana söylediği şu oldu:

- Bizim merkez mağazaya git, kardeşimden bir kurban parası al, öğrencilere götür. İnşallah kurban hürmetine yüzümdeki bu felçten kurtulmam mümkün olur...

Ben de o gün meşgul bulunduğumdan kurbanı alma işini ertesi güne tehir ettim.

Ertesi gün sabahın erken saatinde telefonla bir arayan oldu. Baktım ki kurban sahibi dostum.

İlk sorusu:

- Kurbanı aldın mı? oldu.

Üzüle üzüle cevap verdim.

- Maalesef alamadın; ama hemen gidip alayım!

- Dur, dur, acele etme, dedi.

- Bir mani mi var, dedim?

– Hayır dedi mani yok; ama gelişme var.

– Ne gibi?

Şöyle izah etti gelişmeyi:

– Dün sizden sonra doktora gittim, ilaç verdi, bir iyileşme emaresi belirdi. Doktora göre bir hafta içinde geçebilirmiş bu felç.

Bunun için diyorum ki, kurbanı almakta acele etme bekle. Herhalde iyi olacak, kurban masrafına girmeye gerek kalmayacaktır. Mağazaya gidip de para isteme şimdilik.

Evet, evet... insanın hırsı, mantığının, imanının gereğince karar vermesine mani oluyor, bir de bakıyorsunuz ki, bir değil, birkaç yüz kurban kesmeye müsait insan, bir kurbanı kesmeye bile rıza gösteremiyor. Bunu ancak yüzüne iyileşme ihtimali olmayan bir felcin gelmesi şartına bağlamış görünüyor...

Doğrusu insanın hali çok ibretli.

Rabb'imiz ayetinde haber veriyor insanın bu halini:

– Size... bir zarar gelmiş olsa derhal bütün yardımcılardan ümidinizi keser Allah'a yalvarırsınız. Ne zaman ki Allah sizi o beladan kurtarır. İşte ondan sonra yine yüzünüzü çevirir, eski gafletinize dönersiniz. İşte insan böyle...dir.

İnsanî duyguların değil de nefsanî arzuların peşine takılan insan, ne kadar çok kazansa da hizmete yönelemiyor, ne kadar bol imkanı olsa da eli cebine giremiyor, ebedi hayata azık gönderme isteği duyamıyor.

Hatta kısmî felce maruz kalma hali bile onu tam uyandıramıyor, iyi olma ihtimali belirince cayma hissine bile girebiliyor.

İşte burada Efendimiz (s.a.v.)'in insan fıtratını tam olarak ifade eden duasını hatırlatıyor ve bize örnek olan bu duayı burada bir daha tekrar ediyoruz:

– **Ya Rab, göz açıp yumuncaya kadar olsun bizi nefsimize bırakma.**

SİZ DE DAVANIZA BÖYLE SADIK MISINIZ?

Sadakatin bir adı da bağlılıktır.

İnsan bir şeye bağlanırsa, bir değere gönül verirse artık bu bağlılık, bu gönül veriş onu ona sadık kılar. Sadakat örneği verir sağlığı boyunca.

Size bu konuda bazı sadakat örnekleri arz etmek istiyorum. Keşke bizde de bu türlü sadakatler görülse, bağlılıklar söz konusu olsa, demeyin.

Aslında bizde de sadakat örnekleri, bağlılık misalleri vardır ve hatta çoktur da. Ancak ne kadar çok da olsa yine az sayılmaktadır. Çünkü çok bağlıya ihtiyaç var, çok sadakate muhtacız böyle devrelerde...

* * *

Efendimiz ashabını toplamış onlarla istişare etmektedir:

– **Düşmanı nerede karşılamalıyız? Şehrin içinde mi yoksa dışında mı?**

İçlerinden biri çıkar ortaya:

– **Ya Resûlallah bunu bize mi soruyorsun?**

– Evet size soruyorum.

– **Sen bize böyle şeyler sorma. Sadece emret yeter. Vallahi emrin üzerine atımızı şu Kızıldeniz’e sürer, denizin derinliklerine dalarız...**

Bir sadakat örneği, bağlılık misali...

Böyle kahramanlarla neler yapılmaz?

* * *

Bir teslimiyet örneği daha verelim isterseniz.

Bir Ramazan akşamı. Vakit yakın. Ortada sofraya hazır-
lanmış halde. Efendimizden bir emir duyulur:

– **Buyurun!**

Bunu, yeyin mânâsına anlayan Hazret-i Ali, hemen
elini uzatıp ilk hurmayı almak ister.

Efendimizden bir ikaz gelir:

– **Ne yapıyorsun ya Ali, henüz iftar vakti girmediyse?**

Hemen uzattığı yerden elini çeker.

Verdiği cevap bir sadakat örneğidir:

– **Ya Resûlallah, biz iftar, imsak bilmeyiz. Ye ders-
sen yeriz, yeme derssen yemeyiz!**

Teslimiyetin, sadakatin tereddütsüz örneği. Öyle ves-
veseye, şüpheye yer yoktur.

**Ye derssen yeriz, yeme derssen yemeyiz. Hepsi o ka-
dar!**

İsterseniz bir sadakat örneği de meşhur Veli'mizden,
verelim. Hallac-ı Mansur, çoğu kimsenin anlamayacağı
sözler söylemeye başlamıştı bir ara.

– **Enelhak!** sözü ondan kalmadır bugünlere.

Ne demek mi?

Bir bakıma (Ben Hakkım) demektir. Yani dış mânâ
çok tehlikelidir.

Ama kasdının ne olduğunu kendisi bilir. İfade ettiği
gerçeğe gönül vermiş, kendisi ona sadık olmuştur. Sada-
katinin örneğini vermektedir o günlerde.

Bir ara bir dostu yaklaşır:

– **Sadakat nedir, bağlılık nedir?** diye sorar.

Cevap çok kısa:

– **Bunu bugün değil yarın sor!**

Ertesi gün olur bir de bakar ki, Hallac-ı Mansur'un

ellerini bağlamışlar, asmaya götürüyorlar. Yaklaşır. Tebessümle dostuna bakan büyük veli, cevap verir:

– **İşte sadakat budur, bağlılık diye buna derler!**

Mütevekkil adımlarla yürür sehpa'ya doğru.

– **Ne dersiniz!** Biz de sâdık mıyız?

EN BÜYÜK NİMET NEDİR?

Size bir soru:

– Hayatta en büyük nimet nedir?

Soruyu biraz değiştirerek de sorabiliriz.

– Dünyada insanlar birçok şeylere sahip olmayı istiyorlar. Hatta sahip de oluyorlar. Bunların içinde en büyüğü, en kıymetlisi nedir? Hangisine sahip olan nimetin yüzmesine, en değerlisine, sahip olmuş sayılır?..

Sesinizi iştirir gibi oluyorum:

– Sıhhat, diyorsunuz, servet diye ilâve ediyorsunuz, itibar, imkân ve sâire... diye izahlar yapıyorsunuz.

Hemen ifade edeyim ki, bunların hepsi de nimettir; ama en yücesi, en değerlisi, en azizi değildir.

İsterseniz cevap teşkil edecek misalleri arz edeyim sizlere. Birlikte bakalım neymiş **en eşsiz, en aziz nimet...**

* * *

Ayakları total, elleri çolak, gözleri de görmeyen fakir adam mescidin bir köşesine oturmuş, büyük bir mutluluk içinde dua ediyor:

– **Verdiğin nimete sayısız şükürler olsun ya Râb!**

Arkasındaki adam ise bakıyor ki ayakları total, elleri çolak, gözleri de görmüyor.

– Ey Allah'ın kulu der, sende ne nimet vardır ki ona şükrediyorsun?

El yok, ayak yok, göz yok. Bir de verdiğin nimete sonsuz şükürler, diyorsun.

Sesin geldiği tarafı kulağıyla tayin ederek cevap verir:

– **Behey gafil, der, Allah bana öyle bir kalp vermiş ki, o kalple ona inanmış olmanın mutluluk ve huzurunu yaşıyorum.**

İlave eder:

– **Sen der, hidayetden daha üstün bir nimet biliyor musun? Hangi dünya nimeti hidayetini yerini tutar? Dünya nimetlerinin tümüne de sahip olan adamın imanı yoksa hiçbir şeyi yok demektir. İmansızlık felaketini hiçbir dünya nimeti saadete çeviremez!..**

Gerideki adam düşünür, düşünür ve kim bilir hâlâ da düşünüyordur.

* * *

Bir ibret levhası daha arz edelim izin verirsiniz.

Bilal-i Habeşi mescidin bir köşesinde tefekkür etmektedir.

Âleminden neler geçiyor bilmiyoruz; ama o tefekkür sırasında zaman zaman galeyana gelir ve:

– **Allah, Allaah!..** diye feryad eder.

Biraz ötede bulunan Hazret-i Ömer bunu yerinde bir hareket olarak görmez. Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri'ne şikayette bulunur.

– Ya Resûlallah, Bilal mescidde huzurumuzu bozuyor, zaman zaman **Allah Allaah!..** diye bağıyor.

– Niçin öyle yaptığını sordun mu?

– Hayır sormadım.

– Öyle ise çağır Bilal'i de sebebini soralım.

Az sonra Bilal huzura gelir. Efendimiz sorar:

– **Ya Bilal, nedir böyle zaman zaman coşmanın sebebi?**

Bakın Bilal neler anlatır:

– **Ya Resûlallah der, Allah sana her şeyi vermiş; ama istediğin kimseye hidayet etme imkânı vermemiştir. Düşünüyorum da şayet Rabb'ın sana insanlara hidayet etmeyi de vermiş olsaydı, Habeşli bir köleye hidayet etme sırası gelir miydi, İslâm'ın ilk günlerinde? Senin çevrende Mekke'nin büyükleri, Haşimî âlesinin yakınları, vardı. Önce onlara hidayet etmeyi isteyecektin. Habeşli siyahî köleye hidayet sırası kim bilir ne zaman gelecekti. Ama şimdi ben bu hidayet nimetine sahibim. Mekke'nin ileri gelenlerinde olmayan saadete ermişim. İşte tefekkürümde bunları düşününce coşuyor, sevincimden Allah Allaaah! diye feryat etmekten kendimi alamıyorum. Taşkınlığımı hoş görüp bağışlasın, Ömer kardeşim beni.**

* * *

Ne dersiniz? En büyük nimet nedir?

Bizim de şükretmemiz gerekir mi Habeşli Bilal Efendimiz gibi? Bu taş bizim başımıza da konmuş mu? Far-
kında mıyız?

MAHKEME İLE BOŞANMANIN HÜKMÜ

Efendim, hanım okuyucumun mektubunda ifade ettiği konu oldukça mühim geldi bana. Bu sebeple soruyu müstakil bir yazıyla açıklamak istedim.

– **Yuvam yıkılıyor, imdat!** diye feryat eden mektubun özeti şöyle: Kocasını Almanya'da iş bulmak için hanımını (anlaşarak) mahkemede hakime boşatmış. Böylece bekar gözüktüğünden gittiği Almanya'da bir Alman'la evlenerek işçi olarak kalma imkanı bulmuş. Bir müddet çalıştıktan sonra hanımının zihnine kötü düşünceler aktaran komşular demişler ki:

– **Sen burada ne bekliyorsun? Senin kocan seni mahkeme kararıyla boşadı, onunla bir ilgin kalmadı. Artık başının çaresine bak, boşuna bekleme.**

İşin acıklı tarafı odur ki, tam üç tane de çocukları varmış bu ailenin. Bu defa şaşkına dönen hanım soruşturmaya başlamış, akli eren kimselere sormuş, aldıkları cevap korkularını teyit eder mahiyette olmuş. Demişler ki:

– **Madem ki mahkemede hakim sizi kendi isteği-nizle boşadı. Öyle ise siz gerçekten boşanmış olursunuz, artık yeniden bir araya gelmeniz mümkün olmaz.**

Aksini de söyleyenlerin bulunmasına rağmen çoğunluğun verdiği bu bilgi hanımı şaşkına çevirmiş, bize yazdığı mektubuna da bu yüzden:

– İmdat! Yuvam yıkılıyor, çocuklarım ortada kalıyor!.. şeklinde feryat eklemiş. Bu durumu nasıl izah edeceğimizi sormuş.

Şu anda Almanya’da çalışmakta olan beyinin de bundan çok üzüntü duyduğunu söyleyen hanım, **bir çıkış yolu, bir çare yok mu, yuvamız yıkılmaya mahkum mu?** demiş.

Hemen arz edeyim ki olayı yuva yıkımı şeklinde yorumlamak uygun olmasa gerektir. Çünkü bu konuda kolaylık gösteren izahlar vardır.

İsterseniz önce **Diyanet**’in verdiği fetvaları toplamış olan **Diyanet Vakfı**’nın bastığı “**Günümüz Meselelerine Fetvalar**” kitabından bir fetva nakledeyim, sonra da **İs-mail Mutlu**’nun **Evlilik ve Aile** kitabından benzeri bir alıntı ile konuyu takviye etmiş olalım.

Diyanet’in verdiği fetva aynen şöyledir:

* * *

139- Mahkemece boşananlar kaç talakla boşanmış olurlar?

Bir kimsenin, bizzat veya avukatı vasıtasıyla boşan-

mak üzere mahkemede dava açması, hakime eşini boşamak için yetki vermesi (tefviz-i talak) demektir. Bu itibarla, sadece erkeğin veya her iki tarafın açtığı dava sonucu, mahkemece boşanmış olan eşler, dinen de boşanmış olurlar. Ancak, daha önce eşler arasında başka boşanmalar olmamış ise, mahkemenin boşaması, bir boşama sayıldığından, mahkeme kararı ile boşanmış olan eşlerin istedikleri takdirde, -geride kalan iki talak hakkı ile- tekrar evlenmeleri mümkündür.

(Günümüz Meselelerine Fetvalar)

* * *

İsmail Mutlu'nun (Evlilik ve Aile) kitabında da konu şöyle izah edilmektedir:

Mahkeme yolu ile boşanan karı koca dinen de boşanmış sayılır mı?

Şayet bir erkek hanımını hakime müracaat etmeden önce üç boşama ile boşamadıysa, hakimi boşama için vekil tayin etmiş sayılır. Dolayısıyla mahkeme yolu ile boşanan karı koca sadece bir boşama ile boşanmış olurlar. Geride daha iki bağ olduğundan, arzu ederlerse yeni bir nikâhla tekrar evlenebilirler.

* * *

Görülen odur ki, sadece Almanya'da iş bulmak için başvurulmuş bir danışıklı dövüş sonunda mahkemenin boşaması aileyi tümüyle birbirinden ayırmaz, geride yine yuvayı kurmaya yarayacak iki tane aile bağı mevcuttur. Bundan hareketle yuva kurtulur, yıkım söz konusu olmaz. Demek ki, yuvayı kurtarmaya yönelik izah mümkünken yıkmaya yönelik izahlara gitmek ne makul olur, ne de meşru. Bu türlü boşanmalar tavsiye edilmemekle birlikte bir aile yıkımı bahis mevzuu olmaz. Vesveseye kapılmamalıdır.

HER ŞEY ASLINA MI RÜCU EDİYOR?

Geçmişinde iyilik olanlar bunu devam ettirmeyi düşünmeliler. Kötülük olanlar da bunu kesip iyiliğe dönüştürmeyi denemeliler. Çünkü:

– **Her şey aslına rücu eder!** diye bir kaide söylenir.

Geçmişte kötülük varsa gelecekte ona rücu etmemesi için, bu kötülüğü bir yerde kesmeli, iyiliğe dönüştürmeli, aslına rücu edecek olanlar iyiliğe rücu etmeliler.

Ta çocukluğumda köy odasında okuduğum (Karada-vut) kitabında bu konuda fevkalade mesaj yüklü bir misal hatırlıyorum. Onu arz etmek istiyorum bugün sizlere.

* * *

Hükümdarın biri ülkesini iyi idare etmekten aciz kaldığı günlerde halkını toplayıp istişare eder:

– Dertlerinize bir türlü derman bulamıyoruz, acaba nerede yanlış yapıyoruz? Kimse bir yanlısımızı göstermiyor. Hızır gelse de hatamızı söylese diye düşünüyorum bugünlerde.

Meclis'te bulunanlardan fakir bir adam hemen söze karışır:

– Hükümdarım ben size Hızır'ı getiririm, eğer beni içine düştüğüm geçim sıkıntısından kurtarırsan, der.

Buna çok sevinen hükümdar fakir adama:

– Buyur der, sana bir kese altın. Rahatını sağla, huzurunu temin et. Bu sana ömür boyu yeter. Ancak Hızır'ı da getir. Şayet verdiğin sözde durmaz da bana Hızır'ı getirmezsен vereceğim cezanın da çok ağır olacağını unutma.

Fakir adam aldığı bir kese dolusu altınla zengin olup gider. Ama söz verdiği gün de gelip çatar, Hızır'ı bulamadan hükümdarın huzuruna gitmek zorunda kalır.

Korku ve ürperti içinde sarayın kapısına vardığında

ak sakallı, nur yüzlü bir ihtiyar kendisine:

– Nerede kaldın, haydi hükümdar seni bekliyor, diyerek içeriye birlikte girerler.

Vezirler toplanmış, beklemekteler.

Süklüm püklüm konuşur fakir adam:

– Hükümdarım sözümde duramadım, Hızır'ı bulamadım. Vezirlerden biri öfke ile konuşur:

– Bu adamı öylesine bir cezalandırmalıyız ki ibret olsun da kimse yapamacağı işin sözünü vermesin. Bunu önce lime lime parçalamalı, sonra da sokak başlarındaki taşlar üzerine sermeli. Bu sırada ak sakallı ihtiyardan bir ses gelir.

– **Her şey aslına rücu eder! Aslühû neslühû.**

Hükümdar bunun fakir adamın yanında getirdiği bir can yoldaşı olduğunu düşünürken fakir adam da, hükümdarın bir yakını zanneder.

Sıra ikinci vezire gelir:

– Sadece parça parça edip de bırakmamalı, bunları bir araya getirip de iyice bir pişirmeli, aş haline getirmelidir, der.

İhtiyardan aynı söz duyulur:

– **Her şey aslına rücu eder! Aslühû neslühû.**

Sıra üçüncü vezire gelir. O da münasip olanı şöyle ifade eder:

– Hükümdarım der, bu fakir bir adamdır. Çoluk çocuğunun aç kalışından dolayı Hızır'ı bulacağını söylemiştir. Mazurdur. Size layık olan bu zavallıyı affetmek, af büyüklerin şanıdır.

Yaşlı adam yine söylenir:

– **Her şey aslına rücu eder! Aslühû neslühû..**

Hükümdar bu yaşlı adama ne demek istediğini sorar. O da şöyle anlatır:

– Efendim der, birinci vezirin babası, köfteciydi, aslına uygun bir ceza şekli tarif etti, fakir adamı lime lime yapıp soka başlarına bırakmayı uygun buldu. İkincisinin babası da bir aşçıydı. O da yemek gibi pişirmeyi layık gördü. Üçüncü vezirin babası ile âlim, fâzıl, fakir fukaranın içinde bulunduğu sıkıntıyı bilen biriydi. O da ona münasip bir af istedi, uygun olanı tavsiye etti. Böylece her şey aslına rücu etmiş oldu. Son sözünü şöyle bağlar:

– Vezir istiyorsan işte sana vezir. Hızır istiyorsan işte sana Hızır.. der, kapıyı açıp dışarıya çıkar.

Hemen arkasından koşarlar, hani Hızır diye sormak isterler; fakat ak sakallı kaybolup gider. İşte ondan sonra meşhur söz olarak söylenir:

– **Her şey aslına rücu eder. Küllü şey'in yerciu ilâ aslıhî. Aslühû neslühû..**

Şurada burada milletin dinine, imanına karşı cezalar vermeye kalkanlara bakın, hepsinde aynı gerçeği görecek ve her şey aslına rücu eder, diyeceksiniz.

YAZIK OLDU ŞAİR ÂŞÂ'YA

Günahlar, haramlar, alışkanlık halini alırsa, normal şeyler gibi görülmeye başlanırsa dönüş zorlaşır, terk etmeyi göze alma cesareti yok olabilir. Böylece alışılan günahlar, haramlar o insanın dinî hayata girmesini önler, ahirete eli boş gitmesine (Allah korusun) sebep olabilir.

Bu, bugün böyle olduğu gibi, tarih boyunca da böyle olmuştur. İsterseniz size tarihte geçen ibretli bir olayı kısaca arz edeyim. Bakalım neleri hatırlatacak, neleri çağrıştıracak meşhur şair Âşâ'nın sonu.

Efendim, şair Âşâ, Hudeybi'ye anlaşmasından sonra Resûlüllah için eşsiz şiirler yazmış, takdim edip imana gelmek üzere de yola çıkmıştı. Ne var ki niyetini Mek-

ke'deki müşrik dostları anlayınca önüne çıkmış, kendisine alışkanlıklarını hatırlatmayı tercih etmişlerdi:

– Senin birçok alışkanlıkların vardır. Gider de Muhammed'e iman edersen bu alışkanlıklarını yasaklar, senin de bunları terk etmeye gücün yetmez, hayatının tadı tuzu kaçır. Âşâ sordu:

– Ne gibi?

– Meselâ, sen zina yaparsın, kumar oynarsın, faiz alırsın. Bunların hepsini de O haram diye yasaklar.

Âşâ'nın cevabı:

– Bu yaşta ben zinayı terk etmesem de o beni terk etmiştir. Kumardan ise zaten şimdiye kadar bir hayır görmedim. Faize gelince, ne birine borç verdim, ne de borç aldım. Benim onunla da bir işim yoktur.

Ümitleri tükenen müşrikler son bir alışkanlığını daha hatırlatmak istediler:

– İyi de, sen içki içersin. İçkiyi de yasaklar. Onu da göze alabilir misin? İyi düşün. Âşâ işte burada duraklar.

Müşrik dostları ona başka yandan da yaklaşmayı deneler:

– Biz şimdi O'nunla anlaşma yaptık. Sonunda ne olacağı belli değil. Sana aşiretlerimizden yüz kadar deve toplayıp verelim, sen de şimdi geriye dön, bu alışkanlıklarını rahatça yaşamaya devam et. Sonra bizim galip geldiğimizi duyarsan zaten alacağını almışsın, bu sana yeter. Eğer mağlup olursak ondan sonra istersen git, O'nunla konuş, davasına kılıç gibi keskin şiirlerinle kuvvet ver, desteğinde bulun. Ama şimdi yapma bunları. Çünkü senin şiirlerin hangi tarafta olursa o tarafın sırtı yere gelmez...

Bundan sonra çevreden birer ikişer topladıkları yüz deveyi şair Âşâ'ya teslim ederler. O da böyle ansızın gelen menfaatten dolayı fikrinden vazgeçer, önünde aldığı yüz deveyle geriye dönerek evine doğru yol almaya başlar.

Yolda düşünmeden de edemez:

– Bunca alışkanlığımı terk edeceğim. Bunların hepsi de yerinde yasaklar. Ama içkiyi nasıl bırakacağım?

Bu sırada devesinin ansızın ürküp kendisini çok aksi bir arazide yere çalması üzerine kendini kaybeden Âşâ, maalesef sıhhatine bir daha dönemez, ahirete böylece eli boş gider.

Mal hırsı, alışkanlıklarımı terk etme cesaretini yitirmesi onu mahrum eder imanlı bir sonuçtan...

Bilmem bu olay günümüze bir şeyler söyler, mesaj sunar mı? Mesaj sunduğu mahfiller, çevreler söz konusu mu?

Onu da siz tabir ve tahmin edin artık.

SAHİP OLDUĞUMUZ NİMETLERDEN SORULACAĞIZ!

Tekâsür Sûresi'nin son ayetinin ikazı budur:

– **O gün sahip olduğunuz nimetlerden sorulacaksınız!**

Bu ayetin ikazı bizi düşündürmeli ve kendi kendimize soru sordurmalıdır.

– Acaba sahip olduğumuz nimetlerin şükrünü eda ediyor muyuz? Bir gün bunlardan sorguya çekileceğimizi düşünerek nimetleri verene karşı minnet duygusu içine giriyor muyuz?

Yoksa, nimetleri küçümsüyor, bunların ciddi bir nailiyet olmadığını vehmediyor, büyüklerini mi ancak nimet olarak görme temayülüne giriyoruz?..

İsterseniz bu konuda bazı yaşanmış olaylara bir göz atalım. Atalım da bizim onlara nispetle ne kadar büyük nimetlere sahip olduğumuzu anlama şuuruna erelim.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir gece dışarı çıkmıştı. Az ötede iki kişi gördü. Yaklaştığında bunların **Ebu Bekir**'le **Ömer** olduklarını anladı.

– **Sizi bu saatlerde buralara çıkaran nedir?** diye sordu. Cevaplarında aklıktan çıktıkları anlaşılınca Efendimiz de aynı sebepten çıktığını ifade eden sözünü söyledi:

– **Allah'a yemin ederim ki beni de sizi çıkaran şey çıkardı.**

Birlikte ötelerdeki bir sahabinin evine yaklaştılar.

Ev sahibesi beyinin su getirmeye gittiğini söylemesi üzerine beklerken gelen ensarî, sevincinden ne yapacağını bilemez oldu:

– Ben bugün en aziz misafiri olan biriyim, bunun için Rabbime hamd ve şükürler ederim, diyerek önce kestiği bir hurma dalını getirip:

– Hele şundan buyurun, ben geleceğim, diyerek eline bıçağını alıp koyun kesmeye yöneldi. Az sonra kestiği koyunun etini hazırlayıp önüne getirdi. Yeyip karınlarını doyurduktan sonra Efendimiz'den şu değerlendirme duyuldu. Buyurdu ki:

– **Hayatım kudret elinde olan Allah'a yemin ederim ki kıyamet günü yediğimiz işte şu nimetten de sorulacağız!**

Evet, aklıktan çıkmışlardı dışarıya. Komşudan yemişlerdi bu nimetleri. Kendilerinde yoktu. Ama doyurmuşlardı karınlarını. Bu nimet olarak yetip de artmıştı bile. Bundan da sorulacaktı.

İşte bunu da haber veriyordu Allah'ın Resûlü. Hem de sözünün başına yemin ilave ederek söylüyordu bunu. Yani ayetin dediğini...

* * *

Tekâsür Sûresi'nin bu son ayetinin o gün nasıl anlaşıldığında dair şu olay da bir fikir vermektedir.

Henüz evlenmiş olan bir genç evini terk etmiş, ben bu eve bir daha gelmem, diye direktmişti. Durumu duyan Efendimiz İslâm'a yeni girmiş olan bu gence sordu:

– **Niçin evini terk ediyorsun?**

Cevap ibretliydi. Şöyle açıklama yaptı:

– Ya Resûlallah, sizden öğrendiğim Tekâsür Sûresi'nin son ayetinde Rabbimiz sahip olduğumuz nimetlerden sorulacağımızı bildirmektedir. Eve girince gördüğüm çeyizler beni korkuttu. Bu kadar çeyizin hesabını veremeyeceğin hissine kapıldım. Onun için evi terk ettim.

* * *

Bu ayetin geldiği günlerden birinde fakirin biri de gelip şöyle sormuştu sorusunu:

– Ya Resûlallah, benim de sorulacak nimetten hissem var mı? Görüyorsunuz ben fakirin biriyim?

Efendimiz nimetin nerelerden başladığını anlattığı hadisinde şöyle buyurdu:

– **Sıcakta korunduğun gölgeden, içtiğin soğuk sudan, giyindiğin elbiseden de sorulacaksın. Bunlar da Allah'ın ihsan ettiği nimettendir.**

Evet gölge olmasa, su bulunmasa, elbisesiz kalsak sonuç nasıl olurdu?

* * *

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir başka temel nimete de dikkatimizi çekmiş, farkında olmadığımız bir mühim hususu da şöyle hatırlatmıştır:

– **Kendi ülkesinde emniyet içinde olan, sıhhati de yerinde bulunan, günlük yiyeceği de mevcut olan kimse sanki dünya kendisine verilen kimse gibidir.**

Şimdi her birimiz kendi kendimize sorabiliriz:

– **Var mı üzerimizde şükür gerektirecek nimet? Farkına varıyor da eda ediyor muyuz şükrünü, duyuyor muyuz sevincini, verene karşı nimetini? Yoksa hâlâ**

yokluk ve fakirlik hissi içinde miyiz?..

Sen bizi affeyle Allah'ım...

“İZ BIRAKAN YAZILAR”

Bir ara gazetemizin sorumluluğunu da yüklenmiş olan **Servet Engin**, yayınları dikkatle izleyen bir araştırmacıdır da aynı zamanda. Nitekim bulduğu çok değerli yazıları bir araya getirerek bastırıp dört kitap halinde okuyucusuna sunmuştur.

Biz de bugün **Engin**'in İz Bırakan Yazılar'ından seçtiğimiz özlü sözlerle huzurunuzda olacağız. **Hız. Ali** Efendimiz'e ait olan bu özlü sözlerin her birini bir kitap genişliğinde bulacak, düşünerek okuduğunuzda çok şeyler anlayacaksınız.

Birlikte okuyalım:

* Dostuna ve düşmanına iyi muamele eden, dostunun muhabbetini artırmış, düşmanının adavetini azaltmış olur.

* Düşmanların en büyüğü, hilesini gizleyen insandır.

* İnsan olan, kendinden sonra eserleri baki kalan kimsedir.

* Sükûtu galip olanın mehabeti ziyade olur.

* Akıllı ne sırrını ifşa eder, ne de başkasının sırlarını sorar.

* Her kim bir kimseye fenalık ederse ettiği fenalığa kendisinin de dūçar olacağını iyi bilsin.

* Aklın varsa sana yapılmasını arzu etmediğin bir şeyi sen de başkalarına yapma.

* Düşmanın seni incitecek söz söylediğinde sen onun hatırını okşayabilecek söz söyleyerek onu utandırmaya çalış.

- * Seni inciten kimse özür dilerse kabul et, kin tutma.
- * Senin hayırhah olan dostun o kimsedir ki, tutmuş olduğun meslekte veya hatt-ı harekâtında şöyle bir mazarrat vardır, diye seni ikaz ve agâh eder.
- * Düşmanın ol kimsedir ki yolunu şaşırmış olduğun halde doğru gidiyorsun diye seni aldatır.
- * Vakit kıymetlidir, fakat insanlar bilmiyorlar.
- * İnsan bir şeye başlamakla değil, ikmale muvaffak olmakla medih ve sitayişe layık olabilir.
- * Dünyada müsterih yaşamak istersen ziyadeyi bırak, arzularını da azalt.
- * Âkil ve ârif olan kimse ihtilaf görünen cemiyete yanaşmaz.
- * Kadir ve haysiyet kazanmaya çalış, bednam olarak yaşamaktansa iyi nam ile ölmek insan için daha hayırlıdır.
- * Latif sual, zarif cevap kailin (konuşanın) iktidar derecesini gösterir.
- * Dünyanın zeval ve adem-i bekasını düşünebilenler âlemde hiç kimseye zulüm ve fenalık etmezler.
- * Öfkeli olan çok vakit mustarip ve rahatsız olur.
- * Aslan gibi kuvvetli olsan bile münazaadan çekin. Çünkü sulh evladır.
- * Eğer düşmanın senden korktuğu için sulha rağbet ederse reddetme, kabul et.
- * Sakın insanların iyisiyle kötüsü yanında bir olmasın. Zira bu hal iyileri iyilikten soğutur, kötülerin de fenalıklarını artırır.
- * Verdiğin sözden dönme. Ahdine hıyanet etme. Düşmanın dahi olsa aldatma.
- * Kendini beğenme. Nefsin sana hoş gelen cihetlerine güvenme. Yüzüne karşı metholunmayı isteme.

* Kötülüğe iyilikle mukabelede bulunan kerimdir, muhsindir.

* Her şeyi kıyas için birçok mikyas olduğu gibi, insanlar da birbirleriyle kıyas olunurlar. Yani herkes refikiyle, musahibiyle bilinir.

* Hitap için hücum, cevap için acele göstermemelidir.

* Mülayemetle söz söyleyenler sevmeye şayandır.

* Bahçe çiçeklerin kesretiyle ziynet bulduğu gibi, insan dahi fazıl ve ihsan ile ziynet bulur.

* Bir düşmanı gördüğün vakit daima beşâset, güler-yüzlülük göster. Zira bu muamele düşmana gam ve gussa verir.

* Hayra niyet ettiğin zaman acele et; ta ki, hevayı nefsin seni yenmeye.

* Dünya nimeti kimseye baki değildir. Şiddeti de nimeti de devamsızdır.

* Yara, münasip ilaç ile şifa bulur. Kötü ahlâk kabil-i tedavi değildir.

* Ne ikbal ile sevin, ne de idbar ile mahzun ol.

BİRAZ TEBESSÜM - BİRAZ TEFEKKÜR

Efendim, hep ciddi konular üzerinde durmak, devamlı ilmi ve tasavvufi mevzular çerçevesinde kalmak bir bakıma usanç da verebiliyor, konu değişikliği de hatıra getirebiliyor. Bu yüzden bugünkü sohbetimizde biraz farklı şey söylemek istedik. Değişik muhtevaya yönelmeyi düşündük. Bakalım nasıl bulacak, ne türlü yorum yapacaksınız.

Hocaefendi'nin biri hutbeye çıkmış, başlamış hutbesini okumaya.

– **Elhamdülillah, elhamdülillah...** demiş; fakat arka-

sını getirememiş. Minberin önünde dinleyen bir başka hocafendi ikazda bulunmuş:

– Ne yapıyorsun öyle? Tekrar edip duruyorsun.

Cevap vermiş:

– Gerisi aklıma gelmiyor.

Yerdeki hocafendi taşı gediğine koymuş:

– **Gerisi aklına gelmiyorsa bırakıp da inmekte mi aklına gelmiyor?**

Ne mi demek istiyorum? Onu ben de bilmiyorum. Yorumusuz demekle yetiniyorum. Tefsiri size aittir.

* * *

Kuzu, kurda sitem etmiş:

– İnsaf et, suyu bulandırdın, diyorsun, ben suyun aşağısındayım, nasıl olur da suyunu bulandırabilim?

Kurt kuzunun saflığına bakmış da demiş ki:

– **Uzun etme, maksadım seni yemektir. Suyu bulandırma, işin bahanesi...**

Ahbaplar oturmuş kırdaki sohbet ediyorlarmış. İçlerinden biri de yemek hazırlamak istemiş. Başlamış soğan soymaya.

Tecrübeli biri ikaz etmiş:

– **Acı soğan soyma, sonra gözyaşı dökmek zorunda kalırsın!** Tabii dinlememiş bu ikazı.

Biraz sonra bakmışlar ki soğan soyanın gözyaşı yağmur gibi. Herkes başlamış acıyıp üzölmeye. İkaz eden ise hiç de onlar gibi bakmamış duruma da; demiş ki:

– **Boşuna acıyorsunuz buna. Acı soğan soyan elbette hazır olacak gözyaşı dökmeye. Gözyaşı dökmek istemeyen ikazlara kulak asar da acı soğan soymayı tercih etmez. Ettiğine göre hazırdır gözyaşı dökmeye.**

* * *

Güçlü kuvvetli köy ağası iki oğlunu da yanına alarak

gitmiş camiye. Çocuklar bakmışlar ki imamefendi ağababalarının da önüne geçmiş, en önde duruyor.

Namazdan çıkınca bir köşede sıkıştırdıkları imama son ihtarı vermişler:

- Nasıl oluyor da ağababamızın önüne geçiyorsun? Bir daha görmeyeceğiz seni babamızın önünde!

İmamefendinin ödü kopmuş tabii. Bir ara ağaya sızlanmış:

- Çocukların beni sokakta sıkıştırdılar. Nasıl olur da ağababamızın önüne geçersin, dediler. Ağa hakperest bir adammış yine de. Büsbütün de alakasız kalmamış da demiş ki:

- Çocuklar halt etmişler; ama sen de çok ileriye gittin doğrusu.

İçinden çıkılamayan karışık işlerden dolayı şaşkına dönenler geçmişte hep bu sözü söylemiş:

- Ne yapalım şimdi, yukarı tükürsen bıyık, aşağı tükürsen sakal.

Tabii eskidenmiş böyle yakınmalar. Şimdi ise durum iyiden iyiye değişmiş. Yani, **ne bıyık kalmış, ne de sakal, tükür tükürebildiğin kadar...**

ETKİ MÜSLÜMANI MI OLMAK İSTERSİNİZ, YOKSA TEPKİ MÜSLÜMANI MI?

Efendim, adamın biri hep cömertlikten söz eder, sahavetin güzelliğini anlatır dururmuş. Ama kendisi kimseye bir kuruş bile vermez, bir bardak çay olsun içirme alışkanlığı duymazmış. Konuşmaya gelince mangalda kül bırakmayan cinsten bir cömertmiş anlaşılan.

Bir gün maneviyat büyüklerinden biriyle sohbet ederken demiş ki:

– Efendi Hazretleri, bana biraz nasihat eyle. Senin sözlerinde tesir olduğunu herkes ifade etmektedir.

Maneviyat büyüğü önce söz almış:

– Nasihat edersem sözlerime itibar edip tutacak mısın?

– Elbette... diye söz vermiş. Büyük zat da başlamış anlatmaya:

– Sen, demiş her şeyden önce bağlıyı açmalısın, açığı da bağlamalısın. Nasihatım bundan ibarettir.

Bir şey anlamamış elbette bu sözden.

– Açıklar mısın, bağlıyı açmak, açığı da bağlamak ne demektir?

Büyük zat da açıklamış:

– Senin, demiş kesenin ağzı bağlıdır. Onu açmalısın. Çenen ise hep açıktır, onu da bağlamalısın?..

Lafla hep cömertlikten söz edip, fiilen kimseye hiçbir şey ikram etmeyen adam almış alacağı dersi.

Gelelim bizim bundan alacağımız derse.

Bazıları ağızlarını hep açıyorlar, gözlerini de tümüyle yumuyorlar, söylemedik söz, etmedik laf bırakmıyorlar. Yani çeneleri kolay kolay kapanmıyor.

Denebilir ki, söylesinler söyleyebildikleri kadar bize ne?

Bunu diyemiyoruz. Zira söylediklerinden yarar yerine zarar geliyor, fayda değil mahzur söz konusu oluyor. Keşke diyoruz söylemeseler bu sözleri, etmeseler bu lafları. Yani açığı kapasalar da kapalıyı açsalar, hizmetleriyle mesaj sunsalar, icraatlarıyla örnek olsalar...

* * *

Eğer mutlaka konuşmak gerekiyorsa bu konuşmalar (etki) konuşması olmalı (tepki) konuşması olmamalıdır.

Halbuki bizim birçok hatibimiz tahrik oluyorlar, öfke,

gazap ile doluyorlar. Bu yüzden konuşmaları da (tepki) konuşması oluyor, (etki) asla söz konusu olamıyor.

Bu defa da ortaya tepki insanı tipleri çıkıyor, aklımıza hep, **bunlar tepkili olurlar, etkili olamazlar. Çünkü etkili olacak fikirleri, düşünceleri yoktur. Bütün sanatları tepkidir, tenkiddir, beğenmeyip itham etmek, isnadda bulunmaktadır...** düşüncesi geliyor.

Bir defa şuna inanmak gerek. Bugünün şartları, geçmişin şartlarından çok farklıdır. Faydalı olmak için konuşacaksan mutlaka etkiyi esas alacaksın, tepkiyi değil. Tepki muhatabı inandırmıyor, sadece kaçırıyor, uzaklaştırıyor, düşüncesi, kendini haklı çıkaracak derecede kuvvet buluyor. Bunu tepkili konuşma meydana getiriyor.

Etkili hatibin özelliği başka oluyor elbette. Onda ses tonunu yükseltmek, gözlerini patlatıp, yumrularını sıkmak yoktur.

Sevecen bir yumuşaklık, mütevazı bir üslup... gönül adamı şeklinde bir muhatap oluş söz konusu.

Üstelik böyle sakince söze başlayan insan, nefsi adına da konuşmuyor. Allah'a iltica ediyor, Rabb'imın hikmeti neyi gerektiriyorsa sonunda o olacaktır, bana düşen nefsimi karıştırmadan konuşmak, muhatabı incitmeden mesajımı sunmak... diyor. Böylece araya nefis girmediğinden tepki değil etki söz konusu oluyor.

Siz bu konuda ne düşünüyorsunuz?

– **Etki Müslümanı mı olmak istersiniz, yoksa tepki Müslümanı mı?** Beğendiğiniz tip hangisidir?

İYİ GÜN DOSTU MUYUZ?

Atalarımız insanı tarif ve tavsif ederken kısa bir cümle kullanırlar:

– **İyi gün dostu!**

Bu tek cümle beni fevkalâde düşündürür, sanki bir kitapla anlatılacak gerçeğin tek cümle içinde söylenişi gibi gelir bana.

Gerçekten de bazıları iyi gün dostu oluyorlar. Şartların müsait olduğu günlerde kahraman, gayretli, hamiyetli, hizmetkâr...

Bir de bakıyorsunuz ki, o gayretli, hamiyetli, hizmet ehlinde eser yok. Kaybolmuş.

Şaşırmak bir yana, hikmetini aramaya çalışıyorsunuz. Bir de anlıyorsunuz ki, etrafta söylentiler olmuş, gelecek bir risk, muhtemel bir baskı söz konusu hale gelmiş.

İşte bizim kahramanımız da bu söylentiden etkilenecek kaybolmuş ortalarından. Yani bir bakıma atalarımızın söylediği cinsten dostmuş.

İyi gün dostu!..

İyi günlerde herkes dostluk eder, cümle âlem himmet ve hizmet ehli olabilir. Asıl mesele, şartların zorlaştığı, çevrenin nâmüsait durum arz ettiği günlerin dostluğu, hizmet ehilliyetidir.

Böyle devrelerde az amel çok yerine geçer. Kısa bir himmet ve hizmet, değeri çok yüksek himmet ve hizmetlere tekabül eder.

Bunun örneklerini saadet asrında bizzat Efendimiz'in ifadesinde bulmaktayız.

Sıcakların kumları cayır cayır yaktığı yaz günlerinden birinde ordu Tebuk Seferi'ne hazırlanmaktadır. Ortalıkta ne maddî imkân var, ne de binilecek deve ve at...

Birazcık imkân, belki birkaç gâziye deve satın alacak, at temin edecek. Ama nerede o imkân?

Tam bu sırada cübbesinin eteğine doldurduğu bütün servetiyle gelen Hazret-i Ebu Bekr'i gören Efendimiz şöyle buyurur:

– Ebu Bekr'e işlediği ve işleyeceği günahlar da zarar vermez!

Yani öylesine mühim bir zamanda, fevkalâde ihtiyaç hissedilen bir devrede himmetini hizmete tahsis eyledi ki, artık bunun sevabı onun işleyeceği ve işlemiş olabileceği bütün günahlara karşı koyabilir, affını sağlaması umulabilir. Çünkü zaman çok dar, ihtiyaç ise çok fazla. Mevsim de göze alınamayacak kadar sıcak ve zor...

Yani Ebu Bekir (r.a.) **zor gün dostu**.

Tıpkı savaş günlerinde cephede nöbet tutmak gibi bir şey bu.

Efendimiz buyuruyor ki: Sınırlarda savaş sırasında bir saat nöbet beklemek, evde bir sene nafile ibadet etmekten üstündür.

Bir saatlik nöbeti, bir senelik nafile ibadetten üstün hale getiren şey, zamanın ve şartların zorluğudur.

Bundan dolayıdır ki Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir diğer hadislerinde de:

– Amellerin sevabı, zorluğuna göredir.. buyurmuşlardır.

Yani ne kadar zorluk, sıkıntı ve zahmet, o kadar mü-kafat ve sevap... Adalet de bunu gerektirmez mi?

Demek, asıl dostluk ve kahramanlık zor günlerin dostluğu ve kahramanlığıdır. Böyle devrelerde belli olur gerçek dost, halis ahbap, himmet ve hizmet ehlinde sami-mi sadakat...

İşte bunları düşünerek sordum kendime soruyu:

– Ben nasıl biriyim, kolay gün dostu mu, zor gün adamı mıyım?

Yoksa, bulutlu havada kayboluyor, güneşli günde ortaya mı çıkıyorum?

BÜYÜK LOKMA YE, BÜYÜK SÖZ SÖYLEME!

Allah (c.c.) imanlı atalarımızdan razı olsun. Ayet ve hadis mânâlarını atasözleri haline getirip bizlere sunmuşlar. Dilden dile söylenir hale getirip bizleri ikaz ve irşadda bulunmuşlardır.

İsterseniz şöyle ibret gözüyle bakın, dikkatle inceleyin atasözlerini. Bir kitapla ancak anlatılacak gerçekleri, ikaz ve irşadları bir atasözünde özetlemiş, bir vecize halinde bizlere ifade etmişlerdir.

Bugünlerde zihnimden bir türlü silinmeyen bu sözler beni düşündürmekte, belki de ikaz ve irşadda bulunmaktadır.

Bakın ne demiş tecrübeli dedelerimiz:

– **Büyük lokma ye; ama büyük söz söyleme!**

Büyük lokma yiyince ne olur, hangi tehlike meydana gelir?

Olsa olsa büyük lokma boğaza tıkanır, nefes alamaz hale gelen insan da, böylece ölümle burun buruna gelir. Maddi hayatı yok olur.

Büyük sözün sonucu ise böyle kalmayıp manevî hayatına da etki yapabilir. Çünkü bu sözler inanmışları inkara, inkarcıları da isyana itebilir. Bunun sorumlusu da büyük sözün sahibi olur. Bunun için söylemişler:

– **Büyük lokma ye; ama büyük söz söyleme,** diye.

Tevazu içinde olmak, sözünü sohbetini ölçüp biçerek yapmak, büyük lokma yese bile büyük konuşmamak, ne güzel... Çünkü sizin böylesine büyük laflarınız belki Rabb'imizin de hoşuna gitmez, sizi büyük lokma yutandan da beter hale getirebilir. Sonra bin pişman olursunuz da faydası olmaz.

Bu, peşinden insan sürükleyenler için böyle olduğu

gibi, sürüklenenler için de böyledir. Hepimiz için de aynı...

Daha doğrusu kim olursanız olun başkalarını küçümsemeyin, kendinizi de büyük görmeyin, tevazudan, nefis muhasebesinden ayrılmayın. Şayet yapmak istediğiniz hizmetleri nazara vermek isterseniz tevazu içinde, kimseyi rahatsız etmeyecek şekilde deyin ki:

– Sizlere büyük çapta hizmetler vermek, sahip olduğunuz haklardan daha da fazlasını sağlamak isterim. Ama bu ülkede bizim gibi düşünmeyenler, bizlere istediğimiz imkanı vermeyecek olanlar da bulunabilir. Buna rağmen bütün gücümle çalışacak ne ölçüde imkan bulursam o nispette sizlere hizmet edeceğim.

Bak bu sözde büyüklük iddiası yok, mümkün olanndan başka vaat de söz konusu değil. Bundan ne Rabb’imiz gücenir, ne kulları, ne de karşısında olanlar.

Ne var ki böyle bir tevazu ve tedbire tenezzül etmemişseniz:

– Biz hakız, başkaları ise batıldır. Bizim peşimizden gelen hakkın, başkalarının peşinden giden de batılın peşinden gitmiş olur.

Bunları söylerken sanki ülkede sizden başka türlü düşünenler yok, elinizi kolunuzu sallayarak iş yapacak, kimseler sizlere ne yapıyorsun, ne demek istiyorsun, diye sormayacak, siz de böylece dilinize geleni söyleyecek, aklınıza geleni iddia edeceksiniz. Yani büyük söz de söyleyeceksiniz, büyük lokma da yutacaksınız; ama ne boğazınıza duracak, ne de birileri ne yapıyorsun? diye sormayacak.

Şayet öyle olsaydı, böyle büyük lokmaları çok kimse yutar, büyük sözleri de yine çok kimse söylerdi. Bunun doğuracağı akıbeti bildikleri içindir ki büyük lokmayı kimse yutmak istememiş, büyük sözlerle de kimse cesarette bulunamamıştır.

İşin garipliğine bakın ki, madem bu büyük lokmayı

sen yuttun, büyük sözleri de sen söyledin, öyle ise şimdi sonucuna da sen katlan, amelinin mükafat ve mücazâtını da sen gör de diyemiyoruz.

Çünkü görülecek mükafat ve mücazat sadece ona değil, ona gönül verenlere de, vermeyenlere de şamil gelmekte, ayırım yapmadan tecziyemiz söz konusu olmaktadır. İşin yakıcı yanı da burasıdır zaten.

Hemen ifade edeyim ki bu satırlar birilerini tenkit etmek için değildir. Belki geçmişten ibret alarak geleceğe akılla, mantıkla bakmak, benzeri iddiaların bir daha tekrarını önlemek...

Dostlarımız, kardeşlerimiz böyle bilmeli, böyle anlamalılar. Yoksa düşene vurmak bizim şiarımız değildir. Kaldı ki düşen başkası da değildir.

KENDİ YANLIŞINI BAŞKASINA DA YAPTIRAN HANIM

Efendim, bilgiye dayalı sofuluk hayra alamettir. Bilgisizliğe dayalı sofuluk ise hayra değil şerre işaret olabilir.

Konuya böyle girmemizin bir sebebi vardır elbette. İzin verirsiniz onu arz edeyim, sonra sorunun cevabına geçeyim.

Okuyucumun çok sofı bir hanım komşusu varmış. Ama çok sofuymuş. Hem o kadar sofuymuş ki, camilere giderlermiş, ancak bu sofı hanım, erkekler görüyor diye ayakta namaz kılmaz, oturduğu yerden kılmayı tercih edermiş. Bir defasında yolculukta mola verilen yerde namaz kılmak durumunda kalmışlar. Ancak az ötede de erkekler namaz kılıyorlarmış. Bu sofı hanımefendi yine erkekler görüyorlar diye namazını oturarak kılmış, ayağa hiç kalkmamış...

Kendisinin böyle yapması ne ise de, diğer hanımları da suçluyor, erkekler göre göre namaz kılınır mı, siz nasıl Müslümansınız, diye de azarlıyor, onların namazlarının kabul olmayacağını da söylüyormuş.

Bu konu üzerinde tartışmalar olunca okuyucum bize sorma gereği duymuş:

– Ne diyorsunuz bizim sofı hanım komşumuza? diyor. Biz de onun gibi mi yapmalıyız? Yoksa erkeklerin görmesi hanımların namazına mani olmaz mı, bir mahzuru yok mu?

* * *

Efendim, baştan sitemli girişimin sebebini anladınız değil mi? Sofuluk, bir bakıma da takvaca hareket, bilgiye dayanmalıdır değişim bundandır. Bu hanımefendi görünüşe göre sofuca hareket ediyor, kendine göre bir takva titizliğinde bulunuyor. Halbuki takva ihtiyarî olur, icbarî olmaz. Başkalarını zorlamamalıdır.

Kaldı ki, hareketi takva bile değildir. Hatta fetvaya da uymamaktadır.

Neden mi?

Çünkü, farz namazları ayakta kılmak farzdır. Özür olmadan kıyam terk edilmez. Namaz kılan hanımı erkeğin görmesi bir özür değildir ki kıyamı terk etme gereği duyusun da oturarak kılsın.

Sonra, namaz kılariken görölmek, ayıp işlerken görölmek filan da değildir. ekinecek, utanacak, korkulacak, bir hal de sayılmaz.

Öyle ise, bir hanımefendi sünnet namazlarını oturarak kılsa bile, farz namazlarını erkek görse de ayakta kılar, belki varsa bir direk arkasına, bir sütre gerisine kendini gizlemeye çalışarak huzur duymaya da gayret eder.

Ama hiçbir zaman erkek görüyor, öyle ise namazımı kılmayayım, ya da oturarak kılmalıyım gibi bir endişeye kapılmaz, buna hiç gerek yoktur.

Bundan dolayıdır ki, köylü hanımlar tarlada, bağda, bahçede çalışırken mümkün olduğu kadarıyla kendilerini bir ağacın gerisinde siper eder, bir sütrenin arkasına gizlemeye çalışarak namazlarını ayakta kılarlar. Ne gören erkeklerde bir rahatsızlık söz konusu olur, ne görülen hanımda bir endişe ve şüphe akla gelir.

Şayet hastalık, yaşlılık, sakatlık gibi bir özürden dolayı ayakta duramaz da oturarak kılmak zorunda kalırsa, onlara izin vardır. Çünkü mazurdurlar. Mazurlar nasıl kılmaya muvaffak olabiliyorlarsa öylesine izin verilmiştir.

Nitekim ayakta duramayanlar oturarak kılarlar. Diyanet'in verdiği fetvada, mecbur olanlar iskemle üzerinde de kılabilirler, denmekte, hastalara, yaşlılara kolaylığın sağlandığı anlaşılmaktadır.

Ama özürsüzlere özürlü gibi oturma izni verilmemiştir. Gerek de yoktur.

Aslında bu gibi konularda ilmihallere bakılmalı; ibadetler bilgiyle yapılmalı, şahsi temayüller ölçü olarak alınmamalıdır. Bilgiye dayanırsa sağlam olur, bir şüphe de akla gelmez. Aksi halde takvaca hareket edeyim derken fetvaya bile uymamak söz konusu olabilir. İşte bu örnekte olduğu gibi.

SÜLEYMAN HİLMİ TUNAHAN'I TANIYOR MUSUNUZ?

Prof. Dr. Ahmet Akgündüz'ün son kitabının adı: **Ta-bular Yıkılıyor 2.**

Bir nüshasını imzalayıp bize göndermek lütfunda bulunan muhterem ilim adamının bu kitabı, benim dahi bazı kanaatlerimi düzelttiğini söylersem gerisini siz düşünün. Nice insanımızın bu konudaki bilgisinde eksiklik, hatta yanlışlık olduğunu, doğrusunun ise arşiv belgeleriy-

le bu eserde ispat edildiğini...

– **Kim konusunda mı?**

– **Süleyman Hilmi Tunahan** konusunda.

Yakın tarihimizde Kur’ân hizmetlerinde büyük bir yer işgal etmiş olan 1959’da (71) yaşında vefat etmiş bulunan bu muhterem zat hakkında o günkü medyamız bugünküler gibi hep maksatlı yayınlar yapmış. Onun sahip olduğu ilmi seviyeyi gizlemiş, hatta bir cami hocası, sıradan bir din görevlisi şeklinde topluma takdim etmiştir. Halen bir çoğumuz da onu böyle bilmekteyiz.

Akgündüz Hoca’nın ortaya çıkardığı arşiv belgeleri de göstermiştir ki, **Süleyman Hilmi Tunahan Hazretleri** günümüzün anlayacağı dille ifade edecek olursak, **İlahiyat Fakültesi**’ni bitirmiş, üstelik bununla kalmamış bir de yüksek lisans yapmış, doktorasını da vermiş, yine bununla da kalmamış ayrıca bir de **Hukuk Fakültesi** bitirmiştir. Bunların hepsinden de üstün derece ile diploma almıştır. İsterseniz notlarının arşivdeki örneklerinden birini arz edeyim.

Din ilimlerini teşkil eden tefsirden (on), hadisten (on), usul-ü hadisten (on), tabakat-ı müfessirinden (on), tabakat-ı kurradan (on) sadece risale, yani doktora tezinden (dokuz) almıştır.

Hukuk fakültesinden mezun olduğu dersleri de şöyle ifade etmek mümkündür.

Roma hukuku, devletler hukuku, kara ve deniz ticaret hukukları ve diğerleri.

1945’lerdeki CHP devrinin dayatmasına bakın ki, hem **Dârü’l-Hilâfeti’l-âliyye** ‘yi bitiren, hem **Guzat**’tan mezun olan, hem de **Mütahassısîn**’i ikmal eden bu çok yönlü ilim adamının kazandığı bütün haklarını elinden almakla kalmamış, onu bir cami vaizliğine dahi münasip bulmayıp bir köşeye hapsetmekte maslahat görmüşlerdir.

Siz onun elinden bunca haklarını alır, vasıfsız kimse

gibi atarsınız da o vasıflı insan durur mu? O da bunca ilminin, iktisabının gereğini yapacak, mümkün olanı icraya yönelerek Kur'an kursları kuracak...

Demek ki onun zamanında mümkün olan da ancak Kur'an kursları açmak, günün şartlarını biraz da zorlayarak yok edilmek istenen İslâm kültürünü böyle ihyaya çalışmış...

Bana öyle gelir ki, **Süleyman Hilmi Tunahan**'ın sadece Kur'an kursu hocası gibi tanınmasının bir sebebi de bu olsa gerekir. Bunca ilmi iktisaplarının karşılığını elinden alanlar, onu nihayet vaizlikten de edip bir köşeye hapsetmeyi düşünmüşler. Ama o da ilminin, imanının icabını icra ile bu defa mümkün olana yönelmiş, Hazret-i Kur'an'ı öğretmeye, yer yer de Arapça tedrisatla kudretli vaizler yetiştirmeye gayret etmiş, bütün engellere rağmen bunda muvaffak da olmuştur.

Süleyman Hilmi Tunahan ve **Bediüzzaman Hazretleri**'nin hayatlarına ait bilmediğimiz ancak arşivlerde bulunan kayıtları, değerli ilim adamı **Prof. Dr. Ahmet Akgündüz**'ün bu eseri **Tabular Yıkılıyor 2** de bulmanız mümkündür.

Bediüzzaman'dan bir cümle:

– **Zaman ihtiyarladıkça Kur'an gençleşiyor, ima ve işaret ettiği hakikatler bir bir meydana çıkıyor.**

GECELER KISALINCA...

Efendim, gecelerin kısılması üzerine sabah namazlarına kalkamama gibi durumların olduğu anlaşıyor ki, **vaktinde kılamadığımız sabah namazını vakti çıktıktan sonra kaza niyetiyle mi, yoksa eda niyetiyle mi kılaçağız?** gibilerden sorular geliyor.

Birkaç defa arz etmişsem de ihtiyacın çokluğundan

dolayı bir daha arz edeyim izin verirsiniz.

Bir defa hemen şunu ifade etmeliyim ki, güneş çıkmadan önce, yani vaktinde kılınan sabah namazının sevabına hiçbir namazın sevabı ulaşamamaktadır.

Nitekim şafak vaktinde kılınan iki rekat namaz için Efendimiz (s.a.v.)'in hadisi de bunu göstermektedir. Buyuruyor ki:

– Fecirde iki rekat namaz, dünya ve içindekinden hayırlıdır.

Evet, öyledir. Sabahın erken saatlerinde kalkıp tertemiz bir gönülle Rabb'ine teveccüh etmek, iki rekat sünnet, sonra da iki rekat farz kılmak ahiretteki karşılığı bakımından dünyadan da, içindekinden de hayırlıdır.

Çünkü, dünya da, içindeki de burada kalır, kabirden öteye faydası olmaz.

Ama tan yeri ağarırken uykuyu yenerek kılınan namazlar kabirde de arkadaşlık ederler, mahşerde de...

Bu yüzden, dünyadan da içindekinden de hayırlı olur sabah namazı...

Vaktinde kılınan sabah namazının fazileti, sevabı böylesine erişilmezlikte olduğu halde, bilhassa gecelerin kısaldığı yaz mevsimlerinde maalesef uykuya daldığımız, güneşin çıkmasından sonraya bıraktığımız da oluyor.

İşte nasıl bir niyetle kılacağında şüphe edilen namaz da bu namaz oluyor.

* * *

Efendim, sabah namazı vaktinin girişi, imsakla olur, çıkışı da güneşin çıkışıyla olur. Bu iki sınır arası sabah namazının vaktine ait bir genişliktir.

Şayet iki saate yakın bu zaman içinde kalkılıp da sabah namazı kılınmaz da güneşin çıkışından sonraya kalırsa, şüphesiz ki, vaktinde kılma imkanı yok olmuş, kaza

niyetiyle kılma mecburiyeti gelmiştir. Artık bu namaz kaza niyetiyle kılınır, vaktinde kılma manasına gelen edâ niyetiyle değil.

Burada şaşırılan husus şu olsa gerektir.

Madem ki kaza niyetiyle kılınıyor, neden sünnetiyle birlikte kılınıyor. Kazalarda sünnet kılınır mı? Bu kıyas doğrudur. Gerçekten de kaza namazlarında sünnetleri kılma imkanı yok olur, sadece farzlardan kaza edilir. Ama sabah namazının güneşin çıkışından sonraya kalışı bundan müstesna.

Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri bir sabah namazını seferden dönüşte vaktinde kılma imkanı bulamayınca, güneşin çıkışından sonra sünnetiyle birlikte kaza etmiş. Biz de (istihsanen) ona uyarak sünnetiyle birlikte kaza ediyoruz. Şayet öğleden önce kılsak tabii.

Eğer öğleye kadar kılamaz da, öğleden sonraya bırakma gafletine düşersek bu defa sünnetini kılma imkanından da mahrum kalırız. Başka kazalar gibi sadece farzını kılarız o kadar.

Onun içindir ki, sabah namazı kazaya bırakılmamaya gayret edilir. Şayet kazaya kalacak olursa hiç olmazsa güneşin çıkışından kırk beş dakika sonra hemen kaza edilir ki sünnetiyle birlikte kılma imkanı da yok olmasın.

Bu konuda benim hiç unutamadığım Geylanî Hazretleri'nin dostlarına söylediği şu sözleri. Vefatından sonra kendisini rüyada gören yakınlarından biri demiş ki:

– Üstadım kim bilir nice iyilikleriniz gelip size şefaati olmuştur kabirde?

Şöyle cevap verir o muhteşem insan:

– Hiçbirisi sabaha karşı kıldığım iki rekatten ileriye geçememiştir. Hepsi bir yana, sabahta kıldığım iki rekat namaz bir yana!

BU OLAYLAR BİZE DERS OLMALIDIR

Yirmi birinci asra girmektediriz.

Artık bağınazlıklar, tutuculuklar, taassup ve fanatiklikler bitmeli, insanlar farklı düşüncelerinden dolayı it-ham ve isnatlara maruz bırakılmamalıdır.

Farklı düşüncelere hürmet ve saygının gittikçe değe-rinin arttığı bilinmeli, hoşgörölü bakışlara daha çok muh-taç olduğumuz bir devreye girdiğimizin farkına varılmalı-dır.

Elbette böyle bir hoşgörölü bakış, saygılı davranış dindarlarda daha fazla dikkat çekmelidir. Çünkü gerçek hoşgörölün, farklı anlayışlara saygının aslı İslâm'dadır. Dolayısıyla da Müslüman'da olmalıdır.

Bu kesin gerçeği şuradan da anlamak mümkündür. Müslüman, değil fikirde ve siyasetteki farklı düşüncelere saygılı olmak, dinde bile farklı yorumlara, ayrı anlayışla-ra hoşgörölü olmuş, saygılı davranmıştır. İsterseniz net bir örnek de sunayım sizlere.

Elinizdeki çizikten yahut da dişinizden kan çıkırsa, ab-destinizin bozulduğunu düşünür, beklersiniz. Sonra ab-dest alır camiye gidersiniz. Sizin bu dikkatinize rağmen bir başka Müslüman hiç de sizin gibi düşünmez, o da kan aktığı halde sizinle birlikte camiye gider, namazını kılar, abdestinin bozulmadığını rahatlıkla söyler. Siz buna hep hürmetli davranır, saygılı olursunuz. Niçin benim gibi dü-şünmüyorsunuz diye bir serzenişte bile bulunmazsınız.

Bakın, burada dinde bile farklı anlayışlara hürmet duyuyor, saygılı oluyorsunuz. Hoşgörölün ve farklı dü-şüncenin Müslüman'da kemal derecesine ulaştığını gös-teriyorsunuz. Acaba siyasette de böyle miyiz? Siyasî gö-rüşlerde bizim gibi düşünmeyenlere de aynı anlayış ve hoşgörüyü gösterebiliyor muyuz?

Yoksa bizim siyasî düşüncemize iştirak etmeyenleri zaman zaman itham ve isnatlara maruz bırakıyor, dindeki farklılığımızdan dolayı duymadığımız rahatsızlığı siyasî görüşteki farklılıktan dolayı duyuyor muyuz? Şayet böyle ise durumumuz nasıl izah edilecek, nasıl yorum getireceğiz bu tutumumuza?

Yoksa siyasî olayları dinden daha sabit, daha sağlam mı görüyoruz da ondan mı tepkimiz yükseliyor?

Halbuki siyasî olaylar ve şahıslar çok sık değişkenlikler arz ederler. İsteseler de istemeseler de olaylar farklı gelişebilir.

Siz bir politikacıyı İslâm'ın tek müdafii şeklinde yorumlayabilirsiniz. Ama herkes sizin gibi düşünmeye mecbur değildir. Çünkü zaman değişir, lider İslâm'ın zararına olaylara sebep olabilir. İslâm'ın lehinde değil aleyhinde icraatların müsebbi durumuna düşebilir. Başkaları bunu sizden önce anlamış olabilir.

Demek ki sabit olan siyasî durum yoktur. Sabit geçmiş gibi siyasete bağlanmak, bir bakıma zihnin yanlışlaşa kilitlenmesinden başka bir şey olmasa gerektir.

Nitekim İslâm'ı getireceğini iddia ettiğiniz kimselerin neredeyse İslâm'ı götürme icraatlarının sorumlusu olduklarını ifade edenler de görülmektedir bugünlerde.

Şayet öyle ise, bu konuda sizin gibi düşünmeyenlere vaktiyle veryansın etmişseniz şimdi de sizin değil de onların haklı oldukları meydana çıkıyorsa kim kiminle helallaşıp özür dileyecek, kardeşliğini tekrar ihya etme borçlusu olacaktır?

Halbuki İslâm'daki farklı anlayışlara gösterdiğimiz saygı ve hürmeti siyasî olaylarda da göstermiş olsaydık şimdi ne kırgınlıklarımız olurdu, ne de helallaşmak zorunda kaldığımız dostlarımız...

Vaktiyle müfrit iddiaların sahibi olmanın mahcubiyetini de duymak durumunda kalmazdık. Bu gibi tezahür-

leri düşündükçe hayıflanmaktan kendimizi alamıyor da diyoruz ki:

- Nerede İslâm'ın geniş görüşü, nerede Müslüman'ın dar anlayışı?

Demek ki İslâm'da olmayan müfritlik bazı Müslüman'da var gibi gözükmemektedir. Bu ise İslâm'ın değil bazı Müslümanların malıdır. İslâm böyle darlıktan münezzeh-tir. Bu tezahürler bizlere ders olmalıdır.

HANGİ GÜZELLİK?

İnsan hedefini unuttur, gayesine yabancılaşırsa kendini dinlemeye başlar. Bu defa yersiz düşüncelere, manasız özentilere saplanır. Gereksiz şeyler dikkatini çeker, lüzumsuz şeyleri çok lüzumlu ihtiyaçlarmış gibi görmeye başlar... İşte bundan sonradır ki, yanlış istekler, manasız arzular onu alıp götürür... dış güzellik özentisine saplanır kalır...

Nitekim okuyucumun anlattığı olay da böyle gelişmekteymiş. Bir hanım arkadaşı durmadan kendisiyle uğraşıyor, güzellik için başvurmadık çareler bırakmıyormuş. Bu defa kendisine ikazda bulunanlar demişler ki:

**- Senin yaptıkların yanlış ve günahtır. Yüzündeki-
leri neden aldırıyorsun, eline yüzüne neden böyle şey-
ler sürüyor, kendini farklı hale getiriyorsun? Niçin bu
kadar uğraşıyorsun?**

Bunun üzerine konu derinleşmiş, bize yazmışlar. Soruları şöyle olmuş:

**- Bir hanım kendini güzelliştiremez mi? Bu günah
sayılır mı?**

Efendim, önce şu hususu arz edeyim.

Bilhassa evlenmiş olan bir hanımefendi kendini yabancılar için süsleyip cazip hale getirmeye çalışması yan-

lıştır. Hatta günahtır.       bir hanımefendinin yabancı-
lara cazip hale gelme arzusu masum ve meşru bir arzu da
değildir. Aile yuvasının huzurunu kaçırabilir, yanlış yo-
rumlara da sebep olabilir.

İ te bundan dolaydır ki, hanımlar süslenmeyi, zinet-
lenmeyi yabancılar için değıl, kendi beyi için yapmalı, ni-
kahlısı için söz konusu etmelidir. Bunda ise mahzur ol-
madığı kesindir. En başta bunu tespit etmiş olalım.

Demek ki, söz konusu süslenme beyi içinse, nikahlı-
sına mahsus bir bakımdan başka bir şey değılse buna g -
nah demek yanlış olur. Aksine sevap demek bile kabildir.
      beyin dikkatini haramlardan çekip helaline tahsis
etmeyi temin etmek gibi meşru bir arzu da söz konusu-
dur.

Zaten bugün sokak ve günlük hayat zihinleri yanılt-
cı haram cazibelerle dolu bulunmaktadır. Böyle zaman-
larda hanımın beyini dı arının cazibesinden koruyacak
tedbir almasını yadırgamak makul de olmasa gerektir.

Kitaplarımızdaki yasaklar (normal ve tabii olanı) de-
ğı tirme çalışmaları için söz konusudur. İlk bakışta nor-
mal görülen, göze batacak bir çirkinlik şeklinde anla ıl-
mayan görünüş (fitr  olan, tabii sayılan) g r n   tir. İşte
bu tabii olan durumu değı tirmeye hacet yoktur.

Şayet, bakınca göze batıyor, dikkat çekiyor, çirkinlik
hissi veriyorsa bundan kurtulmak için tedbirler almakta
mahzur yoktur. (Yanaktaki tabii ve fitr  görünüş arz etme-
yen kulların alınmasının c iz olması gibi.)

Hemen ifade edelim ki, güzellik sadece yüz güzelliğın-
den ibaret de değıldir. Asıl güzellik ahlak ve huy g zelliğı-
dır. İlim, irfan zenginliğıdir. İhtiyaç seviyesinde bir kültü-
re sahip, mantık ve muhakemeye malik bulunma g zelli-
ğidir. Bunlardan mahrum bir dış güzellikle kalmak ise ya-
naltıcıdır.       ilim, kültür, ahlâk g zelliğı ya landı  a
gele tiğı halde sadece yüz g zelliğı kısa zamanda son bul-
makta, sahibi k lt rs zl ğ yle, maneviyat eksikliğıyle,

beceriksizliğiyle baş başa kalmaktadır.

İşte korkulması gereken çirkinlikler bu gibi devamlılık arz eden cehalet çirkinlikleridir.

Hazret-i Ali Efendimiz'in sözü hep hatırdta kalmalıdır. Der ki:

– Giyim kuşamla, süslenip boyamalarla temin edilen güzellik güzellik değildir. Asıl güzellik ilimle, ah-lâkla, sahasındaki beceriklilikle sağlanan güzelliştir. Çünkü der, dış güzellik kısa zamanda yok olup gitmeye mahkumdur. İç güzellik ise yaşlandıkça gelişip çoğalmaya namzettir. İnsan geçici şeye takılmamalı, kalıcı değere bağlanmalıdır.

Mezhap sahibi Ahmed bin Hanbel'e iki kızıdan söz etmişler:

– Biri demişler yüz güzelliğine sahip. Diğeri de huy ve maneviyat güzelliğine malik. Hangisini tercih edersin?

– Ben demiş huy ve dindarlık güzelliğine sahip olanı tercih ederim. Çünkü demiş, öteki dış güzellik yok olup gider. Ama dindarlıktan doğan ilim, irfan huy ve ahlak güzelliği yaşlandıkça kuvvetlenir, devam eder. Beni de ömür boyu devam eden güzellik mutlu eder. Kısa zamanda kaybolan değil...

HARAM KAZANANIN İKRAMI YENİR Mİ?

Efendim, bugünün şartları içerisinde hepimizi meşgul eden ciddi bir konu:

– Helalinden kazanmak, helal lokma yemek, çoluk çocuğumuzun midesine haram lokma indirmemek.

Bizim baş meselelerimizden biridir bu.

Nitekim Hazreti Ömer (r.a.)'e nispet edilen şu söz de

bunu ifade etmektedir. Demiş ki büyük halife:

– Namaz kılmaktan ok gibi olsanız, oruç tutmaktan da yay haline gelseniz midenizde haram lokma varsa beklediğinize ulaşamazsınız.

Evet, bu söz gerçeğin ta kendisidir. Midemizde haram lokma olursa ibadetimizin zevkine varamaz layık olan sevabına erişemeyiz.

Sadece borçtan kurtulma söz konusu olur, hepsi o kadar. Sevap çokluğu, bahis mevzu olamaz elbette.

Bunun içindir ki âlimlerimiz helal lokmayla iktifa edip haramlara düşmeme konusunda çok titiz davranmışlar, bize de aynı titizliği tavsiye buyurmuşlardır.

Hadis-i şerifin ikazı ise unutulacak gibi değildir:

– **Kimin bedeninde haram lokmadan kaynaklanan et, yağ parçası oluşmuşsa mahşerde o et ve yağ parçaları cehennem ateşinde karşılarında eritilir, bedenden böyle eritilerek alınır.**

Demek ki haram lokmayla beden beslenmemelidir. Çünkü haram lokmadan meydana gelen et yağ kısmı, cehennem ateşinde karşılarında tutularak eritilecek, beden böyle temizlenecek, bundan sonra helal lokmayla beslenmiş kısım cennete gidebilecektir...

İşte bu gibi gerçeklerden dolayıdır ki, okuyucum kazancında haram bulunduğunu sandığı komşusunun evine gitmiyor, gitse de ikramından almıyormuş. Bunu da komşu fark etmiş, meydana gelen tartışmadan sonra konuyu bize yazmışlar. Demişler ki:

– **Kazancında haram olduğu söylenen bir komşunun evine gidilir mi, ikramından yenilir mi? Komşu hatırı için yesek, haram lokmayla beslenmiş bedenin cehennem ateşine tutulacağını okuduk. Yemesek, komşumuz olayı idrak etmiyor, yanlışla yorumluyor.**

Siz ne diyorsunuz bu konuda?..

Efendim, baştan da arz ettiğim gibi bedende haram lokmadan kaynaklanan et, yağ parçası olmamalıdır. Çünkü haramdan hasıl olan kısım cehennem ateşi karşısında eritmek suretiyle bedenden çıkarılacaktır. Bu kesin. Bunu siz de okumuşsunuz. Bizler böyle inandığımız içindir ki, ne devletin malından çalabiliriz, ne de bir başkasının servetinden gasp etmeye cesaretimiz olamaz. Uzak kalmak inancımızın gereğidir.

Komşumuzun kazancında haram olma söylentisine gelince.

Bu konudaki hüküm söylenti ile olmaz. Zan ile haramlık hasıl olmaz. Bilgiye müstenit olmalıdır. Şayet komşunun kazancı içinde haram da bulunuyor, helal de mevcut oluyorsa bakılır, haramı mı fazla, helali mi? Helali fazla ise, o fazla olan helal kısmındandır, diyerek ikramı alınır, komşuluk ve dostluk korunur, bir kırgınlığa sebep olunmayabilir (İçki de satan bakkal gibi).

Fıkıh kitaplarında, haram kazanmış olan kimsenin yemeği yenilir mi, diye sorulan soruya, kazancının çoğu helalse yenir, şeklinde cevaplar verilmiştir.

Biz de bu konuda biraz esnek davranma gereği duyuyor, komşuluk hukukunu gözetmeye gayret ediyoruz. Münasebetleri kesip de iyice harama kaymaya sebep olmak tansa, helal kısmının bulunacağını düşünerek irtibatı kesmeyip tümüyle helale yöneltmeye niyet edebiliriz. Uzak kalıp da bilgisiz bırakmaktansa yakınlaşıp da rahatsız etmeden düşünmesine sebep olmakta isabet olsa gerektir.

Bizim komşuya, komşunun da bize ihtiyacı vardır. Birbirimize faydalı olmamız da komşuluğumuzun bir gereğidir. Bu sırada bazı şeyler söyleyebilir, helal kazanca haram karıştırmamak gerektiğine işarette bulunabiliriz. Bu da onlar için bir düşünme vesilesi olabilir.

TESBİH DUALARININ MANALARI

Okuyucum namazlardan sonraki tesbih dualarını sormuş.

– Niçin otuz üçer adet söyleniyor bu tesbih duaları? demiş:

Efendim, ibadetlerdeki sayı ve şekiller (taabbüdi) şeylerdir. (Taabbüdi) şeylerde hikmet sorulmaz, maksat aranmaz. Belki:

– Vâzı-ı şeriat öyle vazetmiş, öyle istemiş de ondandır, denir; aynen icraya çalışılır.

Bununla beraber insanlar bunlarda hikmetler de arayabilir, nükteler de bulabilirler. Nitekim namazdan sonraki bu tesbih dualarımızın otuz üçer adet olmasının da hikmetlerini arayanlar olmuş ve demişler ki:

– Rabbimizin isimleri doksan dokuzdur. Namaz sonrası tesbihlerimizin sayısı da 99’dur. Demek ki, “Esmâül-hüsna” sayısınca Rabbimizi zikir ve sena ediyoruz.

Bu buluşa yanlış denmezse de, tesbih duasının hikmeti bundan ibaret de denemez. Bu ve daha başka birçok hikmetler olabilir. Biz bir kısmını bilebiliriz, birçoğunu da bilemeyebiliriz. Bize düşen, Peygamberimiz (s.a.v.)’in tavsiyesini aynen yerine getirmek, O’nun sünnetine tam olarak uymaya çalışmaktır.

Bu tesbih dualarının başlamasında şöyle bir olay zikredilir: Bazı sahabeler Efendimiz (s.a.v.)’e müracaatla derler ki:

– Zenginler mallarıyla İslâm hizmet ediyor, çok sevap alıyorlar. Bizim ise mali durumumuz öyle hizmetlere imkân vermiyor, onların maddî imkânlarla elde ettikleri sevaplardan bizler mahrum kalıyoruz.

Bunun üzerine Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri, buyurur ki:

– Farzların arkasından otuz üçer defa Allah’ı tesbih,

tahmid ve tekbir ediniz. Onların bahsettiğiniz şekilde aldıkları sevapları siz de bunlarla alacak, mahrum kalmayacaksınız.

Bu sebeple insanlar mallarıyla elde edemedikleri sevapları bu tesbih, tahmid ve tekbirleriyle alabilirler. Şayet imkânları yoksa tabii. Eğer imkânları varsa, onlarla da hizmete mükelleftirler. Malın yüklediği mükellefiyeti tesbihlerle ödeyemezler.

Ayrıca bu tesbih dualarında daha geniş manalar da vardır. Kâinatta Rabbimiz'in hikmetlerini gören, ibret ve hayretlerle temaşa eden insanlar, bu hayretlerini, bu takdir ve tebriklerini ancak bu kelimelerle ifade ederler.

Meselâ, misilsiz kudretini temaşa eden insan "Sübhanallah" diyerek takdislerini ifade eder. Yine misilsiz nimetlerini tadan insan "Elhamdülillah" diyerek bunun borcunu ödemiş olur. Yine misilsiz büyüklük ve hakimiyetini temaşa ederken de heyecan ve hayretini "Allahüekber"lerle ifade eder, zikrini yapmış olur.

Demek bunlar yalnızca namaz sonunda söylenecek zikirler değiller. Ayrıca günlük hayatta kâinatta imanlı insanın müşahade ettiği her İlahî azamet, nimet ve kudret karşısında bunları söyler, hayretini, şükrünü, takdirini bunlarla ifade eder.

Bilindiği üzere etrafımız bizi hayrete düşürecek İlahî hikmetlerle, azametlerle ve nimetlerle doludur. İmanlı insan bunlara ibretle bakar, hikmetle nazar eder, anlayışla göz atar. Sonunda hissettiği ibretleri, hayretleri ve takdirleri bu kudsî cümlelerle ifade eder. Bundan dolayıdır ki, büyükler baktıkları şeyleri ya "Sübhanallah" ya da "Allahüekber"le karşılarken, yedikleri nimetlere de "Elhamdülillah" diyerek mukabele ederler, dillerinden bu cümleleri hiç eksik etmezler.

Demek oluyor ki, imanlı ve ibretli insanın hayatı bu cümleleri tekrarlamakla sürmeli, sadece namaz sonuna mahsus kalmamalıdır. Çünkü kâinatta bunları söyletecek

şeyler her an cereyan etmekte, bizler bunlara her saniye şahit bulunmaktayız.

Konumuzu bir âyet-i kerimenin ikâzıyla bağlayalım:

– Varlık âlemindeki her şey Allah'ı tesbih eder.

HİSLERİMİZLE DEĞİL, AKLIMIZLA...

Olaylar gösteriyor ki, hislerimize tabi olmamalıyız.

Şayet duygularımıza tabi olarak hadiseleri yorumlayacak olursak yine biz zarar görecektir, yine bizim aleyhimize cereyan edecektir.

Bu yüzden hislerine tabi olanlarla olmayanları ayırmakta zaruret vardır.

Bu ayırımı yaparsak meselemizi biraz daha kolay izah edebiliriz.

Çünkü hadiseleri hislerine tabi olarak yorumlayanların işi ya hep, ya da hiçe getiriyorlar, ne olacaksa olsun, olur mu böyle?. demekten çekinmiyorlar.

Ama akıllarına tabi olanlar, hislerini yeniyor, mesele-
nin sonunu düşünüyor, bunca olaylardan sonra da yine bir çıkış yolu bulabiliyor, zararın neresinden dönülürse kârdır, diyerek içine düşürüldüğümüz çıkmazdan yine de bir çıkış yolu düşünebiliyorlar.

Hadiseler göstermiştir ki haklı olmak yetmiyor, ayrıca haklılığınızı ilan ve ispat edecek medyatik güce de sahip olmanız şart oluyor böyle devrede.

Şayet medyanız yoksa, olanlar ise çoğunluğuyla haklılığınızı haksızlığa dönüştürmeye çalışıyorsa sizin haklılığınız çok şey ifade etmiyor bu durumda. Bir hatıra:

Rahmetli Bekir Hâki Hocamız'dan Buhari okuyorduk. Söz kuvvete gelmişti. Hadiste başarı için kuvvetli olmak

gerektiği anlatılıyordu. Bir ara başını kitaptan kaldıran hocamız aynen şöyle demişti:

- Her kaidenin istisnası vardır, ancak kuvvet kimde ise söz ondadırın istisnası yoktur!

Demek kim kuvvetliyse olay onun lehine cereyan eder, kuvvetsiz ise kaybetmeye mahkumdur. (Tabii dünyada.)

Nitekim bugün de görüyoruz ki kuvvet kimde ise söz ondadır. Haklı olanda değildir. Haklılık ayrı şey, kuvvet ayrı bir şey...

Siz hakkı yalnız bırakır, kuvvetle teyit ve tahkim etmezseniz size düşen kaybetmekten başkası değildir. Öyle ise hakkı koruyacak kuvvete de sahip olacaksınız. Hakkın hatırını böyle âli eyleyeceksiniz.

Bu kuvveti sadece pazu kuvveti şeklinde anlamayın.

Her kademede adam yetiştirmek, hizmet yerlerine hakkı tanıyan insanları yerleştirmek. Daha doğrusu elin kolun, gözün, kulağın sağlam olmak, her yerde bulunmak...

Bir beden düşünün ki, ne gözleri aynı hizaya bakıyor, ne de ayakları aynı hedefe gidiyor. Ellerinin biri sağa uzanmış ise, biri de solda bulunuyor.

Böyle gövdeden istikamete doğru hızla yürümek bekenebilir mi? Elin biri sendense diğeri değil. Gözünün biri görüyorsa öteki şaşsı bakıyor.

Demek ki önce âzâlarını tedavi ettireceksin, her biri ötekine rakip olmayacak, destek verecek şekilde görev yapacak. Bundan sonra hedefine doğru yol alma imkânın olacak.

Bunlardan mahrum olduğun halde kalkıp ilan etsen:

- Ben haklıyım, öyle ise mutlaka başaracağım, sonuç alacağım... diye.

Senin bu iddian boşta kalmaya mahkûmdur.

Haklı olmak yetmiyor. Hakkı koruyacak kuvvete, vasıflı elemana ihtiyacın vardır. Bunları yetiştirmemişsin, böyle bir derdin hiç olmamış, adam yetiştirmenin çilesini asla çekmemişsin, ıstırabını hiç duymamışsın, vasıfsız işçilerle sanatkarca işler yapmaya kalkmışsın. Meydana getireceğin eser, herkesin eğlenip alay edeceği sıradan bir mamul olur. Sen de mahcup olursun, sana inanmış olanlar da.

Sanatlı bir eser meydana getirmek için sanatkârlarla iş yapacak, mahir kimselerin desteğinde hizmete soyunacaksın. Her tarafta sanatkârın, ehliyetli adamların bulunacak..

Halbuki sen hep vasıfsız işçiye hitap etmiş, vasıfsız elemanlarla işler yapmaya kalkmışsın.

Yani hedefin haktır ama vesilen değil. Halbuki vesilen de hak olmalıdır ki başarı elde edesin.

Bütün bunlara rağmen sonuç, akl-ı selime dönmek, hissilikten kurtulup getirilen bataklıktan akılla çıkmaktır. Şimdi beklenen budur.

BU KAVGADAN MAĞARAYA MI KAÇMALI?

Bugünlerde ne gazete manşetlerine bakmaya cesaret edebiliyorum, ne de televizyon haberlerine kulak veremeye...

Beni bir korku, bir endişe kaplıyor doğrusu.

Bu nasıl haber vermek, bu nasıl bilgi sunmak. Bu nasıl iletişim...

Hayır, hayır...

Bunlar haber vermek değil, kavga çılgınlıkları atmak, çatışma haline getirilmiş haberler sergilemek...

Buna ne gönöl razı oluyor, ne de vicdan...

Bir ülke düşünün, yönetenlerinin bir kısmı bir kısımla devamlı kavga halinde. Basını düşünün, devamlı bu kavgayı körükleyen, çileden çıkaran görevler üstlenmiş halde...

Her sabah yeni korkulu haberler, ürperti veren olaylar, hedefinden saptırılmış hadiseler...

İnsan düşünmeden edemiyor.

Böylesine biribirine düşman haline getirdiğimiz insanları sonra nasıl biribirinin yüzüne bakar duruma getireceğiz de bu vatanda müşterek hayatımızı dostça, kardeşçe sürdürüp gideceğiz?

Akıl almıyor doğrusu...

Bir kesim bir kesimle hep kavga yapıyor, hep şok olaylar anlatıyor, hepsinde de belli kesime vurmak, belli çevreyi tedirgin etmek kastı yatıyor.

İyi de, bu işin sonu nereye varacak? Bu kavgalı insanlar, söylenen bunca sözlerden, edilen bunca laflardan, yapılan bunca suçlama ve taşlamalardan sonra nasıl hiçbir şey olmamış gibi bu ülkede biribirinin yüzüne bakacaklar?..

Bir İslâm büyüğünün sözü ne kadar güzel ve gerçekçi.

Şöyle demiş bu muhterem zat:

- İncinmek ne kadar yakıcı ise incitmek de o kadar kırıcı ve yaralayıcıdır. Uzun zaman gerekir tedavi için...

Evet, evet, incinmek de incitmek de yakıcı ve yaralayıcıdır.

Ne yazık ki durum böyle gelişmiyor.

Her sabah kalkıyorsunuz ki, manşetlerde alabildiğine kırıcı ve yaralayıcı haberler, söylentiler ve rivayetler...

Mutlaka birilerini kırmak, incitmek, yaralayıcı sözler

sarf edip yazılar yazmak söz konusu. Sanki bizler biribirimizi incitmek için var olan toplum haline gelmişiz...

İnsan politik çatışmadan, kitle iletişim araçlarını böylesine incitici ve kırıncı şekilde kullanmalardan sonra kendi kendine söylenmeden edemiyor da diyor ki:

- Çekilmeli bunların arasından. Bir dağ başına, hatta bir mağaraya. Böylesine biribirini kıran, üzen, itham ve isnatlarla tepelemeye çalışanlardan ilkel hayat daha iyi...

Evet, içimizden böyle düşünceler geçiyor. Böylesine medeni hayattan, öylesine ilkel hayat sanki daha cazip geliyor bizlere.

Ne var ki Allah'ın Resûlü izin vermiyor bu defa da...

Nitekim bizim gibi düşünen biri gelip Allah Resûlü'ne sorar:

- Ya Resûlallah, falan dağın üzerinde güzel bir mağara, içinde de âb-ı hayat gibi bir su, önünde ise bahçeye müsait toprak var. İzin ver de insanların içinden oraya çekileyim. Kendi hayatımı yaşayayım.

Efendimiz'in bu isteğe cevabı oldukça ibretlidir:

- Ben Yahudilik'le, Hıristiyanlık'la gönderilmedim. Allah'a yemin ederim ki, toplum içinde sabah akşam Allah için birazcık yol yürümeniz, hizmette bulunmanız, bu yüzden de zahmet çekip, zorluklara katlanmanız dünya ve içindekinden hayırlıdır.

Bundan sonra Allah Resûlü şu cümleyi de ilave ediyor sözlerine:

- Şunu iyi bilin ki, cemaat içinde safta yer almak, inzivada tek başına altmış senelik namazdan hayırlıdır.

Demek şuna buna kızıp da toplum içinden çekilmek, hizmetten uzak şahsî hayatına dalmak devri geride kalmış; insanlara faydalı olma devri gelmiştir. Çekilmek yok;

ama toplumda hizmet var. Bilhassa böyle günlerde, zihinlerin karıştığı böyle demlerde.

DİNDE BİLE FARKLI YORUM VARKEN...

Biz iman ehli kimseler, en çok anlamaya, kardeşliğini muhafazaya, dostluğunu korumaya layık kimseleriz. Başkalarında sürtüşme, didişme olabilir de bizlerde olması lazım gelir.

Ne var ki bizlerde de vardır. Hem de basit şeylerden, farklı siyasî düşünce ve kanaatlerden dolayı var.

Farklı düşünceler böyle anlaşmazlıklara sebep olmalı mı? Olmamalı. Neden olmamalı?

Çünkü dinî konularda bile farklı yorumlar mümkündür.

Nitekim İslâm'ın emirlerinin çoğu (muhkem.)

Ama bazıları da (müteşabih.)

Muhkem konularda aynı tip düşünür, aynı şekilde anlayış içinde oluruz.

Nitekim namaz beş vakittir. Namaz için abdest farzdır. Zekat ve haccın kesinliği konusunda farklı düşünce yoktur. Çünkü bunlar muhkemdir.

Ama Deccal ve Mehdi konusunda farklı yorumlar vardır. Farklı izahlar söz konusu olabilir. Çünkü müteşabih kısımdandır. Deccal'ı, Mehdi'yi bizim gibi yorumlayamıyor, anlayamıyor diye kardeşliğimize gölge düşürmek, dostluğumuza soğukluk getirmek yanlıştır. Hem bizim gibi yorumlamaz, hem de kardeşliğimiz ve dostluğumuza asla halel gelmez. Çünkü müteşabih konularda farklı yorum ve farklı anlayış mümkündür. Bundan rahatsız olmak makul değildir.

İşte burada demek istiyorum ki bazı dinî konularda

bile farklı yorumlar mümkünken nasıl oluyor da siyasî konularda farklı yorum kardeşliğimizi bozacak olay olarak yorumlanabiliyor, değişik düşündüğünden dolayı itham ve isnad sebebi şeklinde hüküm alıyor?

Yoksa siyasî konular dinden daha mı muhkem, müteşabih kısmı yok mu?

Bana kalırsa aksini söylemek mümkündür. Siyasî olayların hemen tümüne yakını müteşabih gibidir. Çünkü siyasî konular çelik gibi dondurulmuş değildir. Lastik gibi sündürülür haldedir. Öyle de düşünmek mümkün, böyle de. Öyle yorum da kabildir, böyle yorum da. Dün başkaydı. Bugün de daha başka.

Nitekim sevdiğimiz insanların bir kısmı öyle yorumluyor, bir kısmı da böyle izah ediyor...

Ne olacak şimdi? Niçin bizim gibi yorumlamadığından dolayı kardeşliğimiz zedelenecek, dostluğumuz yara mı alacak? Alırsa makul bir anlayışın ve düşüncenin sahibi sayılır mıyız bizler?

Kaldı ki farklı düşüncelerin sonunu beklemeliyiz. Olabilir ki, iştirak etmediğimiz fikirlerin isabeti meydana çıkar, biz de peşin hüküm vermenin vebalinden kurtulmuş oluruz.

Burada konunun mühim bir noktasını da dikkatinize arz etmek isterim.

Bu farklı düşüncüyü ifade ederken tercih edeceğiniz üslup çok önemlidir. Sadece kanaat izharı seviyesinde, iddia ve ısrardan uzak bir esneklikte, akla kapı açıp iradeyi elinden almamak yumuşaklığında bir fikir beyanı, her zaman faydalı olmuştur.

Dinleyenin aklına kapı açmış, hükmü ise kendisine bırakmış, böylece düşüncede kilitlenmeyi önleyen alternatif bilgi sunulmuştur.

Nitekim karşı fikir sahipleri de aynı ölçü ve anlayış içinde mukabil düşüncelerini her türlü ısrar ve ithamdan

uzak bir üslup içinde ifade edecek, böylece gönüllerde bir incinme ve küsme meydana gelmeden farklı anlayışlar bir arada dostluğunu, kardeşliğini muhafaza edeceklerdir.

Bu konuda örnek de verilmiştir. İtham ve isnad yoktur, sadece kanaat izharı söz konusudur. Bu nezakette bir fikir zenginliğine ise her zaman ihtiyaç vardır. Bunun aksi fikir fukaralığı olur.

BIRAKALIM DA SÖNSÜN MÜ? TUTALIM DA YANSIN MI?

Bazı görevliler bulundukları hizmet yerlerinde oldukça zorlanıyor, sıkıntıya maruz kalıyorlar. Hatta bu zorlanma ve sıkıntı dinî konularda da oluyor, inançlarını tam olarak yaşama konusunda baskıya maruz kalıyorlar. Bu yüzden sorularını da şöyle soruyorlar:

– Ne diyorsunuz, bu şartlar içinde de burada kalmalı, yine de ısrarlı olmalı mıyız? Yoksa bu çekilmez!.. diyerek uzaklaşıp başka işlere mi yönelmeliyiz? Bu şartlara tahammül etmekte bir fayda ve maslahat yok mu? Boşu boşuna mı kendimizi tavize zorluyoruz?

Efendim, içinde bulunduğumuz şartlar öyle olağan şartlar değildir. Bu şartları bilmeyenler, bunların icaplarını özel olarak düşünmeyenler hemen işi bitirivermek isterler. Onların gösterecekleri en kolay çare şundan ibarettir:

– Bırak, içinde bulunduğun zor işleri, sabrını zorlayan meşguliyetleri. Nerede rahat ediyorsan oraya git, hangi iş sana kolay geliyorsa onu tercih et!.

Bu sözü söylemek de kolay. Buna uyup rahat işleri tercih etmek de kolay. Ancak bir nokta var ki, onun cevabı yoktur bu kolaycılığın içinde.

– **Sen, ben, öteki zor işlerden kaçacak, kolay işleri tercih edecek de bunları kim yapacak? Bu tarihî hizmetleri kimler yürütecek, dikenlerle dolu bu yolları kimler açacak? Mütereddin ve mütehayyir insanlara kimler feregat ve fedakarlık örneği verecek, cesaret telkin etmiş olacak?**

Evet, cevabı aranan sorular bunlar.

Diyelim ki az kimseye nasip olan değerli hizmetler sizin de omuzunuza yüklenmiş, düzlüğe çıkarma görevi sizlere de nasip olmuş.

Sizler de nefse boyun eğip, çevrenin yanlış telkinine uyarsanız kimler düzlüğe çıkaracak bu hizmetleri?..

Anlıyorum, diyorsunuz ki, bu sırada namazlarımızı bile bazen tam vaktinde kılamıyor, şahsî feyizlerimizden, kemalatımızdan da tavizler vermek zorunda kalıyoruz. Bu gibi ciddi meselelerimiz var. Bizi korkutan da bunlar...

Evet, bunlar bir gerçektir. Böyle mazeretler, şahsî kemalat ve gelişmelerden mahrumiyet söz konusudur. Bunlar da düşündürücü olmaktadır.

Ancak bir düşündürücü şey daha vardır. İsterseniz bir de ona bakalım, o kudsi beyanın mesajına kulak verelim. Bakalım, o ne türlü bir teşbihle düşündürüyor bizleri:

– **Âhir zamanda İslâm'a hizmet, dine bağlılık öylesine zor bir durum arz edecek ki, din ateş gibi olacaktır. Bıraksan sönecek, tutsan elini yakacak!**

İşte bizi düşündürmesi gereken bir ikâz.

Ne demektir bu?

– **Bıraksan sönecek, tutsan elini yakacak?**

Böyle ikilem içinde kalacaksınız demek ki!

Siz hangisini tercih edersiniz bilemem. Ama bana sorarsanız ben derim ki:

– Bırakıp da o hizmetin sönmesine sebep olmayın.

Tutun da eliniz yansın, sizde yanıklar meydana gelsin.

Ve sizler bir gün Rabbü'l-âlemin'in huzuruna vardığınızda size sorulsun:

– Nedir bu yanıklar?

Siz de deyin ki:

– Rabb'imiz, senin dinine hizmeti tuttuk. İşte elimizdeki yanıklar onun yanıklarıdır.

Size verilecek cevap nedir biliyor musunuz?

Dinleyin lütfen:

– **Ben kulumu iki defa yakmam. Sizler dünyada yanmışsınız, âhirette yanmak yoktur sizin için.**

Ne dersiniz?

– **Bırakalım da hizmet sönsün mü, tatalım da elimiz yansın mı?**

Siz hangisini tercih ediyorsunuz?

NIÇİN HOŞGÖRÜ?

Bu köşede, sütun komşum **Mehmet Dikmen Hoca**, Sur Dergisi'nin (Aralık-96) **Hoşgörü** sayısında (Niçin hoşgörü?) başlıklı bir yazı kaleme almış. Hoşgörünün ne kadar makul gerekçelere dayandığını da ince bir sezişle sıralamıştır. İslâm'da hoşgörünün ne kadar yerinde ve gerekli olduğunu pek veciz şekilde ifade eden bu yazıyı yerimizin izni nispetinde aynen arz ediyor, takdirle okuyacağımızı da umuyorum. **Niçin hoşgörü?** diye sorduğu uzun yazısında Dikmen Hoca şunları dikkatimize sunmuştur:

* * *

İslâm cemiyeti, hiç şüphesiz bir melekler topluluğu değildir.

Toplum içinde en müttakisinden en sefihine kadar,

imani kuvvetlisinden inançsızına kadar her ahlâkta, yaşıta, inançta insan var olacaktır. Ve bu insanlar aynı toplumda beraberce yaşayacaklardır.

İman ve amel sahibi, şuurlu bir Müslüman; inanç, ahlâk ve yaşayış bakımından kendinden farklı, çeşitli zaafı içindeki diğer insanlara karşı hoşgörü içinde olmak zorundadır.

Hoşgörü, Müslüman için artık bir vecibe olmuş, hatta bugünün hizmetinin temel prensibi haline gelmiştir. Her Müslüman'ın sahip olması gereken bu müsamaha anlayışının dayandığı temel ölçüleri şu şekilde maddeleştirebiliriz:

1- Her insanın iyi yanları, müspet vasıfları olduğu gibi, kötü yanları, menfi sıfatları da olabilir.

İnsanların artı ve eksilerini birlikte değerlendirmek gerektir.

En kötü insanlarda bile iyi meziyetler olabileceği gibi; en iyi insanların dahi bazı zaafı, olumsuz yanları bulunabilir.

İşte hoşgörü, insanların müspet yönlerini görebilmek, o yönleri ön plana çıkararak muhatap olabilmek sanatıdır.

Yoksa, insanların yaptıkları kötülükleri hoş karşılamak, teşvik etmek değildir.

Şu halde bir insanın bir hatasını, kötülüğünü gördüğümüz zaman, onu hemen o kötülüğüyle mahkûm etmemeliyiz. Sahip olduğu müspet meziyetleri de göz önünde bulundurup hatasıyla-sevabıyla birlikte, insaf ölçüsü içinde bir hükme varmalıyız.

2- Günah ve hata işleyen bir insan, nefsine ve şeytanına yenik düşmüş, yaralı bir kişidir. Şefkat ve hoşgörü ile yaralarının tedavisine muhtaçtır.

Hoşgörüsüzlük, onu tamamen nefsinin tahakkümü altına atar, şeytanın tuzağına iter.

Şuurlu Müslüman'a düşen, muhatabının nefis ve şeytanla mücadelesinde, onun nefsine ve şeytanına yardımcı olmak değil; bilakis imanına, vicdanına, aklına, ah-lâkına kuvvet vermek, destek çıkmaktır.

3- Bedeni hasta bir insana yardım etmek, nasıl bir insanlık görevi ise; ruhu, vicdanı, günahlarla yaralanmış bir insana -hastalık mikrobunu kendine bulaştırmadan- yardımcı olmak da aynı şekilde İslâmî bir vecibedir.

4- Günahı insanlar arasında fâş olan bir insan, ya o günahı derhal terk edecektir veya "Battı balık yan gider" düşüncesi içinde artık o günahı pervasızca, utanmadan işlemeye ve savunmaya başlayacaktır. Çoğu zaman da, birinci halden ziyade ikinci halin gerçekleştiği bir vaki'dir.

İşte hoşgörü; insanların günahlarının fâş olmasını, aleniyete dökülmesini, insanların utanma duygusunu yitirmelerini önleme sanatıdır.

Günahı yüzüne vurulan, günahından dolayı horlanıp itilen bir insan, hayır ve müspet cephe adına kaybedilen bir değerdir.

5- İnsanların şahıslarını ilgilendiren, sadece kendilerine zarar veren kötülükleri ile, topluma zarar veren, çevresini rahatsız eden kötülüklerini birbirinden ayırt etmek gerekir.

Topluma zarar veren kötülülklere elbette müdahale gerekir, ancak bu müdahale ferdi olmamalı, hukukî yoldan, devletin güvenlik güçleri aracılığıyla olmalıdır.

6- Şuurlu bir Müslüman'ın hoşgörüsü, günahın kendisine karşı değil, günahkâr insana karşıdır. Çünkü o, günahkâr insanı yardıma muhtaç, manen hasta ve yaralı biri olarak görür. Onu horlamak, dışlamak, ürkütmek; hastalığını ve yaralarını artırmaktan başka işe yaramadığını bilir.

Yoksa, mü'min, günahlara karşı çok duyarlıdır. Haya-tında günaha geçit vermediği gibi, günahlara yol açacak

durumlara, zaafılara da fırsat vermez.

Bediüzzaman Hazretleri insanı 100 kapılı bir saraya benzetir. İyi vasıf ve meziyetler insanların açık kapıları, kötü vasıf ve menfi halleri de kapalı kapılarıdır. Bir insanın kapalı kapıları, yani menfi vasıfları çok olsa bile, mutlaka açık 1-2 kapısı, yani müspet meziyetleri de vardır. İşte hüner, insanların kapalı kapılarını dıştan zorlamak değil; açık kapılarından içeriye girip diğerlerini de içten birer birer açmaktır.

Bunun içindir ki, İslâm büyükleri ve şuurlu Müslümanlar, insanlara hep hoşgörü ile, yani açık kapılarından yaklaşmışlar; böylelikle onların kapalı nice kapılarını da açmaya muvaffak olmuşlardır.

DİNİ KURALLARI ÇİĞNEYENLER BU DURUMA DÜŞERLER

Efendim, dinin emir ve yasaklarını siz sadece ahirette cennet kazandıran kanunlar sanıyor, dünya ile pek ilgisinin bulunmadığını zannediyorsanız yanılıyorsunuz.

Tam aksine, İslâm'ın emir ve yasakları ahirette cennet kazandırmaktan önce dünyada da cennet gibi bir hayat kazandırır, hatta hayatınızın cehenneme dönüşmesine de engel olur. Diyeceksiniz ki:

– Neymiş dinin emir ve yasakları ki, ona itaat etme halinde cennet gibi hayat yaşayalım, itaatsizlikte bulunma halinde cehennemî bir hayata maruz kalalım.

Buyurun birlikte okuyalım Allah Resûlü'nün bir ikazını:

– **Bir kadın yabancı bir erkekle iki ikiye başbaşa kalırsa üçüncüleri şeytan olur!**

Evet, Hazret-i Adem'den başlayıp kıyamete kadar

hükmü devam eden bir gerçek, bir fitrat kanunu bu. Kimse bunun aksini iddia edemez. Kimse diyemez ki:

– Hayır, insan yapısı böyle değildir. İnsanın yapısında kadına karşı ilgi yoktur. Bir kadın yabancı bir erkekle baş başa kalırsa üçüncüleri şeytan değil, melek olur, akıllarına, kalblerine asla kötü şey gelmez...

Evet, bunu kimse diyemez. Çünkü insanı yaratan onun hamurunu nasıl bir cinsî duygu ile yoğurduğunu biliyor, ona göre de yasaklar koyuyor, ikazlarda bulunuyor.

Siz ister şeyh olun, ister hacı hoca, ister profesör olun, isterseniz başka unvan sahibi... Siz de insansınız, sizin de hamurunuzda bu his vardır. Ve bu hislerin önündeki dinî yasakları kaldırdığınızda ne şeyhliğiniz kalır, ne de profluğunuz. Ne politikacılığınız kalır, ne de sanatçılığınız...

– Bu olur mu? İnsan kendi itibarını, meslek ve sanatını bir anda ayaklar altına alacak cürette bulunur mu?

– Hiç şüphemiz olmasın bundan. Bunu yapar, itibarını, meslek ve meşrebini ayaklar altına alır, dostunun da düşmanını da yanında rezil-ü rüsvay olur.

Diyeceksiniz ki, böylesine bir düşüncesizliğe ancak deliler tevessül eder.

– Elhak doğrudur. Cinsî hislerin önündeki dinî yasakları çiğneyen adam da zaten o anda deliden başkası değildir. Bu konuda dinin bir ikazını daha okuyalım isterseniz:

– **Cinsî hislerini isyan ettiren insan, aklının ya tümünü, ya da üçte ikisini kaybetmiş gibidir.**

– Evet, yanlış okumuyorsunuz. Yalnızca nikahlısına mahsus olarak hamuruna konmuş olan bu hislerini yabancılarla yüz yüze, göz göze gelerek isyan ettiren adam, o anda bir deliden başkası değildir. Aklının ya tümünü ya da üçte ikisini kaybetmişin biridir. Yapmayacağı yanlış, işlemeyeceği hata yoktur...

Demek ki, cereyan eden yüz kızartıcı olayların hemen hepsinde de yegâne sebep, dinin koyduğu bu yasaklara itaat etmemek, Allah Resûlü (s.a.v.)'in ikaz ve irşadlarına kulak asmamak gafleti vardır.

Bu gafletin nelere mal olduğunu ibretle gördüğümüz şu günlerde mahremiyet konusunda titiz olan siz değerli okuyucularına bu köşeden (geçmişte olduğu gibi) bir daha seslenmek istiyorum:

– Resûlüllah (s.a.v.)'in ikaz ve irşadlarını sakın unutmayın. Yabancı bir kadınla iki ikiye başbaşa kalmaya asla meyletmeyin. Bilin ki, hislerini böyle tenhalıklarda isyan ettiren insan, yaptığı hatanın sonucunu düşünmeme konusunda bir deliden başkası değildir. Delinin yaptıklarını çekinmeden yapar, aklı başına geldikten sonra da bir ömür boyu pişman olur. Bu pişmanlık ise itibarı, haysiyeti, şerefi geri getirmez. Belki ömür boyu duyulacak bir hicabın girdabında boğulup gider o insan...

İnanmazsanız televizyon ekranlarına, gazete sayfalarına bir bakın. Ya da baktıklarınızı düşünün.

GİZLİ NİKÂHIN RESMİYET GEREĞİ

Günlük olaylarda konuşulan dinî nikah aslında tarafların haklarını koruyan en güzel ve sıhhatli nikahtır. Ancak her şeyde olduğu gibi bunda da iyi niyet, sağlam bilgi esastır. İyi niyetten yoksun, sağlam bilgiden mahrum kimseler elbette bu güzel ve sağlam nikahı da yozlaştırır, tarafların saadetine değil sefahatine vesile kılabilirler.

* * *

Bir defa nikahta alenilik, yani ilan ederek yapmak Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.)'in kuvvetli sünnetinden biridir. Nitekim bu konudaki ikâzında Efendimiz (s.a.v.)

şöyle buyurmuştur:

– **Nikahınızı ilan ediniz, onu mescidlerde yapınız.**

Niçin ilan edilecek, niçin mescidlerde yapılacak? Çünkü ilan edilerek herkesin bulunduğu mescidlerde yapılan nikah, tarafların haklarını ve sorumluluklarını en sağlam şekilde ispat eden nikahtır. İnkârı ve tevili mümkün değildir. Zira mescid gibi herkesin bulunduğu bir yerde insanların gözleri önünde yapılmıştır. Kolayca inkâr ve tevil edilecek bir gizlilik, aileden habersizlik söz konusu değildir.

* * *

Zaten aileden habersiz, gizli olarak yapılan nikah **Şafii de** geçersizdir. Çünkü **Şafii’de** gizli nikah mümkün olmaz. Kızın velisinin izin vermesi, yani haberli olması, hatta nikahı velisi, yani babası ya da vasisi yapması lazım gelmektedir.

Demek ki **Şafii’de** gizli nikah hem sahih değildir, hem de mümkün olmaz. Aile işin içinde olması gerekir. **Hanefi’ye** gelince; onda da gizli nikahtan aile büyüklerinin haberi olunca derhal müdahale etme hakkı doğar. Durumu incelerler. Şayet oğlanın kıza (denk) olmadığı anlaşılırsa hemen bu nikaha mani olurlar. Çünkü bu oğlan bu kıza (denk) değildir. Çevrenin örfü, âdeti, insanların umumi manadaki değerlendirmesi bunun buna münasip olmadığını gösteriyor, denkliğin mevcut olmadığı da böylece anlaşılmış oluyor. Hatta nikah evlilik şekline dönüşmüş de olsa, bu evliliği feshe bile selahiyetleri vardır aile büyüklerinin...

Demek oluyor ki gizli dinî nikah kolay bir nikah değildir. Ailenin haberi olması halinde sonuç tehlikelidir.

* * *

Kaldı ki, dinî nikahta kızcağzın bir de karşı taraftan yüklüce mehir talep etme hakkı da söz konusudur. Milyarı, belki milyarları bile bulabilecek bu mehir, kızın istikbalini teminat altına alacak, muhtemel bir boşanma ha-

linde de oğlan bu miktarı ödemek zorunda kalacaktır. Bu da kızın elinde caydırıcı bir imkan olarak düşünülebilir.

* * *

Bir diğer konu da kızın nikahta boşama hakkının kendisine de tanınması isteğidir. Kız bu hakkını kullanma şartını da koyabilir nikaha. Karşı taraf bunu kabul ederse nikahta evet der, bu hak kendisine de geçmiş bulunur. Bir mecburiyet halinde kendisini boşayıp ayrılabilir. Bu da beye karşı kızın elinde bulunan bir başka haktır.

Ancak hanımların bu haklarını almaları tavsiye edilmemiştir. Çünkü çoğu zaman alıngan ve hissi davranan bazı hanımlar, basit öfkelenmelerde bile bu haklarını hemen kullanıp yuvayı yıkmaya yönelebiliyorlar. Bunun içindir ki tarih boyunca hanımlar bu haklarını nikahta istememişler, pek az kimse bunu kullanmıştır.

* * *

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki dinî nikah sanıldığı gibi erkek tarafının hakkını koruyor, kadın tarafını ihmal ediyor değildir. Ne var ki kadın bilgili olacak, nikahta ne gibi hakların ve sorumlulukların tahakkuk ettiğinin idrakinde bulunacaktır.

Hemen şunu da ilave edelim ki, dinî nikahtaki bu hakların gerçekleşmesi için iki şahit yetmemekte, ayrıca yazıya da dökülerek anlaşmanın vesikayla tespit ve tescil edilmesi gerekmektedir ki, bütün bu haklar su üzerine yazılmış yazıya benzemesin. Nitekim bugün dinî nikahlarla kazanılmış bu hakların böyle bir vesikayla tespit ve tescil edilmemesi yüzünden nelerin olduğunu eseflerle görmekteyiz. Bundan dolayıdır ki, resmî nikah asla basite alınamaz, küçük görülemez. Dinî nikahla kazanılmış hakların ancak böyle bir resmî kayıtle kabul edileceği vakıası da gözden uzak tutulamaz.

Çünkü resmiyet olmazsa ne **miras**, ne **nafaka** ne de **doğacak çocuğun nesebi** tespit edilemez. Kızcağızın bun-

ca hakları kesinleşemez. Dalından düşen yaprak gibi düşer ayaklar altına.

Sonucu böyle olacak gizli nikaha da bilmem hangi kızcağız razı olur, ümid bağlar? Çünkü yaşanan olaylar böyle nikahların sonucunun gözyaşı olduğunu gösteriyor, yeteri kadar ibret dersleri veriyor. Elbette ki hâlâ ibret almayanlara diyecek bir sözümüz de kalmıyor.

TAHRİK ZEMİNİNDEN UZAK DURUN!

İbadet ile ihlas ile ilgisi bulunmayanlar, size demiyorum. Tam aksine, imanına sadık kalan, orucunu tutup namazını kılan, hacca gidip, umresini bile yapan, hizmetlerini ihmal etmeyen siz muhteremlere seslenmek istiyorum:

- **Bilhassa sizler çok dikkat edin, uyanık olun!**
- Neye mi dikkat edip, uyanık olacaksınız?
- **Dünyevî ihtiraslarınıza değil, makam, mevki arzularınıza değil, para pul isteklerinize de değil!..**

Bunların hepsinin zararından kendinizi muhafaza edebilirsiniz. Sizin dindarlığınız, takvanız, ihlasınız sizi bunların şaşırtmasından kurtarır. Ama sözünü etmek istediğim büyük fitneden asla!..

İşte buna çok dikkat edin, diyor, bu büyük fitneden korunma hususunda hatırlatmada bulunmak istiyorum.

Biliyorum sabırsızlanarak soruyorsunuz:

- **Neymiş böylesine büyük fitne, korkunç imtihan?**

Para pul arzusu değil, makam mevki ihtirası olmakta, şan ve şöhret hırsı da bulunmamakta? Ya nerede?

Evet, bunlardan daha mühim ve büyük imtihan vardır.

Onun adına da açık seçik ifadesiyle (beşerî) duygu,

(cinsî) his imtihanı denmektedir.

Evet, insanda birçok duygular, arzular, ihtiraslar vardır. Bir imtihan sırrı olarak benliğine bu duygular yerleşen insan, bunların hepsini de meşru çizgide tutabilir. Ama beşerî duygu dediğimiz cinsî his elektriklenmesine gelince!.. Orada birazcık durmak, düşünmek ve yaşanan olayları da hatırlayarak Allah'a sığınıp istismara müsait vasattan; yılandan, akrepten kaçır gibi kaçmak gerek.

Durumun bu çarpıcılığından dolayıdır ki, Allah Resûlü:

– **Benden sonra kadın fitnesinden daha zararlı bir fitne olmayacaktır**, buyurmuş, bu duygunun sarsıcılığını hatırlatmaktan geri kalmamıştır.

Bir diğer hadisinde de:

– **Bir kadınla bir erkek iki ikiye baş başa kalırsa üçüncüleri şeytandır**, ikazıyla da fitneye vesile olacak zeminlerden mutlaka uzak kalınmasını emretmiştir.

Yaşanan olaylar gösteriyor ki, bu fitne ateşine, yaklaşıp da yanmamaya gayret etmek yerine, ateşin semtinden geçmemek, çevresine uğramamak gerekmektedir.

Zengin olmak, şan, şöhret sahibi olmak, makam, mevki düşkünü bulunmak gibi dayanılması güç arzularınıza engel olabilir, bunların imtihanını verebilirsiniz. Ama isyan ettirilmiş beşerî duygunuzun imtihanını vermeye gelince orada biraz durun ve Allah'a sığının. Böyle isyan ettirici bir vasattan, çevreden, yılandan, akrepten kaçır gibi kaçın, uzaklaşın. Nâmahreme yaklaşmayın.

Kendinize güvenip de bana bir etki gelmez, diyerek tahrikçi zemine yaklaşıp ateşin çevresinde dolaşmayın.

Zira beşerî hisleri isyan etmiş insan bir anda ömür boyu utanacağı işleri işlemekten geri kalmayabilir. Nitekim şu kudsi ikaz bunu en çarpıcı şekilde anlatmaktadır:

– **Beşerî hisleri ayaklandırılmış kimse aklının ya tümünü, ya da üçte ikisini yitirmiş gibidir!**

Deliler, mecnunlar neleri kolayca yapar, neleri rahatça göze alabilirse cinsî duygularının baskısı altına girmiş insan da aynı deliliği yapar, aynı akıl almaz, vicdan kabul etmez yanlışa düşebilir.

Sonra mı? Ah sonrasını düşünebilse!..

Bütün mesele sonrasını düşünmemektedir. Çünkü sonrasında bir ömür boyu hep yere bakmak, utanç duymak, hatta dünyayı bırak ahirette bile bunun hicabından kurtulmamak söz konusu..

Ne var ki bunu önceden değil, sonradan düşünür, o zaman da iş işten geçmiş, devası olmayan derde düşülmüştür.

Öyle ise yazımıza başlık olarak aldığımız cümleyi bir daha tekrar edelim:

– **Tahrik zemininden mutlaka uzak durun!**

Nâmahreme asla yaklaşmayın.

SAMANYOLU'NDA RAMAZAN

Bir Ramazan böyle geçti: Orucumuzla, teravihimizle, zekatımızla, fitremizle.. bütün hayır hasenatlarımızla...

Ülke içinde ve dışında gelişen hizmetlere olan şahitliğimizin verdiği mutluluk ve huzurumuzla...

Ülke içindekilerden ayrı olarak bir de ülke dışındaki hizmetlere şahit olduk gerçekten de bütün bir Ramazan boyunca.

Anlamışsınızdır bunun nasıl ve ne türlü olduğunu...

Mukaddes ay boyunca **Samanyolu**'nda sahur bereketini seyrettik. Sadece ülke içiyle değil, ülke dışıyla da çok sıcak ve başarılı bağlantılar kurdular.

– **Burası Orta Asya'nın falan şehri filan kasabası... burası Afrika'nın Ümit Burnu, Amerika'nın batı kıs-**

mı... Balkanlar'ın Osmanlı sancağı...

Yani dünyanın hizmet imkanı olmadığını zannettiğimiz bütün ülkeleri...

Buralarda feragat ve fedakarlık timsali bir neslin açtığı okullar, okuttukları gençler, ezberlettikleri İstiklal Marşı'mız... ve benimsettikleri İslâm sevgisi, ülkelerin kardeşliği... En hissiz ve vurdumduymazlarımızda bile bu gelişme vicdan muhasebesine sebep oldu. Hemen bir çoğumuz ekran karşısında adeta feryat ettik:

- Bu ne fedakarlık... feragat ve kahramanlık... Bütün mahrumiyetlere rağmen Asya'ya, Afrika'ya, Amerika'ya, Balkanlar'a seve seve gidiyorlar. Okullar açıp öğrenciler yetiştiriyorlar... Hem de yetiştirdikleri bu öğrenciler sahalarda birincilikler, ikincilikler alarak hem o ülkenin, hem de bizim yüzümüzü ağartıyor, medar-ı iftiharımız oluyorlar... Tek cümleyle devletin yapmadığını bu fedakar ve feragat timsali gençler, işadamları yapıyorlar. Gel de sen takdir etme, bu alınları öpme duygusu taşıma, bu fedakarlık ve feragatleri vicdan terazisinde tartmaya yanaşma!.. Mümkün mü?

Sıcak yatağının yanından ayrılmayıp benzeri bir fedakarlığa sahip olmayan bizler, isimlerini dahi duymadığımız ülkelerde bayrağımızı şerefle dalgalandıran bu hizmet kahramanı evlatlarımızla iftihar ediyor, onlara dualarımızla, maddi imkanlarımızla destek vermek istiyor, mahcubiyetimizi de ancak böyle gidermeye çalışıyoruz...

* * *

Evet, **Samanyolu** sahurda, ulaşılmaz sandığımız sınırlara ulaştığımızı, hizmet götürülemez sandığımız ülkelere hizmet sunduğumuzu göstermek suretiyle bizlere yeni ümitler vermiş, imanlı bir neslin ne türlü fedakarlıklara katlanıp, zahmetlere göğüs gerebileceğini de böylece ispatlamış oldu.

ÇEMBER SAKALLILAR

Çok, çok kızmıştı anlaşılan.

Doksan üç yaşındaki delikanlıyı şimdiye kadar hiç böyle öfkeli görmemiştim. Merak edip sordum:

– Bu yaşlı zatı neden kızdırdınız?

Omuzlarını silkerek cevap verdiler:

– Biz bir şey demedik. Kendisi kızmış neye kızmışsa.

Kulağına eğilip sordum:

– Hacı bey neden öfkeliyin bugün?

Hışımınla cevap verdi:

– Ben öfkeli olmayayım da kim öfkeli olsun? Baksana şunların yediği naneye?

– Kimmiş onlar? Ne nane yemişler?

Sesini daha da yükselterek karşılık verdi:

– Bu ülkeyi bir avuç çember sakallıya teslim etmeyeceğiz, demişler. Ben bu ülkede Şark'ta savaşmış, ülke için evladını feda etmiş, vatanını koruma yolunda saçını sakallını ağartmış bir sakallıyım. Kimin hakkı var bizlere hakaret etmeye?..

Kendisini teselli etmek istedik. Ne mümkün. Feryad ediyordu.

– **Ben böyle diyenlerin cemaziyelevvellerini biliyorum. Onun için affetmiyorum bunları.** İsterseniz bakın, dedi. Başındaki kadife kepini çıkardı, önüme doğru eğildi. İsrarla söylendi:

– **Bak şu beyaz saçlı başıma, bak!**

Baktım, bir şey göremedim.

Tekrar etti:

– Elinle bak, parmağınla başımın üzerindeki çukuru bul!

Gerçekten de başın üzerinde kuş yumurtası girecek kadar bir çukur vardı. Parmak ucum buraya girmişti.

– Biliyor musun bu çukuru? dedi. Sonra da anlatmaya başladı:

– Evimizde gizlice Kur’ân öğreniyorduk. Hocamızın ödü patlıyordu jandarma gelir diye. Nitekim korktuğumuz başımıza geldi. Dışarıda bir ses:

– **Jandarma geliyor saklanın!** diye bağırdı.

Hocamız kaçtı. Biz ise tahtadan yapılmış, divanın altına başımızı soktuk. Kendimizi buraya saklamaya çalıştık. Ben korkudan öylesine hızlı girmiştim ki divanın altına. Tahtanın üzerinde çakılan bir çivinin ucu başımı delip de yüzüme gözüme kanların aktığını bile fark edemiştim. Neden sonra boynumdan, yüzümden kanlar akmaya başladı. Ama hâlâ çıkamıyordum korkudan. İkinci ses geldi, jandarma gitti diye. Divanın altından çıktığımda tanınmaz hale gelmiştim. Yüzüm gözüm kanla kaplıydı.

– Sonra doktora mı gittiniz?

– Kars’ın kuş uçmaz, kervan geçmez köyünde doktor nerede? Hemen bir çaput yakıp külünü yaraya bastılar. Başımı sarıp beni yatağa yatırdılar. Bir ay yattıktan sonra kalkabildim. Ama çukur düzelmedi.

Sözlerini şöyle bağladı:

– **İşte bu çukur o çukur. Bu zihniyet o zihniyettir.**

Doksan üçlük delikanlıyı ne kadar teskin etmeye çalışsak da ikna olmuyor, giderken bile söylenmeye devam ediyordu:

– **Ben onu bunu bilmem. O gün benim kafamı kıran zihniyet, bugün de çember sakallı diye hakaret eden aynı siyasî zihniyettir.**

* * *

Siz bu yoruma iştirak eder misiniz, etmez misiniz onu bilemem. Ama bildiğim bir gerçek vardır ki, bu ülkenin tecrübe sahibi politikacıları sözlerine dikkat etmeli, bizlerden sadece hürmet ve saygı bekleyen ak sakallı büyüklerimize saygısızlıkta bulunmamalı, gönüllerini kırarak, söyleyeni de utandıracak sözler söylememeliler.

MEZAR BAŞKA, MAKAM BAŞKADIR

Okuyucum bazı memleketlerde sahabe kabirlerini görmüş, manevi büyüklerin yerlerini ziyaret etmiş. Ancak, bu zatların buralara kadar gelebildiğine dair bir bilgi yokmuş oralarda. Sadece falan zatın kabri, filan büyüğün mezarı deniyor, başkaca bir delil sunmuyorlarmış. Bu defa da kendisine bir şüphe gelmiş, nedir bu işlerin aslı diye sorma gereği duymuş. Diyor ki:

- Gerçekten de bu zatlar buralara kadar gelmiş olabilirler mi? Gelmemişlerse burada kabirlerinin bulunması nasıl izah edilir. Yalan söylenmiş olunmaz mı?

Efendim, burada karıştırılan bir husus vardır. Onun farkına varılması halinde mesele anlaşılır, şaşılacak bir durumun olmadığı kendiliğinden meydana çıkar.

Şöyle ki:

- Mezar başkadır, makam başkadır.

Mezar, gerçekten de sahibinin içinde yattığı yerdir.

Makam ise, sahibinin içinde yattığı yer değildir. Onun içinde yattığı farz edilerek ona izafe edilen mahaldir. Yani, makamdır.

Demek ki, mezar ile makam arasında fark vardır. Okuyucuma gösterilen sahabe mezarları, çoğu yerde makamlarıdır.

Dindar halkımız maneviyat büyüklerinin makamlarını yapmışlar, onların hatıralarını oralarda yaşatarak manevi kuvvet elde etmiş, çevreye moral kazandırmışlardır.

Bu sebeple Anadolu'muzun çok yerlerinde büyüklerin mezarları değil, makamları vardır.

Nitekim İstanbul'umuzun birçok yerlerinde de böyle makamların bulunduğu gibi. Yûşa Aleyhisselam'ın da meşhur Yûşa Tepesi'nde bir makamı mevcuttur. Büyük ihtimalle burası mezar değil, mezar görünüşünde

makamdır.

Bu tepeye böyle bir makam yapılmakla büyük fayda sağlanmış, asla mahzur söz konusu olmamıştır.

Aslında mühim olan ne mezardır, ne makam. Mühim olan, o zatların bu vesile ile hatırlanması, yüklenmiş oldukları misyonlarının düşünülmesi, benzeri bir azim ve gayretin içine girilmesidir.

Mesele budur. Ziyaretçide böyle bir azim ve şevk meydana gelmiyorsa kabir olsa da değişmez. Geliyorsa makam olsa da fark etmez.

Nitekim birçok camide Efendimiz (s.a.v.)'in sakal-ı şerifi mevcuttur.

Bunların hepsi de gerçekten sakal-ı şerif midirler, yoksa o niyetle ziyaret edilen semboller midirler?

Bu, o kadar mühim değildir. Çünkü bu gibi şeyler vesiledir. Vesile olan şeyin zatına bakılmaz, ziyaretçilerin bu vesile ile sahip oldukları morale, kazandıkları iman kuvvetine bakılır.

Aynı anlayışı, müzelerde bulunan mukaddes eşyalar için de düşünmek mümkündür. Bunlar gerçekten de isnat edilen zatlara ait mi, değil mi?

Çok mühim değildir bu. Zira mühim olan o zatların yüklenmiş oldukları hizmetleri, katlanmış bulundukları feragat ve fedakarlıklarıdır.

Bunlar bu mesajları sunuyor, böylesine bir feragat ve fedakarlığı hatırlatıyorsa maksat hasıl olmuştur. Gerçek de olsa, sembol de bulunsa netice değişmez.

Demek istiyorum ki bu gibi şeylerin maddesi üzerinde fazla durmamalı, mânâsına zihin yormalı, vermek istediğine dikkat etmelidir. Zira maksat mesajdır, maddesi değildir.

OLAYLARI NASIL YORUMLUYORLARDI?

Olaylar bize ibret dersi vermeli, hikmet bilgisi sunmuş olmalıdır.

Eğer ibret almak, hikmet öğrenmek istiyorsak tabii. Geçmişteki âlimlerin birçoğu olaylardan aldıkları ibretlerle yükselmişler, öğrendikleri hikmetlerle olgun insan halini almışlardır.

Bundan dolayıdır ki maneviyat büyükleri, “**Hadisele-re ibretle bak, hikmetle nazar et.**” demişler, her olayın içindeki ikazı sezip, dersi almayı tercih etmişlerdir.

Meşhur maneviyat büyüğü, aynı zamanda fıkıh ve tefsir âlimi **Maverdî**’nin bir hadisesi çok güzel bir misal teşkil edeceğinden izin verirseniz bizim **İslâm Büyüklere** kitabının ilgili kısmından bir özet sunalım sizlere.

Bakalım ne türlü anlayışlarla bakıyorlar başlarına gelenlere, çevrelerinde olanlara... Hicri (450)’de Bağdat’da vefat etmiş olan **İmam-ı Maverdi**, helal rızıkla yaşamak için gül suyu satar, başka türlü işlere girişmez, hep ilimle meşgul olurmuş. Bu yüzden asıl adı **Ali bin Muhammed** olduğu halde ismi unutulmuş, gül suyu manasına gelen **Maverdî** şayi olup gelmiştir.

Maverdî, alışverişi dair de kitap yazmış, pek güzel bir üslupla da konuları açıklamıştı. Bir gün bu kitabını eline alıp şöyle bir gözden geçirirken içinden hiç de uygun olmayan hisler geçirmişti. Diyordu ki:

– **Maverdî** **afarin sana. Böyle güzel bir kitabı ancak senin gibi biri yazar. Şu anda Bağdat’ta herhalde böylesine değerli bir eseri kaleme alacak başka alim olmasa gerektir.**

İşin garipliğine bakın ki **Maverdî** bu duygular içinde kitabın yapraklarını çevirirken iki kişi girer içeriye.

– Biz derler çölden geliyoruz. Bir deve satışımız oldu.

Arkadaşlarımızla bir türlü anlaşılmadı. Alışveriş şeklimizi anlatalım da lütfen bizi anlaştırsın. Yoksa birbirimize gireceğiz.

Anlatırlar deve alışverişlerini. Mesele gayet basit, orta dereceli bir talebenin bilebileceği kadar kolay mesele. Ama gel gör ki **Maverdî** bu alışverişin içindeki ayrıntıyı bilemiyor, cevabı da veremiyor. Çölden gelen iki adam, ümitlerini kesip kalkarlar. Giderken de söylenmeden edemezler:

– **Şu meşhur kitabı yazan Maverdî bu muymuş. Basit bir sorunun cevabını vermekten aciz bir adama herkes büyük âlim diye bakıyor. Belki kendi de kendini büyük âlim biliyordur.**

Nitekim yolda rastladıkları **Maverdî**'nin öğrencilerine meseleyi anlatırlar. Öğrenci soruyu dinler, cevabını da hemen oracıkta verir. Müşköl hal olur.

Adamlar dönüp tekrar gelirler:

– Efendi Hazretleri, derler, cevabını veremediğiniz soruyu yolda rastladığımız öğrencilerinize sorduk, cevabını aldık. Bu nasıl iştir böyle? Ders verdiğiniz öğrenciniz biliyor, siz bilmiyorsunuz?

Maverdî için tefekkür zamanı gelmiştir. Düşünür, düşünür. Sonra gereken dersi alır, bulması icab eden hikmeti de bulur. Ellerini havaya kaldırarak dua etmeye başlar:

– **Allah'ım, der, beni bana hemen tanıttığın için sana ne kadar şükretsem azdır. Ya beni bana hemen tanıtmasan da, Bağdat'ta böyle bir kitabı yazacak âlim benden başka yoktur iddiasında ısrar etseydim durum nice olurdu? Ne utanç verici iddiada bulunmuş olurdum?**

Evet, olaylardan ibret almalı, hikmet bulmalıdır. Tıpkı Maverdî gibi.

BOŞ VAGONLAR DA HEDEFİNE ULAŞABİLİR

İçinde bulunduğumuz toplum hayatı bizi bazen men-fî yönde etkiliyor, sahip olduğumuz manevî gücümüzü azaltıp, icabında moralimizi de bozabiliyor, bir yeise de kapılabiliyoruz.

Böyle (kabz) ve (bast) hallerinde hemen dostlarınızı ziyarette gidiniz, kendi başınıza kalmaktan kurtulup iyi amelleri yaşayanlarla irtibat kurunuz, sohbet ediniz.

Bu, hem sizin için, hem de ziyaret ettiğiniz o dostunuz için güzel sonuçlar hasıl edebilir.

İsterseniz bu konuda maneviyat büyüklerimizden merhum **Mahmut Sami Efendi**'nin güzel bir yorumunu okuyalım.

Şöyle buyuruyor, mübarek ve muazzez mürşid:

* * *

– Kardeşlerinizi ziyaret ediniz. Bunda en azından üç tane fayda vardır.

Birincisi:

Ziyaret eden gaflete dalmışsa ziyaret ettiğini görünce uyanır, kendine gelir.

İkincisi:

Ziyaret edilen gaflette ise ziyaret edeni görünce gafletten kurtulur, kendine gelir.

Üçüncüsü:

Böyle ziyaretlerde adım başına sevaplar söz konusudur. Ziyarete gidenin ihlası nisbetinde de bu sevap çoğalır, azalmaz.

“Alışverişlerinizi de böylesi dostlarınızla yapın.” diyen merhum mürşid, şunu da ifade buyurmuş:

– Böylesi alışverişlerinizde aldanmış olsanız dahi bir kardeşime aldandım, yabancıya aldanmaktan hayırlıdır,

diyebilirsiniz. Kaldı ki böyle aldanmalarda tekrar görüşüp düzeltme imkanı da söz konusu olur.

* * *

Merhum **Mahmud Sami Efendi** talebelerini irşad ederken onları gayet makul, mantıklı misallerle de ikaz eder, yeis yerine ümit verir, terk yerine hep kazanmayı esas alırdı.

Bir kır sohbetinde dinleyenlerinden biri içinden ümit kırıcı şeyler geçirir:

- Ben, der; içi boş bir adamım. Böyle zatların yanında bulunmam bana layık değildir. Bunlar gibi olmam... İyisi mi, layık olmadığım bu yerde boşuna bulunmayayım, bana faydası olmaz.

Bu duyguları hisseden merhum mürşid, bakın nasıl bir misalle ikâz eder:

- Bak evladım der, şu düzlükten geçen treni görüyor musun? Arkasına birçok vagonu da takmış götürüyor. O vagonların bir kısmı dolu, bir kısmı yarı boş. ama bazıları da tümünden boş.

Senin düşündüğün gibi olsa boş vagonların bunların içinde yeri olmaması lazımdır. Halbuki onlara da ihtiyaç vardır. Çünkü bu istasyonda boş kalanlar gelecekte dolabilirler. Dolmazlarsa da yine doluların arasında varacakları yere varırlar.

Bu misal hemen hepimize cesaret vermekte, ümit sunmaktadır. Elbette her birimiz öndekilere bakınca kendimizi boş buluyor, onların yükü yanında kendimizi yüksüz kabul ediyoruz. Ama unutmamak gerekir ki bu anda yüksüzsek, boş bulunuyorsak ileride dolabiliriz. Dolmazsak da dolu vagonların arasında hedefimiz olan menzile ulaşabiliriz. Dolular boşları da korurlar, geriye atmazlar. Bu onların şanındandır.

Bu irşad şekli hadis-i şerifin müjdesine de uygun düşmektedir.

Nitekim Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri:

– **Kişi sevdiğiyle beraberdir**, buyurmuştur.

Kimi seviyorsa elbette onların arasında bulunacak, o trenin vagonları dizisinde yerini alacak, onların vardıkları yere o da varacaktır. Yeter ki meşru hedefe giden trenin vagonları arasına girsin, katarlardan biri de kendisi olmaktan geri kalmasin. Doluların hürmetine boşlar da varır hedeflerine, desin.

Ne dersiniz? Hedefe doğru ilerleyen bir trenin vagonları arasında mıyız? Yoksa hâlâ geriden seyirci olarak mı beklemekteyiz?

İNANMIŞ İNSAN GİBİ BAKABİLİYOR MUYUZ?

Anladığım kadarıyla dindar insan saf ve anlayışsız insan demek değildir. Tam aksine dindar insan uyanık, dikkatli, hatta dindar olmayan insandan da keskin bakışlıdır.

Çünkü inancı ona özel bir bakış ve sezîş kabiliyeti kazandırır.

Bu hususu Efendimiz (sav) Hazretleri şu hadisleriyle beyan buyurur:

– **Mü'minin firasetinden korkun. Çünkü o, Allah'ın nuruyla nazar eder!**

Demek inanmış insan hadiselerle, cereyan eden olaylara Allah'ın kendisine ihsan ettiği nuruyla, yani hedefini aydınlatan özel sezîşiyle bakar, kolay kolay aldanmaz, idraksizliğe maruz kalmaz.

Şayet çevrede olup bitenleri bir türlü gerçek mânâsında değerlendiremiyorsak, olayların dilinden anlayamıyor, nasıl bir anlayış içinde muhatap olacağımızı kestiremiyorsak, söylenmemesi gereken sözleri halen söylüyor, dikkat

edilmesi icap eden cihazları mühimsemez halde bulunuyorsak kendimize bir çeki düzen vermeli ve Allah'ın inanmışlara ihsan ettiği özel seziş kabiliyetinden mahrum kaldığımızı anlamalı, bu mahrumiyetin sebeplerini bulmaya gayret etmeliyiz.

* * *

Esefle ifade etmeliyim ki, bu ülkede sanki bizden başka türlü düşünen, yaşayan insanlar yokmuş gibi davrananlar, beyanat verenler, sözler söyleyip sivri açıklamalar yapanlar kendilerini hiç kontrol etme gereği duymuyor, olan bitenlerden hiç ders almıyorlar gibi geliyor bana. Allah'ın nuruyla nazar etme nimetinden mahrum kaldıklarını da bilmiyorlar galiba.

Nitekim zamansız sözler söyleyebiliyorlar, gereksiz beyanlardan kaçınmıyorlar. Meydana gelen zararlı sonuçları ise hiç de kaale almıyorlar.

Sanki, **budur cihanda benim bildiğim meslek, sözüm doğru olsun da odun gibi olsun tek..** demeye getiriyorlar...

Edebiyatta bir kaide vardır:

Bir söz fasih ve belîğ olması için kelimelerin güzel olması yetmez. Bu güzel kelimeleri yerli yerinde, hale mutabık da söylemiş olmak lazımdır. Hale mutabık söylenmeyen söz ne kadar fasih olursa olsun belîğ değildir.

İçinde bulunduğu şartları düşünmeden, çevresindeki durumları gerçekçi olarak değerlendirmeden ulu orta konuşan adam, büyük alimin ifadesiyle fasih, belîğ değil:

- Dinde mutaassıb, akli muhakemede noksan insandır!

Bu tip zihnen gelişmemiş insanların çokluğu bir yerde pek mânâ da ifade etmemektedir. Hatta mahzur bile getirir. Çokluğu korkutur. Korkan tarafın sindirme teşebbüsüne gerekçe teşkil ederler.

* * *

Keşke hiddet ve şiddetimizi susturabilsek de bir de Hazret-i Kur'an'ı dinleyebilsek. Onun irşadıyla hareket etmeye yönelsek...

Herhalde durum hiç de böyle olmayacak, çok farklı sonuçlar çiçekler gibi açacaktır.

Bakınız Casiye Süresi ayet 14'ün mesajına:

- Ahireti inkar edenlerle iyi geçinin, münasebetlerinizi gerginleştirmeyin!

Niçin?.. Niçin inanmayanlarla münasebeti gerginleştirmeyecek, iyi geçinmeye gayret edeceğiz?

Çünkü vermek istediğimiz mesaj var da onun için. İnanmayı inandırmak bizim fitri görevimiz. Bu ise ancak münasebetleri yumuşak tutmakla, sevgi ve saygı havası içinde mümkün olabilir de onun için...

Verecek mesajı bulunmayanlardır ki çevresindekileri kaçırmaktan çekinmez, üzüntü ve elem duymazlar. Çünkü sorumluluk yoktur, yüklendiği bir vebali mevcut değildir. Sadece öfkesini teskin etsin, hiddet ve şiddetini izale edeceği sözler söyleyerek, cesaret örneği görüntüsü versin... Cereyan eden olaylara karşı tavrımızdaki hata ve noksanları gördükçe ellerimizi açıyor ve firaset mahrumiyetimizden bizi kurtarması için yalvarıyoruz.

- Rabb'imiz, bize inanmışların nuruyla bakış, seziş kabiliyeti ihsan eyle de, takınacak tavrı, söyleyecek sözü tayin ve tespitle hata etmeyelim, fayda yerine zarar vermekten uzak kalalım.

ŞEYTAN, DOSTUNA NE YAPTI?

Camiye uğramaz, cemaat nedir bilmezdi.

Bu yüzden şurada burada dinden, imandan bahsedilince dudak büker, alaylı şekilde cevaplar verip geçerdi.

Bir gün yine içine hiç girmediği caminin önünden geçmekteydi. Garipliğe bakın ki, konuşan hocaefendinin sözleri avludaki hoparlörden kulaklarına kadar ulaşıyordu. Vaizin sözlerini dikkatle dinledi.

- Rabb'imiz, 'Şeytan sizin düşmanınızdır.' buyurmuştur. Şeytandan asla faydalı fikir gelmez. Sakın şeytana inanmayın, verdiği vesveseye uymayın.

Kendi kendine söylenerek yoluna devam etti:

- Şeytanı ne gördüm, ne de düşmanlığına şahit oldum. Kötü fikir verdiğiğine de kani değilim. Buna rağmen hep şeytana hücum ediyorlar. Hakkını yiyorlar zavallının.

Hocaya kızarak evine ulaştı. Yatağına uzanıncaya kadar da bu türlü düşüncelerle boğuşup uykuya daldı.

Uykuda derinleştiği sırada rüya âlemine girdi.

İşte bu sırada şeytan uzaklardan göründü. Kucağını açarak geliyor, kendisine tebessüm ederek de söze başlıyor ve şöyle diyordu:

- Teşekkür ederim aziz dostum. Şimdiye kadar beni hiç kimse senin kadar anlamadı ve savunmadı. Sen benim çok aziz bir dostummuşsun meğer. Söyle bakayım sana ne iyilik edeyim. Madem sen beni savundun, öyle ise ben de sana mutlaka bir iyilikte bulunmalıyım.

Ümitsiz cevap verdi:

- Sen ne iyilik yapabilirsin ki? Cami hocası şeytandan iyilik gelmez, dedi.

- Ooooo, dedi şeytan. Benim elimden öyle şeyler gelir ki başka kimseden gelmez. Mesela zengin olmak ister misin?

- Zengin olmak mı? Bunu kim istemez ki? diyebildi.

Şeytan hemen müjdeyi verdi:

- Öyle ise gel, şurada bir küp altın var, kaz, küpü bul, zengin ol. Benim tarafımı tuttuğundan dolayı ben de sana bir iyilikte bulunmuş olayım. Dostluğumdan bir fayda gör.

– Ama dedi, eşmek için kazma kürek gerekir. Benim yle bir malzemem yoktur şu anda. Gidip kazma kürek bulayım. Bana biraz mühlet ver.

şeytan pek razı olmadı buna:

– Sen gidersin, kazma kürek arayıp bulayım derken hazinenin yerini kaybedersin. Bir daha da beni bulamazsın. Böylece hazineyi de yitirmiş olursun.

– Ne yapayım öyle ise?

– Kolayı var. Hazinenin bulunduğu yere idrarını yap, orasını iyice bir ıslat, gelince ıslak yere kazmayı vurur, hazineyi bulursun.

Buna çok memnun oldu. Hemen oracıkta şeytanın verdiği akla uyararak idrarını yapmaya başladı. Gya hazinenin yerini işaretliyordu.

İşte ne oldu ise o sırada oldu. Çünkü yan taraftan hanımın feryadı yükseldi:

– Efendi, efendi ne yapıyorsun yle? Sen hiç böyle yapmazdın, baksana yatağını ıslatıyorsun. Kalk da tuvalette git, tuvalette! Gözlerini açtı ki gerçekten de yatağını ıslatmış.

– Vay mel’un şeytan vay, dedi. Gya bana hazinenin yerini işaretletiyordu.

HADİSELERE HİKMET AÇISINDAN BAKMAK

Efendim, yaşadığımız olayları şöyle mtefekkirane bir sezişle incelediğimizde farklı şeyler hissedebiliriz.

Bazen menfi gibi görünen, çoğu zaman da bizleri zen, hatta zaman zaman da ümitsizlik veren hadiseler aslında hikmetlidir. İlâhî maksatlıdır.

Ne var ki bu hikmetleri her zaman göremiyor, bu ilâhî maksatları çoğu zaman sezemiyor, ümitsizlik ve yeise kapıldığımız bile olabiliyor.

Hatta, **yazık oluyor, elde ettiğimiz haklarımıza gölge düşürülüyor, büyük çapta zarar veriliyor** diye de hayıflanabiliyoruz...

Ancak bu teessür hali çok sürmüyor. Düşünüyoruz ve diyoruz ki, şimdiye kadar nice çirkin görünüşlü olaylar yaşadık, üzüntü verici hadiselerle şahit olduk. Her birinden de oldukça endişe edip ürtük.

Sonunda görüldü ki, Allah nurunu tamamlayacaktır. Fitne çıkaranlar, nuru söndürmek isteyenler istemeseler de.

O ümit kırıcı günler, o yeis verici devreler hep geçti. Allah'ın nurunu söndürmek isteyenlerin birçoğu da nurunu söndürmek için uğraştıkları Allah'ın huzuruna gittiler. Kimbilir şimdilerde ne kadar pişman ve ne kadar üzüntülüler...

Ama faydası yoktur artık zamanı geçen pişmanlığın.

Sadece onlar mı pişman?

Öylesi günlerde korkup, ürküp de hizmetinden uzaklaşan, ümitsizliğe kapılıp da vazgeçen, sabırsızlık ve teslimiyetsizlik edip de kendini koruyamayanlar da pişmanlar...

Keşke teslimiyetle karşılasaydık, diyorlar. Keşke aşkımızı, şevkimizi korusaydık, ümitsizliğe kapılıp da uzaklaşmasaydık diye hayıflanıyorlar.

Aslında onlar böyle düşünürken, böyle pişmanlık duyarken de yine hizmet veriyorlar, mesaj sunmuş oluyorlar.

Zira benzeri hadiseler hep zuhur ediyor, aynı şevksizlik ve yeis veren örnekler yine yaşanıyor.

Demek, olaylara bakıp da ümitsizlik hissine girmek,

şevkini yitirip hareketsizliğe maruz kalmak geçmişte nasıl pişmanlık getirmişse bugün de öyle olacaktır. O halde biz şevkimizi yitirmez, heyecan ve hareketimizi yok etmeyiz. Olanca istek ve arzumuzla varlık sebebi kadar mühim gördüğümüz hizmetimizi sürdürür, Rabbimizin hikmetine, takdirine ümitli bakarız.

Kendini yetiştirmiş irfan ehli kimseler hep böyle düşünmüş, böyle bakmış, böyle yorumlamışlardır olayları...

Çünkü imanda inkişaf etmiş kimseler kendi hizmetlerine bakarlar, üzerlerine düşenleri yaparlar, gerisiyle meşgul olup da enerjilerini sağa sola dağıtmazlar. Bu durumda da olaylar onların hizmetine mani olmaz, aşk ve şevklerine engel teşkil etmezler...

Onlar böyle düşünüp böyle hareket ettikleri içindir ki İlâhî nur sönmemiş, söndürmek isteyenlerin de nefesleri yetmemiştir. Nice örnekler vardır.

On iki ümmetli peygamber gelmiştir bu dünyaya. Hatta daha az ümmetli de gelmiştir bu aleme. Onlar asla görevlerini ihmal etmemiş, çok az kimse demeyip hizmetlerini sürdürmüşler, böylece kendilerini örnek alanlara da misal teşkil etmişlerdir.

Hatta çok ümmetli bir peygamberle az ümmetli peygamber arasında peygamberlik açısından fark yoktur. Çünkü her ikisi de vazifesini yapmış, görevini ifa etmiş, gerisine karışmamıştır.

Kaldı ki bu ümmetin hizmet ehillerine nasip olan geniş hizmetler, İlâhî lütuf ve ikramlar Beni İsrail peygamberlerine bile nasip olmayan genişlik ve çoğunluğa da ulaşmıştır. Bu açıdan da şükür ve hamd gerekmede, şevksizliğe sebep de bulunmamaktadır...

Sizlerin de böyle düşündüğünüzden eminim. Sadece kendi değerlendirmemi arz etmiş oldum. Hepsi o kadar.

MÜSLÜMANLAR NE KADAR GENİŞ DÜŞÜNÜYOR?

Geçmişte dindarları bağnazlıkla, tutuculukla suçlayanlar şimdilerde kendileri bağnazlığın, tutuculuğun örneklerini veriyorlar.

Kendi anlayışlarını şablon yapmışlar, onun dışındaki-leri çeşitli ithamlarla, isnadlarla suçluyor, sırf kendileri gibi düşünmediklerinden devre dışı bırakmaya yöneliyorlar.

Bizim çizdiğimiz geniş ölçüye bakın, bir de onların ördüğü dar duvara nazar edin. Aradaki farkı görmekte zorlanmayacaksınız. Ne diyoruz biz?

İslam, kalbdeki inanıştır. Bu inancın varlığı sahibini Müslüman yapar. **Allah birdir, Peygamber haktır** diyen Müslüman olmuştur.

İşte bu kadarcık bir ifade bile bizim din kardeşliğimiz için kafi sebeptir.

Bundan sonrası da vardır elbette. Bu inancını bayram namazıyla takviye edenler vardır. Cumayı da ekleyenler görülmektedir. Beş vakitle de ispatlayanlar mevcuttur. Buna teheccüd namazını da ilave edenler bilinmektedir.

Demek ki bizim din kardeşliğimiz hiç namaz kılmayandan başlar da gece namazı kılanlara kadar gelir, böylesine geniş bir çerçeveye çizer.

Biz bunların hepsine de Müslüman diyor, din kardeşi olarak kucaklamak istiyoruz.

Şayet kendisini bu tarifi de dışında bulanlar varsa onlarla da irtibatımız vardır. Onlara din kardeşi diyemsek de vatandaş diyebiliyoruz. Biz din kardeşlerimizle kucaklaştığımız gibi vatandaşlarımızla da tokalaşıyoruz. Karşılıklı saygı ve diyalogumuzu muhafaza etme gereği duyuyoruz.

Bu anlayış bugün icabı da değildir.

Bu anlayış aslında İslam'ın bize sunduğu geniş çerçeveli İslamî anlayıştır.

İster ayetlerin mesajına bakın, isterseniz hadislerin ikazına, başka türlüşünü göremeyeceksiniz.

Bir ayetin mesajına göz atalım isterseniz:

- Siz başkalarının bâtılına sövmeyin ki onlar da sizin hak inancınıza aynısını yapmasınlar. (En'am-108)

Bu ne demektir?

Bâtıla inanmışlarla Hakk'a inanmışlar yan yana, yüz yüze yaşayacaklar. Bir itişip kakışma olacak kadar iç içe bulunacaklar. Bir sürtüşme, tartışma söz konusu bile olacaktır.

Bu gibi hallerde sizin takınacağınız tavır ayetin belirlediği tavidir:

- Siz onların bâtılına sövmeyin, onlar da sizin Hak inancınıza saygısızlıkta bulunmasınlar.

Böylece güzel bir diyalog içinde birlikte yaşayın, gidin... Sonra?

Sonrasının hesabı bize ait değildir. Allah'a mahsustur sonun muhasebesi.

Nitekim diğer ayetlerin ikazı da böyledir:

- Kim salih amel işlerse kendi lehinedir. Kim de kötü amellerde bulunursa o da onun aleyhinedir. Sonunda hepiniz Allah'a döneceksiniz. Hepinizin hesabı da orada görülecektir. (Casiye-15)

Demek biz burada hesap görmekle görevli değiliz. Çünkü bizim hesabımız da orada görüleceğinden kendimizden emin olamayız. Rabb'imizin emirlerine uyma konusunda titizliğimiz söz konusu olmalı, vereceğimiz güzel örneklerle hesabı kolaylaştıran bir amelin sahibi olmalıyız...

* * *

İşte biz bu kadar geniş görüşlü esnek anlayışlı, uzlaşma taraflısı kimseleriz. Gel gör ki başkaları bu kadar

geniş bir anlayışı bile anlamıyor, kendi dar anlayışlarını bize zorla kabul ettirmeye, daha doğrusu bağnazlığın, tutuculuğun örneklerini tatbiki yöneliyorlar. Açık söyleyelim, bu da bizim inancımızı kuvvetlendiriyor, ne kadar haklı olduğumuzu düşünmemize vesile teşkil ediyor, demokrasinin de, laikliğin de doğrusu İslam'dadır demekten kendimizi alamıyoruz.

SAHNENİN ÖNÜ İLE ARKASI MESELESİ

Olaylar zikzaklı cereyan ediyor. Hadiseler sel gibi akıp gidiyor.

Bizler ise geriden bakan seyircileriz. Sahnenin önünden bakıyor, arkasına nüfuz edemiyoruz.

Elbette herkes böyle değildir.

Sahnenin arkasına bakanlarımız da bulunacak, bilmediklerimizi bilenler de olacaktır.

İşte o zaman bilenlerle bilmeyenlerin farkı meydana çıkacak, sahnenin arkasını bilenler, muhtemel mahzurları görenler konuşacak, bilmeyenlere bilgi verip açıklamada bulunacaktır. Ne var ki, bu bilgiye itimat edenler, elbette bir hikmeti vardır deyip bekleyecekler, itimat etmeyip sahnenin önündeki bilgisiyle kalanlar belki itiraz edip hüküm de vereceklerdir.

Peki sonuç ne olacak?

Sonucu zaman gösterecektir.

Hemen hüküm vermeyip sahnenin arkasını görenlerin yanlış söylemeyeceklerini düşünerek beklemek yerinde bir tedbir olacaktır.

Ne yazık ki her zaman böyle bir dikkat ve titizlik gösterilmez, böyle bir ferasete sahip olunmaz. Sahnenin önündeki bilgiyle hareket edilerek hemen hüküm, hemen isnat ve itham söz konusu olur.

Kime fayda getirir bu acelecilik? Hiç kimseye.

Meşhur sözdür:

- Zaman en büyük müfessirdir, kaydını izhar etse itiraz edilmez.

Bu gibi yoruma müsait konularda zamanın tefsirini beklemek yanlış yorum yapıp da sonradan pişman olmaktan hayırlı olsa gerektir.

Bir misal:

- Mısır'ın büyük mutasavvıf ve fakihi İmam-ı Şaranın şu olayı düşündürücü gibi geliyor bana.

Boğazındaki ağrıdan bir türlü kurtulamayan bir hasta bir hocaefendiye gelip doktor sorar.

Hocaefendi de doktor yerine Ezherin kapısında sebze satan bir manavı tavsiye eder.

- O manava git, meseleni anlat, yapacağı tavsiyeye de uy, der.

Dinleyenlerden bazıları dudaklarını bükerek, hızla oradan uzaklaşırken söylenirler:

- Bu nasıl hoca böyle? Adam doktor soruyor, o manavı tavsiye ediyor? Aradan kısa bir zaman geçer. Hasta sevinçle gelir, hocaefendinin elini öpmeye çalışır. Durumu da şöyle anlatır:

- Tavsiye buyurduğunuz manava gittim, derdimi anlattım, senin boğazında sülük vardır. Nil'in kenarında biten şu turp seni bu sülükten kurtarır, dedi. Bana acı bir turp verdi, çiğneyip suyunu boğazıma aşağı akıtmamı tavsiye etti. Ben aynı şeyi yaptım bir de baktım ki boğazımdaki sülük tükürükle yere düştü, boğazımda da ağrı diye bir şey kalmadı. Ver de şu mübarek elini öpeyim hocam...

Doktor yerine manav tavsiyesinin böyle sonuç verdiğini duyanlar, vaktiyle acelecilik edip de beklemeden hüküm verdiklerinden dolayı pişmanlık duyarlar, keşke sonucunu bekleseydik diye hayıflanmaktan kendilerini alamazlar.

Ben de aynı şeyi söylüyorum şimdi. Keşke hemen hüküm vermeyip de zamanın tefsirini beklesek, diyorum. Çünkü **zaman en büyük müfessirdir, kaydını izhar etse itiraz edilmez.** Olaylar kimin haklı olduğunu açıkça gösterecektir. Böylece tefsirini yapmış olacaktır.

NASIL ŞEYH OLUYORLARDI?

1541'de Şereflikoçhisar'da dünyaya gelen **Aziz Mahmud Hüdai**, kısa zamanda devrinin âlimlerinden fıkıh, tefsir, hadis ilmini ikmal etmiş, nihayet otuz üç yaşında da Bursa kadılığına tayin edilmişti.

Fevkalade bir hafızaya sahip olan Aziz Mahmud Efendi, çevresindeki ilmi tam iktibas eylemiş, akranlarından da üstünlüğünü ilmi münazaralarıyla ispatlamış olacak ki, kimse onun Bursa kadılığına itiraz etmemiş, mahzurlu görmemişti.

Ama Aziz Mahmud yine de huzurlu değildi. Zahiri ilimlerde oldukça ilerlemişti. Fakat batını ilimlerde, tasavvufu arzuladığı makama ulaşamamıştı. Ruhen, zihnen olgunlaşmak istiyordu. İlmen inkışaf etmiş olmak onu tatmin etmiyordu. Nihayet Bursa'nın büyük mutasavvıfı Muhammed Üftade'nin kapısını çaldı:

– **Ben, dedi; ruhen, zihnen de olgunlaşmak istiyorum. Beni dergahınıza kabul buyurun.**

Üftade'nin şartı ağırdı:

– Burası yokluk kapısıdır. Senin üzerinde ise Bursa kadılığının sırmalı kaftanı vardır. Bu ihtişamla bizim yokluk dergahımızda huzur bulamazsın.

Bursa kadısında tereddüt yoktu. Her türlü fedakârlığa hazırdı.

– **İşte dedi; sırmalı kaftan, görkemli kavuk hepsini de çıkarıyorum.**

Bu yetmedi elbette.

– Evlâdım. Bursa kadılığını bıraktıktan sonra sokak sokak ciğer satmaya da hazır mısın?

– Emirlerin başım gözüm üstüne.

Ve Bursa kadısı istifa etmiş, sokaklarda ciğer satan bir basit adam durumuna düşmüştür artık. Söylentilerin haddi hesabı yok. Ama hiçbiri onun kulağına girmiyordu. O olgunlaşmak istiyor. Nefsini yenecek, şeytanına galebe çecekti.

Nihayet ciğercilikteki imtihanı biter. Bir gün Muhammed Üftade'nin yeni bir emrine muhatap olur:

– Aziz Mahmud! Vazifen artık değişmiştir. Bundan böyle de tekkemizin tuvaletini temizlemekle görevlisin. Her gün sabah akşam dergahın tuvaletini tertemiz yapacaksın.

– Başım gözüm üstüne şeyhim!

Ve bir gün bir mehter grubunun gümbür gümbür sokaktan geçtiğini duyup sokağa bakar ki, Bursa'ya yeni tayin olan kadıyı merasimle makamına götürmekte.

İşte tam o sırada nefis ve şeytanı zayıf yerinden yakalar. İç geçirir, söylenmeye başlar:

– **Bu benim yaptığım da iş mi yani? Bursa kadılığını bırak, tuvalet temizliğine bak. Senin bıraktığın makama mehter merasimiyle kadı götürüyorlar, ben ise tuvalet temizliyorum!..**

Bu iç kavga çok sürmez, hemen kendine gelen Aziz Mahmud:

– Aman Allah'ım, ben ne yapıyorum! Şeyhime söz vermiştim, ne emrederse başım gözüm üstüne diyecektim. Nasıl olup da yine nefsimin, şeytanımın vesvesesine uyar gibi oldum. Derken kararını verir:

– **Ey nefis, beni tuzağa mı düşürmek istiyorsun? Seni cezalandırmam gerek. Bundan sonra tuvalet taş-**

larını süpürge ile değil de sakalımla silmeye karar veriyorum. İşte ilk cezamı da şimdi veriyorum.. diyerek eğilip tuvalet taşlarını sakalıyla silmek isterken şeyhinin sesi duyulur:

– Evladım Mahmud, sakal mübarektir. Onunla tuvalet taşı silinmez!

Dönüp bakar ki Üftade Hazretleri tebessümle kendisine bakmaktadır. İşte bu sırada son cümle gelir kulağına:

– Aziz Mahmud, eğitimin bitmiştir. Artık irşad için çıkabilirsin, icazetin hazır.

* * *

Demek, şeyh olabilmek için önce Bursa kadılığı yapacak kadar ilimde ilerlemek gerekmektedir. Bundan sonra da bir gönül ehlinin eğitiminde nefis terbiyesi görecektir, benliğini delegecek, tasavvufta da imtihanını böylece verecektir.

Hatta tuvalet taşıyla sakalıyla silmeye yönelecek kadar da nefisini ezecektir. Bundan sonradır ki, şeyhlik ve irşad söz konusu olacak, icazete layık görülecektir. İstanbul'da irşad hizmetine başlamış bulunacaktır.

Padişah Sultan Ahmed'le yakınlığı olan Aziz Mahmud Hüdai Hazretleri, bir ara sultanın gönderdiği hediye kabul etmeyip iade eder. Sultan da aynı hediye bir başka alim olan **Abdülmecid Sivasî**'ye gönderir. O kabul eder. Bir gün der ki:

– Abdülmecid Efendi! senin kabul ettiğin bu hediye Aziz Mahmud kabul etmedi.

Padişah şu cevabı alır rakip alimden:

– Aziz Mahmud anka kuşu gibidir. Laşeye tenezzül etmez!

Bir başka gün aynı soruyu Aziz Mahmud'a da yöneltilir Sultan. Der ki:

– Senin kabul etmediğin hediyeı Abdülmecid Sıvası kabul etti.

Aziz Mahmud'dan da şu karşılığı alır:

– **Abdülmecid Sıvası deniz gibidir. İçine bir damla necaset düşmekle kirlenmez!**

Anlaşılan odur ki, tarihimizdeki şeyhlik sanıldığı kadar kolay elde edilen bir sıfat değildir. Önce ilim olacak, sonra o ilme denk manevi eğitim alınacak, nefis ezilecek, dünya malına ise asla meyil olmayacaktır. Padişahın gönderdiği hediye bile kabul edilmeyecek, edene de bir şey denmeyecektir.

– Ne dersiniz, kolay mı şeyh olmak?

HOŞGÖRÜ EVRENSELLİĞİN GEREĞİDİR

Eskiler (cihanşümul) derlerdi.

Şimdikiler her şeyimiz gibi bu tabiri de değıştirdiler. Artık (cihanşümul) değil evrensellik söz konusu oluyor. Biz de modaya uyarak aynı tabiri kullanıyor, (evrensel İslâm) diyoruz. Yani bütün insanlığı içine alan İslâm...

İslâm böylesine evrensel olursa, yani cihanşümul genişlikte bulunursa ne çıkar ortaya demeyin.

Ortaya çıkan husus şudur:

Koyduğu ölçüler, vaz ettiği kanunlar, tavsiye ettiği anlayışlar da öylesine evrensel, cihanşümul olur.

Tek semtin, bir muhitin, belli bir coğrafyanın ihtiyacı-na değil, bütün insanlığın idrakine cevap verir, ölçü koyar.

Bundan dolayıdır ki İslâm'ın bu evrenselliğini bilen, gören âlimlerimiz tutum ve tavırlarını da aynı genişlik ve büyüklükte tespit etmekte, Mevlânâ'dan daha dar bir

sınır çizmemektedirler.

Ne demiş büyük veli:

Gel, ne olursan ol gel!...

Bu müsamaha ve genişliğinden dolayı Hazret-i Mevla-na ziyan mı etmiş! Asla.

Belki kâr etmiş, kazanç içinde olmuştur.

Çünkü gelenlerin hiçbiri Mevlana'nın mesajını basite alamamış, yersiz bulamamıştır. Nasibi miktarı istifade etmiş, layık olduğu ölçüde müstefid olmuştur.

* * *

Artık dünya bir köy şekline gelmeye yönelmiştir. İnsanlar birbiriyle yüz yüze, gönül gönüle olmak üzeredirler. Hiçbir mesaj gizli kapaklı kalmamakta, dünyayı tek günde rahatça dolaşmaktadır.

Öyle ise mesajına güvenenler, kendilerine sınır çizemezler. Kapalı kapılar arkasında tutmak mânâsına gelen bir darlık ve tutuculuk içinde olamazlar.

Madem İslâm evrenseldir. Kimseden korkmasına, çekinmesine gerek yoktur. Tüm insanlığa mesajını sunacaktır. Hemen her akıl, idrak ve izan sahibine tebliğini takdim edecektir. Korkup çekinebileceği tek hükmü, kâidesi yoktur, İslâm'ın.

Böylesine sağlam ve sarsılmaz İslâm'a sınır çizmek, evrenselliğinin icabı olan hoşgörüyü, müsamahayı beraberinde götürüp bütün insanlığa ulaştırmak gerektir.

Bundan dolayıdır ki asrın imamı, Hristiyanlar'ın din-darlarıyla bile dinsizliğe karşı birlik kurup ilahî mesajı yaygınlaştırmak gerektiğini ifade etmektedir.

Yeter ki İslâm'ı tebliğ etme durumunda ve görünümünde olanlar, evrensel İslâm'ı yöresel hale getirmesinler, kendi münzevi ve mahalli idrak ve anlayışlarını evrensel İslâm'ın gereği gibi gösterme alışkanlığını sürdürmesinler.

İşte bundan dolayı hoşgörüyü ihtiyacımız kesindir.

Herkesten önce bizim savunduğumuz bir anlayıştır hoşgörü. Çünkü hoşgörüyle irtibat kurulur, hoşgörüyle mesaj sunulur. İrtibat kurma, mesaj sunma derdi olmayanlar, kendi özel dünyalarının icabını evrensel İslâm'ın gereği sanabilirler. Biz bunları da normal görebiliriz. Zira hoşgörü'nün bir gereğidir bu da. Elbette **evrensel İslâm'ın yöresel tebliğcileri de bulunacaktır.**

TERCÜME DEĞİL, TEFSİR OKUYUN

Âyetleri, hadisleri anlamak için sadece tercümesine bakmak yeterli değildir. Tercüme, sadece lügat manasına işaret eder; âyetin, hadisin maksudını, hedefini izah etmekten uzak kalır.

Bu sebeple, meal okuyanlar, hadis tercümelerine bakanlar yanlış bir hükme varmamak için mutlaka geniş izahlarına da bakmalı, tefsirlerine de müracaat ederek hedefin ne olduğunu, âlimlerin nasıl anladığını bilmeliler.

Şayet geniş izahlara bakmaz da yalnızca tercüme, meal ile kalınırsa yanlış hükümlere varılır, hatalı iddialara sapılır.

İşte okuyucumun anlattığı olay bunun bir örneğini teşkil etmektedir.

Bir hadisin yalnızca tercümesini okuyan biri, şu iddiaya kapılmış:

– Demek ki İslâm'ın nazarında dünya mü'minin cehennem, kafirin de cennetidir. Mü'min hep burada cehennem hayatı yaşayacak, kafir de cennet misali ömür sürecektir. Bu da mü'minin vazgeçilmez kaderidir.

Bu hükme de okuduğu hadisin şu tercümesiyle varmış. Hadis tercümesinde diyormuş ki:

– “Dünya mü'minin zindanı, kafirin de cennetidir.”

İşte izahsız, tefsirsiz okunan bu meal, okuyucuyu böyle yanlış bir hükme götürmüş, hatalı bir kanaate sahip kılmıştır: Mü'min dünyada cehennem hayatı yaşayacaktır! Şimdi hadisin tefsirine yani esas maksadına bir gözatalım izin verirsiniz.

Gerçekten de dünya mü'minin zindanıdır. Neye göre? Âhirette kavuşacağı nimetlere, ikramlara göre.

Kafirin de cennetidir. Neye göre? Âhirette mâruz kalacağı inkar azâbına göre.

Nitekim bu hadisin izahındaki şu misal meseleyi daha da net şekilde nazara vermektedir.

Halife Harun Reşid, atına binmiş, etrafıyla Bağdad sokaklarından debdebe ile geçerken yolun kenarında lağım çukurunda çalışmakta olan bir inanmayan adam, yani ateşperest, pislik içindeki haline bakar. Harun Reşid'in de saltanatla geçişine nazar eder, elindeki küreği fırlatıp yola çıkar ve halifenin atının başından tutup şöyle der:

– Ey Mü'minlerin Emiri, senin peygamberin 'Dünya mü'minlerin zindanı, kafirlerin de cennetidir' buyurdu. Hani böyle bir durum var mı şu anda? Baksana ben inanmayan bir adam olarak lağım çukurundayım, sen ise inanmış bir Müslüman olarak debdebe içinde yaşamaktasın. Bu mu benim cennetim; senin de cehennem?

Harun Reşid, bu adama hadisin doğru anlaşılması için şu açıklamayı yapar:

– Peygamberimiz ne söylemişse doğru söylemiştir. Ancak siz onu yanlış anlamışsınız. Sizin âhirette mâruz kalacağınız azâba nisbetle buradaki şu lağım içindeki hayatınız bile sanki cennet hayatıdır. Bizim de âhirette nâil olacağımız ilahî ikramlara nisbetle şu saltanath hayatımız bile bize cehennem misalidir. Yoksa gördüğün gibi mü'min dünyada da mutlu ve mes'uddur.

* * *

İşte mana budur. Ne var ki bu açıklama hadisin tefsi-

rinde geçer, tercümesinde değil. Öyle ise gerek âyet, gerekse hadislerin mealıyla tercümesiyle iktifa etmeyip âlimlerin anladıkları manaya bakmalı, çıkarılan hükmün ne olduğuna dikkat etmelidir. Yoksa yanılmak sürpriz değildir.

MESCİD-İ AKSÂ

Yer yüzünün her yanı Allah'ın yarattığı toprak parçasıdır. Bir coğrafyanın ötekinden ayrılığı ve farkı yoktur. Bu sebeple arz üzerindeki bütün camiler, mescidler fazilette ve kudsiyette eşittirler. Hangi mescide gitseniz, ötekinden üstünlük ve mübareklık gibi bir değerlendirme aklınıza gelmez. Çünkü hepsi de Rabbi'mizin yarattığı zemin üzerine inşa edilmiştir.

Ancak, bu eşitlikten üç merkez istisna edilmiştir. Bu üç yerin diğer bütün emsallerinden üstün ve faziletli olduğu hadisle kesinlik kazanmıştır. Nitekim Efendimiz'in beyanından öğrendiğimize göre **Kâbe'nin çevresini teşkil eden Mescid-i Haram, Peygamberimiz (s.a.v.)'in türbesini içine alan Mescid-i Nebî ve yine Efendimiz (s.a.v.)'in miraca yükseldiği yer olan Mescid-i Aksâ...**

İşte bu üç mekan yer yüzündeki emsallerinin hepsinden de üstün ve faziletlidir.

Bu sebeple, insan hangi ülkede olursa olsun oradan kalkıp **Mescid-i Haram'a**, yahut da **Mescid-i Nebî'ye**, ya da **Mescid-i Aksâ'ya** gitmeye yönelse, bunun için aylarca yolculuk zahmeti çekip, mihnet ve meşakkati göze alsayılmaz, mahzurlu bir iş yapmış olmaz.

Çünkü, buralarda kılınan iki rekat namaz, buraların dışında kılınan binlerce rekat nafîle namazdan üstün ve faziletlidir. Bunda bir yanılma söz konusu da değildir.

İşte Müslümanların Mescid-i Aksâ için gösterdikleri

titizliğin bir sebebi de budur. O, yeryüzünün en mukaddes üç mekanından üçüncüsü, hatta bazılarına göre de ikincisidir.

Aslında Kâbe'ye gösterilen hürmetin, saygının benzerini oraya da gösteririz. Zira orası bizim ilk kiblemiz olmuştur. İlk Müslümanlar Efendimiz (s.a.v.)'in imamlığında Kudüs'e yönelmiş, bir seneden fazla bir zaman içinde Mescid-i Aksâ'ya yönelik halde ibadetlerini edâ etmişlerdir. Daha sonra gelen bir âyet-i kerimeyle Rabb'imiz, Resûlü'nün isteğini kabul buyurmuş, İslâm'ın kiblesini Kâbe'ye çevirmiştir.

Bu sebeple Kâbe'ye, Resûlüllah'ın Mescidi'ne gösterdiğimiz hürmet ve saygı ne ise, Mescid-i Aksâ'ya da gösterdiğimiz hürmet ve sevgi de odur. O mukaddes mekanın şu, ya da bu bahanelerle tahribe maruz bırakılmasına ilgisiz kalmamız mümkün değildir. Bugünkü hali de gönlümüzde kanayan bir yaradır. Her Müslüman, imanı nisbetinde bu yaranın ıstırabını duyar, azabını çeker.

İkinci Halife Hazret-i Ömer'in yaptığı örnek bir anlayışla İslâm'ın yönetimine geçmiş olan Kudüs, Osmanlı'nın büyük çaptaki sosyal hizmetleriyle bir umran belde-si haline gelmiş, çeşitli külliyelerle tam bir kültür merkezi durmuna girmiştir. Bugün hâlâ o eserlerden ayakta kalanlarını görmek mümkündür. Ne yazık ki bu eserler Yahudi'nin büyük ölçüde tahribine de maruzdur.

KUDÜS'TE OLANLAR VE BİZ

Kudüs'te işlenen cinayetlere ekranlarda şahit olmak-tayız.

Yahudi'nin Filistin halkına neleri reva gördüğünü televizyonlar ibretlerimize sunmakta; hayret, hatta dehşetle mezalimi seyretmekteyiz.

Acaba geçmişte İslâmî yönetim nasıl olmuştu? O da benzeri şekilde Yahudi'ye zulmetmiş, işkence yapmış, gençlerinin kollarını taşla kırıp, vücutlarını kurşunlamış mıydı?..

* * *

Yıl, Miladi 638. Hicri 16'ncı sene.

Zamanın halifesi Hazreti Ömer, kölesiyle nöbetleşe bindiği devesi üzerinde (fethettikleri) Kudüs'e girer, yerli halkla önce bir emniyet anlaşması yapar. Bu anlaşmada verdiği garantilere bir göz atalım:

1- Kudüs halkı inançlarına bağlı kalmakta, kiliselerinde ibadetlerini diledikleri gibi yapmakta hürdürler.

2- Müslümanlar onların mal, can, namuslarını muhafaza etmekle görevlidirler. Bir yere gidenlerin de yol boyunca aynı şekilde malları, canları, namusları korunacak; vardıkları yerin emniyetine teslim edinceye kadar bu korumaya devam edecektir.

3- Hiçbir Müslüman kendilerine zarar veremeyecek, rahatsız edemeyecektir.

* * *

Özetini arz ettiğim bu anlaşmadan sonra Kudüs'e giren Halife, halkla tanışır. Verdiği emniyet hissinden fevkalade memnun olan halk, kiliselerini gezerken gelen namaz vaktinde meşhur teklifi yaparlar.

– **Buyurun, namazınızı kilisemizde kılın!**

Müslümanların örnek halifesi de meşhur karşılığını verir:

– **Yaptığım anlaşmaya önce ben sadık kalmalı, kilisenizi camiye çevirme fikri verecek bir tutumdan uzak durmalıyım. Bu yüzden namazımı kilise dışında boş bir arsada kılmam gerek...**

Ve öyle de olur. Galip tarafın kumandanı Halife, mağlup halkın kilisesinde değil de boş bir arsada beraberin-

dekilerle namazını kılar, onları rencide edecek en küçük bir tutumdan bile uzak durur.

Bu örnek davranıştan sonra Patrik Sofranius'tan gelen ikinci bir teklif de şöyle olur:

– **Ey mü'minlerin emiri, burada bizi korumak, asayişimizi temin etmek üzere kalacak olan askerlerinize ibadetlerini yapmak üzere kiliselerimizden birini tahsis edebiliriz.** Verilen cevaba bakın:

– **Hayır, kilisenizi camiye çevirmesinler. Ancak boş bir arsaya cami inşa etsinler.**

Aranır, harabe halinde bulunan, adına da (Heykel-i Mukaddes) denen şimdiki **Mescid-i Aksa'nın** mahalline bir cami yapılır ve galip ordunun askerleri burada kendi inşa ettikleri camide ibadetlerini yapar, mağlupların kilisesine ve inançlarına (taahhüdleri doğrultusunda) asla dokunmazlar...

* * *

İşte Müslümanların yerli halka karşı takındığı tavır bundan ibaretti. Bugün Yahudi de eline geçirdiği fırsatı böylesine adil bir anlayış içinde kullanıyor mu? Her türlü savunmadan mahrum sivil halka benzeri bir saygı içinde muhatap oluyor mu? Televizyon ekranlarındaki manzara neyi gösteriyor, kıyaslamak mümkün mü?

İMANLI İNSANIN TUVALETTE ÖLMESİ

Sivas'tan yazan hanımefendi okuyucum bir tanıdığı'nın ölümüne çok üzülmüş. Aslında ölümüne değil de ölümün vaki olduğu yere üzülmüş. Çünkü bu tanıdığı zat hemen birçok kimsenin sevip saydığı muhterem ve mübarek bir zatmış. Böylesine mübarek bir zatın tuvalette ölmesi, kirli bir yerde son noktayı koyması ümitsizliğe sebep olmuş. Bunun izahını istiyor. 'Böyle yerde ölmesi kötü biri

olduğuna delil sayılmaz mı? Biz onu iyi biri bilmekle hata mı etmiş olduk?’ diyor.

Efendim, bir âyet-i kerimeden öğrendiğimize göre, **bizim çirkin gördüğümüz şeyde aslında güzellik olabilir. Güzel gördüğümüzde ise çirkinlik söz konusu olabilir.**

Biz perdenin arkasını bilmiyoruz. Hangi sebep ve hikmetten dolayı öyle bir yerde öldü de bizim münasip gördüğümüz yerde ölmedi? Öldüğü yer onun âhirette kötülüğüne mi işaret sayılır? Yoksa iyiliğine mi?.. Bu ancak mahşerde terazideki amellerin tartışılışından sonra belli olur.

İrşad eserlerinden öğrendiğimize göre velilerin büyüklerinden Hazret-i Geylani vefat ederken bir ara yüzündeki tebessüm kaybolur, bir sıkıntı ve üzüntü işareti meydana gelir.

Bunu görenlerden bazıları:

– **Geylani’nin de sonu iyi gitmedi, baksana son anda öylesine bir sarsıldı ki? Demek ki biz yanılmışız onun çok mübarek biri olduğunu kabul etmekle..** diye söylendiler.

Bu görünüşe çok üzülen bir talebesi bir gece onu rüyasında görünce hemen sordu:

– Son anda yüzündeki tebessüm kayboldu, sıkıntı ve ıstırap işaretleri meydana geldi. Buna çok üzüldük.

Şöyle cevap verdi Hazret-i Geylani:

– Melekler ruhumu almak isterken ana şefkatiyle yaklaşmışlardı. Ancak Rabbi’mden bir ikâz geldi:

– **Ona birazcık şiddet gösterin, kalan azıcık günahı da gitsin. Huzuruma tertemiz gelsin. Onun günahsız gelmesini istiyorum!**

Büyük veli sözlerine şunu da ekler:

– **Sizin aleyhime sandığınız o görüntü benim çok lehime oldu.**

Evet, bizler perdenin arkasını bilemeyiz. Hangi yerde ne şekildeki ölüm hakkımızda hayırlıdır kestiremeyiz. Hüsnüzanna memuruz. Şunu biliriz ki, bir ömür boyu İslâmî hayat yaşayanların amellerini Rabb’imiz zayi etmez. Bunu âyetinde kendisi buyurmaktadır:

– **Allah sizin imanınızı zayi etmez. İmanla işlediğiniz amelleriniz boşuna gitmez.** (Bakara, 143)

Bir diğer âyette de şöyle buyurulmaktadır:

– **Allah zerre kadar kuluna zulmetmez. Zerre kadar da amelinizi yok etmez.** (Nisa, 40)

Bence mühim olan imanlı ve amelli yaşamaktır. Ölenin şekli ve yeri o kadar mühim değildir. İmanlı insan tuvalette ölse de imanın icabı olarak cennete gider. İmansız insan sarayda da ölse imansızlığının gereği cehennemi boylar. Mesele, imanlı ve amelli yaşamaktadır.

Nitekim Ömer bin Abdülaziz’in hocası olan büyük âlim Said bin Müseyyeb son anını yaşarken yatağını kıbleye yöneltirler. Bunun farkına varan alim yatağından elini çıkarıp boşlukta sallayarak der ki:

– **Ben bir ömür boyu yüzümü kıbleye çevirmemişsem son anımda kıbleye çevirmeniz beni kurtarmaz.**

Bu sözün mefhum-u muhalifi de şöyledir:

– **Bir ömür boyu yüzümü kiblede tutmuşsam son anımda aksi yöne çevirseniz de bana zarar vermez.**

Evet, mühim olan yaşanan hayat, uyulan İslâmî ölçüler. İslâm’da piyangoculuk yoktur. Alın teriyle kazanmak vardır. Hayat boyu İslâm’ı yaşayanın kötü görünüşlü ölmesi amelinin zayi olduğuna delil sayılmaz. Çünkü Allah iman etmiş kimsenin amelini zayi etmez. Hem de zerresini bile.

Üzülecek bir görünüş içinde ölmek günahının affına sebep de olabilir. Biz hüsnüzanna memuruz. Suizan bize layık olmaz. **Hüsnüzannımızda yanılmış olsak günah yoktur. Ama suizannımızda yanılısak günah vardır.** Bunu unutmamak gerek.

BÖYLE GEÇİMSİZLİK SEBEBİ GÖRDÜNÜZ MÜ?

Hüseyin Bey İskenderun'da yaşayan yetmişlik bir zat. Bir ömür boyu hanımıyla çekişip durmuşlar. Mesele neymiş biliyor musunuz? Hüseyin Bey'in gömleğinden bir düğme düşse hanımı hemen, gömleğini çıkar, düşen düğmeyi dikeyim, dermiş. Hüseyin Bey de çıkarmaz, üzerinde iken diktirmek istermiş. Bu defa da hanım, öyle ise ağzına bir çöp, yahut da bir ağaç parçası al, diyerek mutlaka dudakları arasına bir odun parçası sıkıştırmasını istermiş. Çünkü dermiş, ağzında bir çöp olmadan üzerinde bir şey dikersem aklını dikmiş olurum, sonra aklın sana fayda vermez hale gelir.

İşte çekişme sebebi buymuş. Bu yaşa gelinceye kadar hanımıyla bunu tartışıp durmuşlar. Kader bu ya! Nihayet oğlunun tayini İstanbul'a çıkmış. Tam da bizim semtte ev tutmuşlar. İşte yarım asırdır tartıştığı konuyu sormanın tam fırsatı demiş. Bastonuna tutuna tutuna gelmiş bizim camiye. Olanca merakıyla soruyor bizden:

- Lütfen söyleyin, diyor. Hanımın üzerimde düğme dikmesi, ya da bir söküğü, yırtığı yamaması aklıma bir zarar verir mi? Bu sırada mutlaka dişlerimin arasına bir odun parçası alıp da çiğner gibi sıkmam gerek mi? Böyle olunca aklıma bir zarar gelmemiş mi olur?..

Tabii mesele bu kadar da değilmiş. Gelmişken bulduğu fırsatı iyi değerlendirmek ve hanımın diğer inançlarını da sormak istiyormuş. Onun için ilaveler yapıyor sorusuna:

- Şunu da söyleyin lütfen diyor. Cuma günü hanımlar temizlik yapamaz mı? Çamaşır yıkayamaz mı? Tırnak kesilmez mi? Hele traş hiç mi olunmaz?

Hüseyin Bey'e sorularının cevaplarını verirken önce bir teminat alıyoruz.

– Sakın hanımefendiye bir çıkış, bir azarlayışla anlatmayasın bizim söylediklerimizi. Sadece dinlediklerini aktaracaksın o kadar değil mi diyoruz.

– Hayır, hayır diyor. Çıkış yaparak anlatmam. Ama uzun zamandır benimle tartışmasının yersizliğini, yanlışlığını tespit edersem izin verin de birazcık haklılık payının lezzetini alayım, bir bilen adam edasıyla söyleyeyim bunları. Biz de o kadarlık bir hak tanıyarak ifade ediyoruz bildiklerimizi.

* * *

Efendim, ÷lkemizin birçok yerlerinde farklı mahalli anlayışlar var. Bunların kitabî bir değeri yoktur. Mahalli anlayışlardır. Kim bilir hangi inanç ve adetten kaynaklanıp girmiş Müslüman'ın alışkanlığına...

Gelelim cuma günü temizlik olayına... Temizlik gibi güzel bir alışkanlığın cuma günü yapılmayıp mutlaka sonraki güne tehir edilmesi yanlıştır. Çamaşırın yıkanmayıp, evin temizlenmeyeişine cumanın engel olduğunu söylemek İslâmî bir anlayıştan kaynaklanamaz. Olsa olsa erkekler için cuma namazı saatinde bir işle meşgul olunmaz hükmü olur. Ayette Rabb'imiz:

– Ey mü'minler cuma namazı için ezan okunduğunda işinizi gücünüzü, alışverişinizi bırakın, cumaya koşun, namazınızı kılın... buyurmaktadır.

Bu, hem sadece cuma kendisine farz olan erkekler içindir. Hem de cuma namazının kılınacağı saate mahsustur. Namaz kılındıktan sonra her türlü meşguliyet serbest ve helaldir. Ne temizlik, ne de başka bir iş yasak değildir.

Bilhassa cuma namazı için boy abdesti alınması, bedenin tümüyle temizlenmiş olması sünnettendir.

Hanımların cuma günü ellerine süpürge almayışları, herhangi bir iş tutmayışları dinî bir emir gereğı değil, kendilerinin çalışma isteğinin olmaması icabı olsa gerektir.

Düğme dikerken, sökük yamarken elbisenin mutlaka çıkarılması yahut da ağza bir çerçöp alınması gibi batıl bir iddiayı İslâm'a mal etmek oldukça yanlıştır. Tamamen başka inançlardan getirilip İslâm'a mal edilen eski bir hurafedir. Yeni de değildir. Nitekim böyle bir âdeti Hazret-i Mevlânâ'nın hanımının da tatbik etmek istediği söylenir. Düğmeyi dikerken ağzına bir ağaç parçası al, deyince Hazret-i Mevlânâ'nın cevabı şöyle olur:

– Ben ağzıma İhlas Sûresi'ni aldım, düğmeyi dikinceye kadar onu okuyorum, sen üzülme, dik düğmeni, der.

Bence ağza faydasız bir odun parçası alma yerine Hazreti Mevlânâ'ya uyararak birer İhlas, Felak ve Nas sûreleri alınıp okunsa hiç zararı olmaz; ama faydası kesindir. En azından kavga önlenmiş olur. Bizden bu cevapları alan Hüseyin Bey hızla evin yolunu tuttu. Bakalım sonuç nasıl olacak. İnşallah bir muaraza çıkmaz.

TÜRBE ZİYARETLERİNDE YANLIŞ ANLAYIŞA KAYMAMALIDIR

Ülkemiz türbeler ülkesidir. Şehidler, gaziler diyarında da bundan başkası olması gerektir. Sadece Çanakkale Boğazı'nda (250) bin şehid vermişiz. Şehidi böylesine çok olan bir ülkenin elbette gazisi, evliyası da çok olacak, her birerlerine birer türbe layık görülecektir.

Bundan müşteki değil memnunuz. Bu türbeler, minareler, bu ülkenin Müslüman ülkesi olduğunun inkâr edilemez vesikaları, delilleridirler. Bu topraklar uğruna nice canlar gitmiş, nice hayatlar feda edilmiştir.

Şimdi bizlere düşen bu türbelere, layık oldukları değeri vermek, sahiplerini rahatsız edici tutum ve tavırlardan uzak kalmaktır.

Hal böyle olunca durum nasıldır acaba? Türbeleri

rahatsız edici bir tutum ve tavrımız söz konusu mu?

Ne yazık ki biraz öyle.

Nitekim bazı türbeleri ziyaret ederken acayip şeyler dikkatimizi çekiyor, türbenin demirine el yüz sürülüyor, taşına-toprağına kudsiyet atfedilerek meded umuluyor, şurasına burasına çaput bağlayıp, düğümler atılarak dileklerinin yerine geleceğini düşünüyorlar. Adeta Allah (c.c.)'tan istenecek şeyleri türbedeki zattan istiyorlar, dertlerine dermanı buralardan bekler gibi bir duruma giriyorlar.

Bu ne kadar gerçek, ne ölçüde İslâmî bir anlayışa uygun bir tavır?

Bir kere türbedeki zatın Allah indindeki durumunu kesin olarak bilemiyoruz. Allah'ın şefaati izni verip vermediği biri olduğunu kestirmek mümkün değildir.

Manevi bir tasarrufu var mı, yok mu haberimiz yoktur. Olsa olsa bu gibi ziyaretlerde şu duygu ve düşünce içinde olunabilir:

- Biz bu türbede yatan zatın Rabb'imizin indinde bir kıymeti olduğunu sanıyoruz. Şayet öyle ise Rabb'imiz, bu sevdiği zatın hatırı için bizi affeyle, duamızı kabul eyle, dileğimizi yerine getir, bizi muradımıza nail eyle...

Böyle düşünmek yanlış olmaz. Şayet o zatın Rabb'imizin indinde hüsnüzan edildiği gibi bir değeri varsa inşaallah duamız kabul olur, dileğimiz yerine gelir. Şayet Rabb'imiz duamızı, dileğimizi yerinde bulur, hakkımızda hayırlı görürse tabii...

Bunun ötesinde türbeye mum yakmak, çaput bağlamak, taşını-toprağını alıp evine getirmek, çocukların yatığı altına koyarak fayda ummak yanlıştır. İslâmî tarafı olmayan batıl bir anlayıştır.

Değil sıradan türbelerin taşı toprağı, Resûlullah'ın mübarek ayaklarının bastığı Arafat Dağı'nın toprağını

getirmek bile İslâmî değildir. Buna rağmen son senelerde böyle bir adetin başlatıldığını da görmekteyiz. Arafat'tan toprak-taş getirenler bundan medet umuyor, fayda mülâhaza ediyorlar...

Hayır, hayır... Ne falan türbenin taşı-toprağı, ne de filan türbeye çaput bağlayıp, tavuk, horoz kesme olayı bize fayda getirmez. Bize ancak amelimiz, ihlasımız, takvamız fayda getirir. Koruyucu ve kurtarıcı olan yaşadığımız mazbut hayatımız olur.

Hacerü'l-esved gibi peygamberlerin elinin değmiş olduğu kesin olan bir mübarek taşın karşısına geçen Hazret-i Ömer (r.a.) gerçeği ifade etmekten kendini alamayarak demiştir ki:

- Ey karataş, bilirim ki senin elinde ne birine fayda ne de zarar verme imkanı yoktur. Ancak seni Resûlullah öptüğü için öpmek istiyorum. Başka bir şey için değil!..

Bilmem bu ifadeler türbe ziyaretlerinde ölçüyü kaçıranlara ölçü vermiş olur mu?

MEVLİD OKUNURKEN AYAĞA KALKMAK

Komşuların mevlidleri varmış. Kendilerini de davet etmişler. Bunlar da ailece birlikte camiye gitmiş, mevlide iştirak etmişler. Böylece hem komşu hakkını yerine getirmişler, hem de ruhanî bir saat yaşamışlar.

Ancak bu ruhani huzurları pek uzun sürmemiş, bir üzüntüye de dönüşmüş. Çünkü caminin avlusunda yaklaşan biri kendisini şöyle ikaz etmiş:

- Sen, demiş Efendimiz'in dünyayı şerefliendirdiği anı anlatan beyitler okunurken herkes gibi ayağa kalktın ama kibleye yöneldin, ellerini de göbek altına bağlayıp öyle

durdun. Böylesine bir tazim kullara karşı olamaz. Bu ancak Allah'a karşı gösterilen bir tazimdir. Allah'a mahsus olan özel bir tazimi kullara karşı da göstermek yanlıştır, günahıdır. Daha da ileriye gidersek şırıktır diyebiliriz.

İşte bu ikaz kendisini üzmuş, şimdiye kadar hiç kimseden duymadığı bir meseleyle karşılaşmış.

Şimdi bize sorusu şuymuş. Diyor ki:

– Kimseden duyup işitmediğim bu ikaz yerinde mi? Bu zatın söyledikleri herhangi bir kitapta yazılı mı? Yoksa sadece kendi mantığına dayanarak mı bir yorum yapıyor?..

* * *

Efendim, geçmiş senelerde Yüksek Din Kurulu'nun bu yolda bir kararını okumuştum. Benzeri şekilde bir ikazda bulunuyor ve diyorlardı ki:

– Ayağa kalkılıp kıyam halinde kibleye yönelerek el bağlama hali, Allah'a mahsus bir ibadet şeklidir. Allah'a mahsus bir ibadet halini kullara karşı da göstermek yanlış anlaşılmaya müsait bir görünüşdür. Bu itibarla, mevlid merasimine katılanlar Efendimiz'in doğduğu anı anlatan mısralar okunurken tazim ve hürmet için ayağa kalkabilirler. Bu yolda hürmet ve saygı gösterisinde bulunabilirler. Lakin bunu, mutlaka kibleye yönelerek üstelik ellerini de göbek altına bağlayıp ibadet halini alarak yapmaları gerekmez. Böyle yaparlarsa mahzurdan hali olmaz.

Diyanet'in bu görüşüne benzeyen bir başka görüşü de **Dürretül-fahire** adlı kitapta okumaktayız. Eski Nazilli Müftüsü'nün hazırladığı bu eserde de şu mealde ikazlar okumak mümkündür.

Deniyor ki:

– Bazı mevlid merasimlerinde cemaatten bir kısmı ayağa kalkınca kibleye yöneliyor, namaz halini alıyor, ellerini de göbek altına bağlıyorlar. Bu türlü tazim yalnız Cenab-ı Hakk'a mahsus tazimdir. Kullara böyle tazim

gösterilemez. Efendimiz de nihayet bir kuldur. Ona gösterilecek saygı, hürmet kula gösterilecek saygı ve hürmeti aşmamalıdır.

Bunun için de mevlid merasimine iştirak edenler Efendimiz'in dünyayı teşrif ettiği anı anlatan mısralar okunurken hangi yöne doğru bulunuyorlarsa o yöne doğru ayağa kalkıp saygı duruşunda bulunmalı, el bağlamaya da asla ihtiyaç duymamalı, ibadet halini gösteren bir görünüşe girmemelidir...

Anlaşılan odur ki, mevlid merasimlerindeki ayağa kalkma sırasında dikkatli olmalı, mutlaka kıbleye yönelme gereği duymamalı, hele ibadet eder gibi el bağlayarak dikilmemelidir. Bu takdirde zihinler teşvişe uğramaz, yanlış mı yapıyorum, diye bir şüpheye de mahal kalmaz.

Elbette bunlar biraz da niyete ve kalbe bakan olaylardır. Bazen görünüş yanlış olur, ama sahibi yanlış düşünmez, hatalı niyette olmaz. Görüşünü de hatadan kurtarmak ise elbette en güzeldir.

KANUNÎ DEVRİNDE BİR VERGİ HATASI NASIL DÜZELTİLDİ?

Kânûnî devrinin meşhur âlim ve mürşidi **Yahya Efendi** atına binmiş medresesine giderken yolunu kesen bir papazın sert sorularına muhatap olur:

– **Ey Müslümanların âlimi, dininizde adâlet böyle midir? Sizin dininiz ölmüş Hıristiyanlardan da vergi almayı mı emreder?**

Sorunun nereye varacağını merak eden **Yahya Efendi** hemen cevap verir:

– Bizim dinimiz adâlet dinidir. Değil ölmüş Hıristiyanlardan vergi almak, dirilerinden bile (yoksulsa) vergi almaz. Aksine onları yardımı emreder.

Papazın bu cevaptan cesareti daha da artar:

– Şayet dediğiniz doğru ise, vergi toplayan memurlarınız bizim ölmüş dindaşlarımızın evlerine gelip de haraç istemelerini nasıl izah edeceksiniz? Ölmüşlerimizden vergi düşmesi gerekirken halen memurlarınız bunu talep ediyorlar? Şayet bu, dininizin emri gereği değilse, sultanınızın siyaseti icabı mıdır?

Cadde ortasında böylesine onur kırıcı sorudan fevkalâde üzülen **Yahya Efendi**'nin geldiği medresesinde ilk işi, kalem, kağıt alıp sultanına bir mektup yazmak olur:

Süt kardeşliğinden de cesaret aldığı sultana oldukça ağır bir ikaz kaleme alan **Yahya Efendi** şöyle der:

– **Ey cihan sultanı! Bilesin ki sana tahtına çıkmak artık haram olmuştur. Hem o kadar haram olmuştur ki, senin zulmün, dirileri bırak ölümlere kadar uzanmış, ölümlerden de vergi almaya bile tenezzül etmiştir. Böylece hazineye haramı sokmuş, ümmeti Muhammed'e haram yedirir hale gelmişsin...**

Mektubu okuyan sultan şaşkına döner. Meseleyi yerinden öğrenmek için hazırlanır. Doğruca **Yahya Efendi**'nin Beşiktaş'taki dergahına gelir:

– Yahya karındaşım! Bu nasıl mektup böyle? diyerek meseleyi anlatmasını ister.

Yahya Efendi, papazın yolunu keserek sorduğu sorularını anlattıktan sonra sözlerini şöyle bağlar:

– Bir keşiş karşısında beni mahcup duruma düşürdünüz. Sultanın hazinesi bu kadar mı fakirleşti? Ölmüş Hristiyanlardan haraç alacak, Devlet-i Aliyye'yi bunlarla mı koruyacak?

Çoğu kimsenin katı yürekli sandığı hakan, bu sitemlerden ağlamaya başlar.

Hemen sarayına dönüp memurlarını toplayarak kesin fermanını duyurur:

– Bugünden itibaren eski vergi defterleri iptal edilmiştir. Bundan sonra yenilerini yazacaksınız. Bunun için ev ev dolaşacak, ölmüşlerle kalmışları yeniden tespit edeceksiniz. Bilhassa Hristiyan semtlerde ölmüşlerden alınmış vergi varsa hemen iade edeceksiniz. Hazineme “haram girme” şaibesine tahammülüm yoktur. İhmalde bulunanlar canlarıyla oynamış olurlar, biline!

Aradan bir müddet geçer. Yahya Efendi'nin yolunu kesip de sert sorular soran papazdan bir değerlendirme gelir:

– **Biz sizin adâletinizden emin olduk. Siz de bizim itaatimizden emin olabilirsiniz artık.**

Bundan sonra bir soru da sultandan gelir:

– Haram olduğunu söylediğiniz tahtıma çıkabilir miyim artık Yahya karındaşım?

Cevap kesin:

– **Halk sizin adâletinizden emin olunca siz de tahtınızdan emin olabilirsiniz sultanım!**

RABBİMİZİN RIZASI TEK HEDEF OLMALI

Çok sevilen bir vaiz konuşuyormuş camide. Dikkatle dinlemişler. Ne var ki istifade yerine şüphelere kapılarak ayrılmışlar camiden. Zihinlerine takılan husus vaiz efendinin şu sözleriymiş. Demiş ki:

– **İnsan namazıyla, orucuyla, zekatıyla, haccıyla cenneti kazanamaz. Cennet Rabbimizin karşılıksız ikramıdır. Fazlıdır. Amelin karşılığı değildir.**

Dinleyenlerden biri işte burada yanlış düşüncelere dalmış:

– Madem demiş cennet ibadetlerimizden dolayı veril-

miyor bize. Öyle ise ibadeti niçin yapacağız? Demek ibadet etmeyenler de cennete gidecekler. İbadet şartı yokmuş!..

Bu türlü düşüncelerle ayrılmış camiden. Arkadaşları bunun bir izahı olmalı diyerek bize yazmışlar durumu.

- Bu arkadaşımızın düşüncesi doğru mu? İbadetsiz cennete gidilir mi? demişler.

Efendim, konunun yalanı yok, yanlış yorumu var. Şöyle ki:

Gerçekten de vaiz efendinin söyledikleri doğrudur. Cennet ibademizin, amelimizin karşılığı olamaz. Rabbimiz bize öylesine peşin nimetler lütfetmiş ki, ömür boyu sadece aldığımız nefes nimetinin dahi karşılığı olamaz ibadetlerimiz... Gören gözün karşılığını bir düşünün. Yürüyen ayağın değerini bir hesap edin. Topyekûn sıhhatin ne demek olduğunu bir hatırlayın. Bir de yaptığınız ibadetleri mukayese edin. Hangi ibadetimiz peşinen aldığımız, bir ömür boyu da kıymetini bilmeden bonkörce harcadığımız bu nimetlerin karşılığı olabilir? Daha doğrusu biz ücretimizi almışız, Rabbimize borçlanmışız. İbadetlerimiz olsa olsa bu borcumuzun karşılığı olur, alacağımızın değil. Durum böyle olunca nasıl oluyor da alacaklı duruma geçiyor, sanki hiç nimet harcamamış da ibadetlerimizle cenneti hak etmiş duruma geçebiliyoruz? Bu bir takdirsizliktir, borcuna karşı inkar mânâsını hatıra getiren anlayışsızlıktır. Bununla beraber Rabbimiz razı olursa hak etmediğimiz halde fazlından bizi cennetine alır, cehenneminden de korur. Bu, bizim ibadetimizin karşılığı değil, onun ihsan ve ikramının ifadesini teşkil eder.

Biz sadece Rabbimizin rızasını esas maksat yapmalı, başka bir şart aklımıza getirmemeliyiz. Bilmeliyiz ki, Rabbimiz kimden razı olursa onu cennetine koyar, kimden de memnun olmazsa onu layık olduğu yere gönderir. Öyle ise Rabbimizin rızası başta gelmeli, başka maksatlar gölge yapmamalıdır. Nitekim Aişe validemizin şu misali ne ka-

dar düşündürücü olmaktadır bu konuda. Sadaka gönderdiği yoksulun durumunu sorarmış:

– **Alınca ne yaptı?** dermiş. **Dua etti**, derlerse hemen el açıp o da mukabil dua edermiş. Kendisine bunun sebebini sormuşlar. Şöyle açıklamış:

– **Ben demiş, gönderdiğim sadakanın karşılığında dua bile beklemiyorum. Bana Allah rızası yetiyor. Şayet alan kimse bana dua ederse bir karşılık vermiş oluyor, ben de duasına bir dua ile karşılık vererek yardımımı yine karşılıksız bırakmak istiyorum. Ta ki Allah rızası yetsin, başka bir karşılık almış olmayayım.**

Demek ki ibadetlerimizde, ikramlarımızda, ihsanlarımızda sadece Rabbimizin rızasını esas maksat yapmalı, dua istemeyi dahi bir karşılık gibi görerek bunda dahi ısrarlı olmamalıyız.

Ta ki, yalnız Allah rızası hedef alınmış, başka maksatlar ortaya konmamış olsun. Cennete girme arzusu bile ibadete esas maksat yapılmış olmasın.

Rabbimiz razı olduktan sonra cennet ne ki? Yeter ki Rabbimizin rızasının ibadetle kazanılacağı gerçeği akıldan hiçbir an çıkarılmamış olunsun.

İSLÂMÎ GÖRÜNTÜ GÜZEL OLMALI

Sakal Resûl-ü Ekrem Efendimiz (s.a.v.)'in aziz bir sünneti, bu ümmetin de yüce bir vakarıdır.

Bu sünnet hep sevimli görünmeli, bu vakar hep izzetle muhafaza edilmelidir. Aksine bir tutum ve anlayış sünneti güzellikten uzaklaştırır, vakarın yüceliğine gölge düşürür.

Nitekim okuyucumun anlattığı yakını da böyle bir dikkatsizlik içindeymiş anlaşılan. Durum şuymuş: Sakal bırakan yakını, bu sakala makas vurdurmuyor, tıraşla

güzelleştirmekten çekiniyormuş. Çünkü makas vurulan sakal sünnet olmaktan çıkar, bid'at haline girermiş.

Bu sebeple sakalı çok kaba ve çirkin bir görünüş almış. Yakınları bunu hoş karşılamaz olmuş. Bize sorulan soru da şöyle olmuş:

– Sakala makas vurulmaz mı? Vurulur da etrafından, üzerinden alınırsa sünnet olmaktan çıkar mı?

Bu konuda eserlerde etraflı bilgi vardır. Okuyucumun kolayca ulaşabileceği bir eseri arz edeyim.

Gazetemizin verdiği Kütüb-i Sitt'e'nin 7. cildinin baş kısmı. Burada muhtaç olunan bilgi vardır. Hadislerden birini arz edeyim izin vererseniz.

Abdullah bin Amir bin As diyor ki:

– Resûlullah (s.a.v.) Hazretleri sakalının eninden, boyundan alırdı!

Demek ki Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri sakalına makas vurur, güzelliğini muhafaza edecek şekil verirdi. Makas vurmak, tıraşla güzelliğini muhafaza etmek bid'at olmaz, sünnet olma şeklini bozmaz. Aslında sakal ve bıyığın sınırları konusunda kitaplarımızda etraflı bilgi mevcuttur. Özetini şöyle ifade etmemiz mümkündür.

Sakal, güzelliğini muhafaza edecek şekilde tutulmalı, gerektiğinde eninden de boyundan da alınmalı, bakanların sevimli bulacağı halini korumalıdır. Sakalın nihai uzunluğu ise bir tutam olmalı, daha fazla uzatmaya gidilmemelidir.

Bıyığa gelince: Onun da altı görünecek derecede üzerinden alınmalı, üst dudak ucu açık kalacak şekilde de kısaltılmış olmalı ki, yemeklerde bulaşma söz konusu olmasın, bakanların tiksınme sebebi halinde görünmesin...

Bu konuda saçını sakalını bakımsız halde çirkin tutanlara Efendimiz (s.a.v.)'in ağır ikazlarını da okumaktayız. Nitekim biri kendine hiç bakmıyor, saçını sakalını çirkin görünecek şekilde ihmal ediyor, güzelleştirmiyormuş.

Durumunu gören Efendimiz onun halini şeytana benze-
me olarak izah etmiş, sevimli görünmek mümkünken ne-
den korkunç görünmeyi tercih ediyorsun, şeklinde ikazda
bulunmuştur.

* * *

Sakal, bıyık İslâmî görüntü sayılmaktadır. Böyle
olunca bu görüntü güzelliğini korumalı, sevimliliğini mu-
hafaza etmeli ki başkaları da imrenme hissine girsin, böy-
le sakalı, bıyığı ben de bırakabilirim, diye düşünebilsin.
Bu düşünceyi sağlayanlar güzeldir, aksine bırakamam,
çirkin görünür, dedirtenler de sorumludur.

Şüphesiz ki bu sevimlilik sadece tıraşla sağlanan bir
güzellik de olmamalı, ahlâki haliyle, çevreye karşı sevimli
tutumuyla da sevecen tipler halinde insan kendini göster-
melidir.

Çevreye karşı sevgi, şefkat dolu simalar hep taklit
edilmiş, hürmet ve saygı görmüşlerdir. Hiddet ve şiddet
sembolleri ise asla benimsenmemiş, itici tipler olarak ka-
çılmıştır. Bugün bizim iticiliğe değil, çekiciliğe ihtiyacımız
vardır. Sünneti yaşayanlar da bunun bilincinde olurlar
zaten.

SÜNNET HAFİFE ALINAMAZ

Dinimizin iki kaynağını biliyoruz.

Kitap ve sünnet...

Yani, Kur'ân-ı Kerîm ve Hazret-i Resûlüllah'ın yaşayı-
şındaki örnekler...

Bu örnekler İslâmî hayattan asla silinemez, basite alı-
namaz, şu ya da bu bahanelerle devre dışına atılamaz.

Çünkü Kur'ân'da özü bulunan temel konular Resû-
lüllah'ın yaşayışında tafsîlâtını bulmuş, yorum kazanmış-
tır.

Bu konuda **(Kur'ân ve Sünnete Ayna)** dergisinin ilk sayısında **Mevdudi**'ye ait enfes bir inceleme vardır. Merhum **Mevdudi**, sünnetin inkârının yeni olmayıp tâ Mûtezile ve Hâricilerden başlayarak asırlar boyu sürdüğünü, zaman zaman unutulduğunu, zaman zaman da diriltilmeye çalışıldığını pek veciz bir ifade ile anlatmaktadır.

Aslında bizim bu konuda bir tereddüt ve endişemiz de söz konusu değildir. Çünkü Resûlüllah'ın örnekliği Kur'ân'ın yorumlanmasında saptırmayı önleyen yegane ölçüdür. Şayet sünneti kaldıracak olursanız ortaya tam mânâsıyla bir anarşi ve yorum keşmekeşi çıkar. İsteyen istediği tarafa Kur'ân âyetlerini çeker, dinî hükümleri keyfine göre yorumlayabilir. Ortada da ne din kalır, ne de İslâm.

İsterseniz şöyle basit bir bakışla göz atalım sünnetin açıklama durumuna.

İslâm'ın emirlerinden biri **namaz** ise diğeri de **hac**dır. Gerek namazla, gerekse hacla ilgili o kadar çok hükümler vardır ki, bunların hepsini de Kur'ân'da bulmak hem mümkün olmaz, hem de bulunması beklenmez. Çünkü Kur'ân hükümlerinin özünü ifade eder. Teferruatını ise sünnet izah ve ispat eder.

Nitekim farz olan namazın rekat sayısı ile kılınış şekli ve vakitleri hususunda gelen Cebrâil aleyhisselam, Efendimiz'e iki gün müddetle imam olmuş, bizzat namaz kıldırılmış, sonra da, **işte farz olan namazın rekat sayısı ve kılınış şekli ile vakitleri**, demiştir.

Bundan sonra Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri de ümmetine fiilen farz olan namazı kıldırılmış, örnekliğini göstermiş, sonra da:

– **Namazı benim kıldığım gibi kılınız**, buyurmuştur.

Bu örnekliği, sünneti hafife alarak yok sayarsanız namazı nasıl, kaç rekat ve hangi vakitlerde kılacaksınız? Kur'ân'da bunun açıkça yorumunu bulmanız mümkün değildir.

Nitekim büyük sahabi **İmran bin Husayn**'a bu konuda sorular sorulmuş, cevaplar da alınmıştır. O soru ve cevaplarda bu konu çok net şekilde tâ o zaman bile dile getirilmiştir.

Biri diyor ki:

– Ya Eba Nüceyd, sizler bizlere bazı hadisler naklediyorsunuz ki biz Kur'ân'da onların asıllarını bulamıyoruz.

Büyük sahabi şöyle cevap veriyor:

– Siz Kur'ân'da namazın kaç rekat olduğunu buluyor musunuz?

– Hayır bulamıyoruz.

– İşte size naklettiğim hadis. Sizin bulamadığınızı bulan, bilen Resûlullah'ın sözleridir.

Sözün özü:

Kur'ân âyetlerini yanlış yorumlamaya sünnetler engeldir. Sünnetleri devreden çıkarmakla ancak istenilen şekilde âyetleri yorumlamak kabil olur.

Bunun için de çok eskilerden ilmî faaliyet adı altında sünnetleri hafife alanlar, hatta inkâr edenler bile çıkmış, bunlar zamanla (Mevdudi'nin ifadesiyle) ölmüş, yine zaman içinde tekrar diriltilmek istenmiş; ama ümmet bunlara itibar etmemiştir. Bence bugün de meşgul olmaya değmez, yine zaman içinde ölüp gitmeye mahkûmdur.

TESETTÜR NİÇİN KOLAYDIR?

Bizi yeni okumaya başladığını ifade eden bir hanım kızımız tesettür konusundaki zorlanmasını şöyle dile getirmiş:

– Ben de gönülden arzu ediyorum arkadaşlarım gibi tesettüre girmeyi. Ancak çevrem bir komşu ülkenin simgesi gibi görünen bir tesettürü hoş karşılamıyor, beni de

onlar gibi görmek istemediklerini açıkça söylüyorlar. Ben de kendimi yokluyorum, öylesine bir tesettüre gerçekten de hazır olmadığımı anlıyorum. Bu durumda ne yapayım, kendimi hazır hale getirinceye kadar bekleyeyim mi, yoksa benim de bana göre sevebileceğim bir tesettür şeklini bulmam mümkün mü? Komşu ülkeyi hatırlatan bir tesettür şekline mecbur değil miyim?

* * *

Düşüncelerini özetlediğim bu hanım kızımıza hemen ifade edeyim ki, İslâm belli bir ülkenin, coğrafyanın dini değildir. Hatta İslâm, İslâm dünyasına da mahsus değildir. Belki İslâm, insaniyete mahsus, bütün insanlığın ihtiyacını karşılayacak genişlik ve bollukta evrensel bir dindir. Öyle olunca, her seviyede insan, her coğrafyada kimse kendine göre bir yer bulabilir İslâm'da. İlle de yapamayacağı, tercih edemeyeceği şekle mecbur ve mahkum değildir. Bundan dolayıdır ki en soğuk iklim olan kutuplardaki hanımlar kendilerine göre bir tesettür şekli bulabilecekleri gibi, en sıcak iklimin hanımları da kendilerine uyan bir tesettür şekli bulurlar.

Bu açıdan bakınca tesettürde zorluk, belli şekle mecburluk, hatta mahkumluk söz konusu olmaz.

Sadece temel mefhumu gözden kaçırmayalım yeter.

Nedir o temel mefhum? El, yüz dışında vücudun tamamını örtmesi, açık yer bırakmaması, bedene yapışacak kadar da dar olmaması.

Ne ile bunu temin edecek, ne türlü bir giyimle bunu sağlayacaktır?

İşte burada rahatlık ve genişlik vardır. Hangi türlüşüne kendini hazır bulabiliyorsa, hangisini gözüne kestirebiliyorsa... Çevren, durumun, halin neye müsait bulunuyorsa...

Şüphesiz ki tesettürün de en nihaî şekli, en güzel ve son sınırı vardır.

Ama bu son sınır, başında iken olmayabilir. Her geçen gün kendini hazırladıkça, çevreyi müsait bulmaya başladıkça inkişaf söz konusu olabilir.

Hiçbir mesele başta en mükemmeline başlamaz. Başlarken eksikler, noksanlar olabilir. Ama zaman içinde noksanlar ikmal edilir, mahzurlar da giderilebilir.

En iyi, iyinin düşmanı, derler.

İyi vardır. Çok iyi vardır. En iyi vardır.

Bunlar hep iyilerdir; ama kademe kademe.

İnsan en iyisine kendini müsait görmeyebilir. Hatta en iyisiyle başlamaya mecbur ve mükellef de olmayabilir.

- Bir şeyin tümü yapılamıyorsa tümü de terk edilmesi lazım gelmez.

Demek oluyor ki, şu anda hanım kızımız ne türlü bir modayla tesettür etmeye kendini müsait görüyorsa öyle bir giyimle tesettürünü başlatabilir. Şayet eksiklik varsa zaman içinde bunu da telafi imkanı bulabilir.

Rahmetli hocamız ne güzel ümit verirdi bizlere. Hiç unutamadığım bir cümlesini burada tekrar ederek, yazımı bağlamış olayım:

- İslâm senden vazgeçmez, sen İslâm'dan vazgeçmedikçe.

Sözün özü bu olsa gerektir.

İŞTE SİZE EN MAKBUL DUA!

Okuyucumun kendine göre arzuları, istekleri varmış. Bunun için çok dua ediyor. Bu isteklerine nail olmak için her fırsatta Allah'a (cc) yalvarıyormuş.

Ne var ki kendi ifadesiyle (bu yalvarmaları boşa gidiyor) istekleri yerine gelmiyormuş. Bundan da anlıyormuş ki duaları kabul olmuyor.

Bize sorusu ise şöyle olmuş:

- Bildiğim bütün duaları okudum, yapmadığım dua kalmadı; ama yine de isteğim yerine gelmedi. Sizce başka türlü dua var mı? Bildiğiniz en makbul dua hangisi?

Efendim, bu konuda hatırlanması gereken çok hususlar vardır. Bazılarına işaret edelim izin verirseniz.

Evvela, biz bilmiyoruz istediğimiz şeyin hakkımızda hayırlı olup olmadığını. Bu yüzden isteğimiz yerine gelmezse duamız kabul olmadı, demiyoruz. Belki hayırlısı böyledir diye düşünüyoruz.

Adam ille de bir otomobile kavuşturması için Rabbine dua eder. Ama duası kabul olmaz. Kabul olsa da bir kaza mı yapsa iyi, yoksa kabul olmasa da kaza yapmasa, sakat kalmasa mı iyidir? Bu ihtimali unutmamak lazım.

Ayrıca, dua bir ibadet olduğundan çoğu zaman karşılığı ahirete tehir edilir, dünyada fani şekilde verilmez. Bu sebeple, istek yerine gelmezse dualarım boşuna gidiyor, denmez, belki ebedi hayatta verilmek üzere ahirete tehir ediliyor, daha hayırlı şekilde kabul ediliyor, diye düşünülür, daha çok dua etme ihtiyacı duyulur.

En mühim bir diğer husus da, dua sadece kendi nefsimizin yaptığı dua değildir. Belki en makbul dua, başkalarının bize yaptığı duadır.

En makbul dua günahsız dille yapılan duadır.

Peki, insanın dilinin günahsız olması mümkün müdür?

Evet, mümkündür. Şöyle ki:

İnsanın dua eden kendi dili, kendisi hakkında günahkârdır. Ama dua ettiği din kardeşi hakkında günahkâr değildir, masumdur. Binaenaleyh, biri size dua ederse günahsız bir dille dua etmiş olmakta, günahsız dilin duasını da Rabbimiz kabul buyurmaktadır.

Nitekim Resulüllah Hazretleri bir gün ashabına şöyle buyurmuşlardır:

- Allahü Teâlâ'ya günahsız bir dille dua edin!

Dediler ki:

- Yâ Resulâllah, günahsız dili nereden bulalım? Dilimizden mutlaka günah zuhûr etmiştir?

Şöyle izah buyurdular:

- Sizin diliniz kendiniz hakkında günahlıdır. Ama din kardeşiniz hakkında günahlı değildir. Binaenaleyh, siz kardeşlerinize dua edin, onlar da size dua etsinler. Böylece günahsız dille dua etmiş olur, makbul duaya kavuşursunuz.

Duaya bu açıdan baktığımızda çok mühim bir husus hemen hatıra gelmektedir. O husus da şudur:

- Mü'minlerin kalbini, gönlünü kazanacak bir dini hizmet içinde olmalı, onların duasını alacak bir İslamî ahlâk ve fazilet örneği vermeliyiz. Ta ki, memnun ettiğimiz mü'minler, bize dua etsinler, günahsız dilleriyle yaptıkları bu duaları hürmetine ilâhî affa uğrayıp, saadete erelim.

Böyle olmaz da, şahsında İslamî tezahürler gösteremez, dinî hizmetlerin yakınından geçmez, mü'minleri memnun edecek bir hal ve ahlâk üzere bulunmazsak elbette günahsız dille yapılacak böyle duaya da nail olamayız. Kimse bizim için dua etme arzusunu hissetmez.

Ot gibi bitip ot gibi giden nice insanlar vardır ki, şahsî menfaatlerinin dışında hiçbir İslamî hizmetle meşgul olmaz, olma ihtiyacı da duymazlar. Elbette onlar yalnız yaşadıkları gibi yalnız ölürler; hatıra gelmez, dua filan alamazlar.

Biz de böyle olmamalıyız.

Karınca kararınca kendi imkan ve idrakimiz çapında İslamî hizmetlerin ucundan, bucağından tutmalı, bir yaralı parmağı sarmalı, bir derde deva olmalıyız. Ta ki gü-

nahsız dille bize dualar yapılsın, hizmetimiz anılsın, ot gibi bitip ot gibi giden biri olmaktan da kurtulmuş olalım.

Ne yazık ki nefis ve şeytanımız yakamızı yakalamış, bırakmıyor, imanımızın, kalbimizin isteğince hizmet etmemize sanki imkan vermiyor. Çevremizdeki kötü örnekleri esas aldırıyor, bütün varlığımızı ve kabiliyetimizi sadece nefsimize hizmet için kullanıyor, **dünyayı sen mi ıslah edeceksin, senden akıllı kimse yok mu, sana mı kaldı bu hizmetler?** diyerek bizi ot gibi bitip ot gibi giden insan haline sokuyor. Elbette böyle yalnız yaşanan hayatta bir davaya mensubiyetimiz söz konusu olmaz ki ona hizmet etmiş olalım, böylece bizi tanımış olsunlar, günahsız dille dua etme sevgisini gönüllerinde duymuş bulunsunlar.

İşte nefis ve şeytanın bu türlü bencil düşündürmesinden olacak ki, Efendimiz (sav) Hazretleri:

– **Günahsız dille dua edin**, buyurmuş, bunun da ancak hizmet ederek, insanların kalbini, gönlünü kazanarak mümkün olacağını işarette bulunmuştur.

Şimdi bizim meselemiz bu olsa gerektir. Kendi kendimize sormalıyız:

– Var mı böyle bir hizmetim, gayretim ve ortaklığım? Elimden gelen ölçüde herhangi bir hizmetin ucundan bucağından tutuyor, din kardeşlerimizin dualarını alacak bir fedakârlık ve feragatin sahibi olabiliyor muyum?

İşte sana en makbul dua!

ÖRNEKLERİMİZ VE BİZLER

Rabbimiz gönderdiği ayetinde bizlere:

– **Allah'ın Resulü'nde sizin için güzel örnekler vardır**, buyurmaktadır.

Niçin güzel örneklerin varlığını hatırlatmaktadır? Bu güzel örneğe uymak, benzerini tatbik etmek içindir elbet-

te. Öyle ise gelin bugün Resulüllah'ın bu güzel yaşayışlarından bir misal arz edelim. Birlikte düşünelim, birlikte kendimizi mukayese edelim. Ne ölçüde onun örnekliğine uyuyor, ne nisbette ona tabi oluyor, tatbik ve taklit ediyoruz?

* * *

Bilindiği üzere Uhud Gazası'nda İslam'ın büyük bahadırı Hazret-i Hamza ile birlikte birçok büyük sahabe şehit olmuş; mü'minler zahiri mağlubiyete uğramışlar; bu hale Resul-i Ekrem Hazretleri de çok müteessir olmuşlardı.

Bir gün mü'minlerin annesi Hazret-i Âişe validemiz:

– Ya Resülallah, Uhud gününden daha acılı ve kederli bir gün yaşadınız mı? diye sordu.

Fahr-i Kâinat şu mealde cevap verdiler:

– **Evet, Mekke'de iken Tâif'e gitmiş, onları İslam'a davette bulunmuştum. Fakat bana taşla, sopayla karşılık vermişlerdi. Hatta attıkları taşlar, ayaklarıma çarpıp, kanlar akıtacak derecede beni incitmişti. Tâif'ten çıkıp Mekke'ye yaklaşıncaya kadar, beni taşlayarak takip ettiler. Benim Hakk'a davetime böyle taşla, sopayla karşılık verişlerinden dolayı duyduğum üzüntü, Uhud günündeki üzüntümden fazlaydı!..**

– Sonra ne oldu?

– **Tâiflilerin bu zulmüne karşı üzülmürken, başımın üstünde bir bulutun yaklaştığını gördüm. Bu bulutun içinden bana seslenen Cebrail:**

– **Allah senin tekliflerini ve onların verdikleri cevapları işitti. Sana dağlara sahip olan meleği gönderdi. Ne dersen emredeceksin. Melek, onları iki dağın ortasında sıkıştırıp yerin dibine geçirecektir!..**

– Meleğin bu teklifine karşı ne cevap verdiniz ya Resülallah?

- Dedim ki: Bana ettiklerinden dolayı, zelzeleyle yerin dibine geçmelerini istemem. Belki bugün taşıyanların sulbünden, yarın Allah'a iman eden kimseler gelecektir. Rabbinden, bunların sulbünden imanlı nesil getirmesini niyaz ederim, yoksa şahsıma yaptıkları zulüm için cezalanmalarını değil!..

* * *

Düşünebiliyor muyuz? Bu olay bize ne diyor, ne mesaj veriyor?

Bir örnek daha...

Biliyorsunuz Hazret-i Enes, Resul-i Ekrem'i bir gölge gibi takip eden, ondan bir saniyecik olsun ayrılmak istemeyen bir büyük sahibidir. Bu yüzden Resul-i Ekrem Efendimiz'in sözlerinin çoğunu duyan, dikkatle ezberleyen ve kimsenin işitmediği hadisleri bizzat işiten bir sima vasfını kazanmıştır.

İşte bu Enes, bir gün şu hadiseyi nakleder:

Resülullah Hazretleri mescidde namaz kıldırıyordu. Namazın zamm-ı sûresini okurken, arkada bir çocuğun ağlayan sesi duyulmaya başladı. Çocuğun ağlamayı şiddetlendirmesi üzerine Resülullah da, zamm-ı sûreyi uzatmayıp kısa keserek namazı bitirdiler. Namazdan sonra da şöyle buyurdular:

- Ben namaza başladığımda uzunca bir zamm-ı sûreyle namazı uzatmak niyetindeyim. Fakat geride ağlayan sabînin, annesini üzeceğini bildiğim için, kısa kestim; namazı uzatmadım."

* * *

İşte bu da başka bir şefkat ve merhamet örneği. Bunlar bizlere ne ölçüde yansıyor acaba?

ÖZEL OKULLARA HALK NİÇİN İLGİ GÖSTERİYOR?

Efendim, sokaktaki olaylar bazen öylesine korkutucu şekilde geliyor ki, çoluk çocuğunu kurtarmak, bir kötü alışkanlığa kaptırmadan, bir yanlışlığa maruz kalmadan tahsilini tamamlatmak sanki sel önünden kütük kapmak gibi bir zorluk arz ediyor.

Bu yüzden evlat sahipleri ürküyor, hatta nasıl olup da yavrumu kötülüklerden koruyacağım, diye düşünmekten kendini alamıyor.

Böylece bazı özel okulların, yurtların, dersanelerin değeri daha da yükseliyor, erişilmezliği söz konusu oluyor.

Çünkü çocuklarımıza oralarda göz bebeği gibi bakılıyor, itina ile korunuyor, bir kötülüğe maruz kalmaması, bir yanlış alışkanlığa kurban gitmemesi için ana baba şefkatini hatırlatan bir titizlik gözleniyor.

Geçenlerde bir çocuk velisi ısrarla davet etti. Mecbur kalıp icabet ederek evine gittim. Bir de baktım ki bitişikteki binayı öğrencilerin hizmetine tahsis etmiş. Üstelik masraflarını da kendisi görüyor, gözü gibi bakıyor öğrencilere. Kendisini tebrik ettim bu hayır ve iyiliğinden dolayı. Fakat pek fazla etkili olmadı benim takdirlerim.

– Elimden gelse malımı, mülkümü tümüyle bağışlarım bu türlü hizmet anlayışına, dedi.

Merak ettim. Nasıl bir hizmet anlayışından söz ettiğini sordum. Bakın neler anlattı bana:

– Biricik oğlumun kötü alışkanlıklara maruz kalmadan okulunu bitirmesini istiyordum. Ancak kulağıma gelen söylentiler de uykumu kaçırıyordu. Ne yapıp nasıl edip de yavrumu kötülüklerden kurtarmalıyım. Çünkü arkadaşlarının yanlışlıklarını işitiyordum. Nitekim yavruma da geçiyordu bu kötü alışkanlıklar. Nihayet bir dostum bana akıl verdi. Allah razı olsun ondan. Dediğini yaptım. Evladımı o özel yurda teslim ettim. Ama yine de kor-

kulu ve endişeliydim.

Bir müddet yurttta kaldı. Bizimle de ilgisi kesilmiş oldu. Neden sonra izine geldi. Durumunda değişiklik hissederek gibi oldum. Daha sonraki gelişlerinde iyiden iyiye değişmişti çocuğum. Bize karşı hürmeti, saygısı artmış, sanki özel bir terbiye görmüş gibiydi. Bunlar neyse de geceleri odasında ışık görüyordum. Merak edip incelemeye aldım. Ne yapıyor gecenin yarısından sonra odasında diye. Gözlerime inanamadım önceleri. Sonra da kendimi tutamayıp ağlamaya başladım. Çünkü çocuğum gece yarısından sonra teheccüd namazına kalkıyor, dua ediyor, derslerine çalışıyordu. Her gelişinde aynı alışkanlığı sürdürdüğünü görünce dünyalar benim oldu. Artık oğlumdan emindim. Ne kötü alışkanlığı kalmış ne de bana ve anasına karşı geçmişteki saygısızlığı... İnanmak mümkün gibi görünmüyordu geçmişini hatırlayınca... Yavrumu böylesine saygılı, sevgili hale dönüştüren, Yaratan'ına ibadet eden, derslerini düşünen genç haline getiren sistemin uğruna ben malımı da feda edebilirim, mülkümü de. Sen neden bahsediyorsun? Onun için bitişik binayı yurt haline getirdim, masraflarını da seve seve yükledim. Bir nesil kurtarılıyor çünkü. Bir de bu değirmenin suyu nereden geliyor, diye soruyorlar?

Şu sonucu görsünler de değirmenin suyunun nereden geldiğini anlasınlar...

Evet, böyle diyordu bir özel okul öğrencisinin velisi. Çocuğunda gördüğü neydi, neyin uğruna malını, mülkünü fedaya hazırdı. Onu bu fedakârlığa ne razı etmişti? Bunları düşünmek gerekmez mi?

TİCARİ SORULAR ÜZERİNE...

Bir dizi soru soran okuyucuma kısaca şöyle cevap vermek mümkündür.

Soru bir:

- Bazen haciz malları satın alıyoruz. Bazıları hacizden mal satın almak caiz değildir diyorlar. Ağlayanın malı gülene hayır getirmez, diye de ekliyorlar. Siz ne diyorsunuz, icradan mal satın alınmaz mı?

İcradan haczedilen malı satın almak caizdir. Bir mahzuru söz konusu olmaz. Mahzur, icra malı oluşunu fırsat bilip de değerinden çok aşağıya fiyat vermekte, fırsatçılık etmekte meydana gelir.

Şayet satış günündeki değerine münasip düşen fiyat verilerek alınırsa icradan alınmış olması mahzur getirmez. Hatta mal sahibi bundan sevinç de duyar. Çünkü malı fırsatçıların eline düşmemiş, değerine yakın şekilde satılmıştır.

Bu durumda mal sahibinde bir ağlama söz konusu olmaz ki, alana hayır getirmemiş olsun, haramlık söz konusu hale gelsin.

Demek ki, icradan mal alınırken fırsatçılık etmemek, değerinden çok aşağıya düşürüp de almayı tercih etmemek gerek. Değerinden çok aşağıya düşürerek alınırsa işte o zaman mal sahibi ağlayan insan durumuna düşer, alan da ağlayanın malını kapan kapan kimse sayılır. Bundan dolayı da ağlayanın malı gülene hayır getirmez, denir.

Soru iki:

- Alışverişlerde aracılık ediyor, bu aracılığımızdan dolayı bir miktar para alıyoruz. Bu caiz olur mu? Bir adına da komisyonculuk denen böyle bir meslek var mı dinimizde?

İslam hukukunda komisyonculuk bir ticari meslek olarak kabul edilmiştir. Bu itibarla, ev kiralarken, yahut da herhangi bir şey satın alırken araya girenler, alıcı ile satıcıyı buluşturanlar, şartlarını duyurup, ticareti kolay-

laştıranlar, bu emeklerinin karşılığını almakta hak sahibidirler. Aldıkları miktar emeklerinin karşılığı olduğundan helaldır. Yani komisyonculuk meşru bir meslektir.

Bunun ilk şartı, yalan söyleyerek tarafları aldatmak, yalan söylemeden kazanmaktır.

Soru üç:

- Bazen açık artırma ile satışlar oluyor. Bizler de bu artırmaya giriyor, fiyatı yükselterek malı alıyoruz. Bazıları bunun caiz olmayacağını, bazıları da caiz olduğunu söylüyorlar. Siz ne dersiniz?

Açık artırma ile mal almak satmak caizdir. Haramlık söz konusu olmaz. Haramlık, artırmaya iştirak edeceklerin önceden anlaşıp para karşılığında iştiraktan vazgeçmekle, malı değerinden aşağıya düşürmeleri halinde söz konusu olur.

Bu durumda para karşılığında vazgeçenler, aldıkları parayı neyin karşılığı olarak almaktalar, bunun izahı olmaz, haramlıktan da kurtulamaz. Başkalarını vazgeçirip de malı değerinden aşağıya alanlar da doğru hareket etmiş olmazlar, haramdan kurtulamazlar.

Artırmaya iştirak edeceklerin hepsi de iştirak ederler. Fiyatın yükseğini verenin üzerinde kalır. Bu meşru alışveriş şekli olur. Bunun örneğini Efendimiz'in tatbikatında görmekteyiz.

Fakirin biri evindeki kilimini, su kabını getirir. Efendimiz onları açık artırmaya çıkarır. Biri bir dirhem verir. Biri de bir dirhem verir. Efendimiz tekrar sorar:

- Yok mu artıran?

Bunun üzerine bir diğer sahabi iki dirhem verir, mal iki dirhem verenin üzerinde kalır. Mal sahibi de bu parayı alıp ticaret yapar ve kazanır.

SABREDEN PİŞMAN OLMAZ

Size bir şey haber vereyim mi?

Ver, diyorsanız (ki, dediğinizi duyar gibiyim) öyle ise dinleyin lütfen.

Birçok yerde yanılabilir, yine birçok konuda pişmanlık duyabilirsiniz; ama sabırdan dolayı asla pişmanlık duymaz, mağlup olmazsınız.

Sabreden, eninde sonunda zafere erer, maksadına varır. Yeter ki gücünüzü tüketmeyin, sabrınızı azaltmayın, isyan ve tuğyana sapmayın.

Büyük mükafatların verildiği Allah dostlarına bakın, başlarına çok şeyler gelmiş, nice musibetlere maruz kalmış, zahmet ve meşakkate uğramışlar. Ama asla isyan etmemiş, tuğyana gitmemiş, hep sabrı, sebatı esas almışlardır.

Sonunda mı?

Sonunda zafere ermişler, mutluluğu bulmuşlar, sabırlarından dolayı şükretmiş, memnun kalmışlardır.

Koskoca Eyyub Peygamber'e bakın.

Hem malına, hem de canına gelmiş musibetler. Malı yok olmuş, canı da dertlere maruz kalmış, evinin harabesinde yatar olmuş. Ama asla isyan etmemiş, şikâyetle bulunmamış.

Hatta bu sabır ve tahammülü, hastalığın diline ve kalbine geçmesine kadar sürmüştü. Ancak dili ve kalbi de yaralanmaya başladığında feryat etmiş. O da kendi rahatı için değil, belki zikrine mani olmaması, kalbiyle tefekkürünün zedelenmemesi için.

- Ya Rab, demiş şimdi zarar bana dokundu, dilimle seni zikredemiyor, kalbimle seni tefekkürden mahrum kalıyorum!..

İşte bundan sonra da ilahî ikram tecelli etmiş, anasından yeni doğmuş gibi tekrar ayağa kalkıp hizmetini sürdürmüştü. Demek ki şartlar ne kadar aleyhte olursa ol-

sun ümit kesilmemeli, sabırdan uzak kalınmamalıdır.

Çünkü sabırdan ziyan gören hiç olmamış, pişmanlık duyan asla görülmemiştir.

Ya Yakup Peygamber'in haline ve sabrına ne demeli?

Çok sevdiği Yusuf'unu kuyuya atanlar onu kurt parçaladığını söyleyip, kanlı gömleği eline uzatmışlar. Ama O, bütün sızısını içine atmış, sabrı tercih etmiş:

– **Fe sabrun cemil..** diye esefini isyansız yaşamıştır.

Hatta rivayet ediliyor ki, Cebrail Aleyhisselam demiş ki:

– **Yakub'un oğlu Yusuf'a duyduğu esef ve ıstırap, yetmiş ananın oğluna duyduğu esef ve ıstıraptan çoktu. Tek başına yetmiş ana şefkatinin acısını tadıyordu kayıp oğlu için.**

Sormuşlar:

– Madem ki yetmiş ananın acısını duyuyor; ama sabrı esas alıyordu. Bu sabrın mükafatı ne kadardı?

Cebrail Aleyhisselam şöyle cevap vermiş:

– **Tam yüz şehid sevabı.**

– Neden öyle? deyince de şu açıklamayı yapmış:

– **Çünkü Yakub, bunca elemine, ıstırabına rağmen kalbinden asla isyan duygusu geçirmedi, şikâyet haline girmedi.**

Sonunda ne mi oldu?

Yusuf Mısır'a sultan oldu, sabır kahramanı babasının elini öpüp duasını aldı. Mutluluk ve saadet tekrar söz konusu hale geldi.

Ancak hepsinde sabır vardı. Ümid vardı. Tükenmemişler, ümidlerini hep sürdürmüşlerdi.

Ben buradan derim ki:

– Şu, ya da bu sebeple maruz kaldığınız sıkıntı ve musibetten dolayı sakın sabrınızı tüketmeyin, tevekkülünüzü yitirmeyin.

Dehşet aldığınız zaman meşhur sabır kahramanı gibi deyin:

Mevla görelim, neyer. Neylerse güzel eyler.

Göreceksiniz ki bulutlu günler gidecek. Güneşli günler gelecektir. Sabreden de sabrından dolayı sevinip mutlu olacaktır.

KİTAP FUARLARININ DÜŞÜNDÜRDÜĞÜ

Geçtiğimiz devrelerde hep cami avlularında buluşur, cenaze başlarında karşılaştık. Bu yüzden sitemlerimiz de hep aynı olurdu:

- Birimiz ölecek de ancak cenazesi başında mı buluşacağız? Bu nasıl dostluk böyle? demekten kendimizi alamazdık. Şimdilerde ise durum değişir gibi oldu.

Artık sadece cenaze başlarında buluşuyor değiliz. Kitap fuarları da dahil oldu buna. Nerede bir kitap fuarı açılmış, bakıyorum senelerce görmediğim dostlarım, tanıdıklarım buralarda, kitapları inceliyor, yeni çıkan eserlere göz atıyorlar. Çantalarında birkaç kitap birden, artık inandıklarını bizzat inceleyerek, okuyarak, yakından tahkik ve takip ederek inanıyor, takliden tahkike yükseliyorlar.

Geçenlerde **Fırat Kültür Merkezi**'ndeki kitap fuarında kitaplarımı imzalıyordum. Bir okuyucum elindeki kitabı uzatırken:

- Hocam dedi, bir yazınızda, bizim çocukluğumuzda okuyacağımız tek Türkçe dinî kitap Mızraklı İl-mihal'den ibaretti demiştiniz. Şimdi bakın ne kadar çok Türkçe dinî eser çıkmış ortalığa?..

Okuyucumun hatırlatması çok yerindeydi. Gerçekten de bizim çocukluğumuzda okuyacağımız tek dinî kitap

Mızraklı'dan ibaretti. Bugün artık binlerce desem bile yanlış olabilir. Çünkü yayınlanmış olan İslâmî eserlerin sayısını binlerle ifade etmek de yanlış olabilir. Bunu ancak **Türdav**'ın kitap kataloğundan tespit etmek mümkün olacaktır.

Türkçe telif eserlerden ayrı olarak Arapça temel kitapların da tercüme edilmiş bulunması bir başka sevinç kaynağımız oluyor bugün.

Bütün bunlara bakınca düşünebiliyoruz ki, artık Müslümanlar dinlerini öğrenmek için mutlaka yok edilen medreselere gitmeye mecbur olmuyorlar. Hem telif, hem de tercüme eserler bugün ihtiyacı karşılayacak seviyeye çıkmıştır desek mübalağa etmiş olmayız. Hadisiyle, fıkhıyla, Kur'an-ı Kerim tefsiriyle, tasavvufuyla...

Bir yenilik daha çekiyor dikkatimi. O da geçmişte ancak vefat etmiş bir medrese âliminin mirasları arasında bulabileceğimiz temel Arapça kitaplar bugün yepyeni şekilde basılmış, ülkemize de getirilmiş, isteyen ilim adamlarının da istifadesine sunulmuştur.

Nitekim **Fırat Kültür Merkezi**'nde kitapçıları gezerken bir de ne göreyim, ancak medrese âlimlerinin mirası arasında bulunan bu temel eserler raflarda... Hem de yepyeni şekilde basılmış ciltlenmiş, âdetâ al beni der gibi dizili. Şöyle dikkatlice inceledim bu eserleri. Neleri yok? Bence yok denecek kitap yoktur. Ne ararsanız mevcut. Otuz ciltlik tefsirden tutun da fıkıh, hadis, tasavvuf kitaplarına varıncaya kadar.

Sevinçle rafları seyrederken gayri ihtiyari elim bir kataba uzanıyor, **Bostanülvâizîn** adındaki kitabı alıyor, şöyle bir açıyorum, karşıma çıkan ilk hadis beni yerimde çiviliyor âdetâ. Sanki bana hitap ediyor gibi geliyor. Başka sayfasını açmaya gerek duymadan; bu kitabı alıyorum, diyorum.

Beni düşündüren hadis ne mi diyordu? Özetini arz edeyim de biraz da siz düşünün. Efendimiz (sav) Hazret-

leri buyurmuş ki:

- Bir adamın yaşı kırkı geçtiği halde hâlâ sevabı günahını geçmiyorsa, hayrı şerrine galip bulunmuyorsa, şeytan bu adamın karşısına geçer alnından öper, benim sadık dostum diye tebessümle bakar!

* * *

Bu hadisin mefhum-u muhalifi de şöyledir:

- Bir adamın yaşı kırkı geçtiği sıralarda artık sevabı günahını geçiyorsa, işlediği hayırları şerrine galip bulunuyorsa, bu defa da melek karşısına geçer, alnından öper, benim sadık dostum diye tebessümle bakar.

Artık kararı siz verin aziz okuyucular.

- Sizi kimler öpüyor, kimler en sadık dost diye tebessümle seyrediyor.

Hayrınız mı çok, şerriniz mi; sevabınız mı çok, günahınız mı?

İSLAM NİÇİN KURTARICIDIR?

Müslüman kendini toplumdan tecrit eden, kendi lüksü, refahı ile mutlu olan kimse değildir.

Tam aksine Müslüman, çevresinin huzuru, refahı halinde mutluluk duyan, huzurlu olan kimsedir.

Çünkü inandığı İslam ona:

- Bütün Müslümanlar tek bedeninin organları gibidirler. Organın birinde acı, sızı, yara, bere olursa diğer organlar bana ne, demez, o acıyı, sızıyı çekerler, ıstırapta müşterek olurlar.

İşte bundan dolayı Müslüman kendi organı saydığı çevresine sadece zekatıyla yardım edip, destek veren başkaca bir yardım hissi taşımayan kimse demek değildir.

Müslüman'ın farz olan zekatının dışında sünnet olan sadaka anlayışı vardır ki, bu, zekat gibi belli zenginlere

has olmayıp bütün Müslümanlara şamil bir yardım anlamıdır.

Hatta öyle ki, sadaka sevabından mahrum kalan tek Müslüman düşünülemez İslam toplumunda.

Nasıl mı? Arz edeyim.

Sadaka konusunda en çarpıcı açıklama Ebu Musa'nın rivayet ettiği hadistedir. Efendimiz buyuruyor ki:

– **Her Müslüman sadaka vermelidir!**

Diyorlar ki:

– Ya Resûlallah, malı yoksa?

Buyuruyor ki:

– **Çalışıp kazansın yine versin!**

– Bu da mümkün olmuyorsa,

– **İhtiyaç sahibinin işine bedenen yardım etsin.**
Bu da sadakadır.

– Bu da mümkün olmuyorsa?

– **Güler yüz, tatlı dille muhatap olsun. Bu da bir sadakadır.**

Demek ki, İslam'ın iyi anlatıldığı toplumda sadaka sevabından mahrum kalan fert bulunmaz. Zengin de olsa fakir de olsa. Çünkü mali durumu ne kadarına izin veriyorsa o kadarından sadaka verebileceği gibi, hiçbir şeye gücü yetmeyen de bedeniyle yardım edip muhtacın bir işini görse, hatta bir yaşlıyı elinden tutup yolun öbür yanına geçirse, yahut da pazar çantasını alıp evine kadar götüre bu da bir sadakadır.

Hatta buna da gücü yetmese de sadece güler yüz, tatlı dille muhatap olsa bu da bir sadaka sevabı getirmektedir.

Ebu Hüreyre (ra) diyor ki:

– Ya Resûlallah, sadakanın hangisi daha sevaplıdır?

Buyuruyor ki:

– **Malın azından verilen daha sevaplıdır.**

Efendimiz devamla buyurur ki:

– Hatta bir dirhem sadaka yüz dirhem sadakayı geçiyor bazen.

Soruyorlar:

– Bu nasıl oluyor ya Resûlallah?

Buyuruyor ki:

– Bir dirhem verenin zaten iki dirhemi vardı, malının yarısını vermiş oldu. Ama yüz dirhem verenin bin dirhemi vardı. O sadece malının onda birini vermiş oldu. Onda birini veren, yarısını vereni geçemez.

Evet, malın çoğundan kim olsa verebilir. Ama asıl mesele azından verebilmekte, hatta azından verenin azı daha da makbul durum arz etmektedir.

Bütün bunlardan sonra içimizden gelen şevkle diyoruz ki:

– İslam ne güzel, Müslümanlık ne kadar iyi. Topluma mutlaka faydalı olmayı emrediyor, bunun da böylesine ince kademelerini gösteriyor ki, ya malınla, ya bedenle, ya da güler yüzün, tatlı dilinle çevrene yardımcı ol, sadaka sevabı al...

Bunun için diyoruz ki:

– Gelin, fertlerin İslam'ı öğrenmesine mani olmayın, dindarlaşmasından korkup ürkmeyin. Aksine sevinin, mutluluk duyun. Çünkü İslam, toplumu birbirine yardımcı yapıp, kenetler. Başka değil.

HADDİNİ BİLMEK, YAHUT DA BİLMEMEK ÜZERİNE...

Anadolu'muzda söylenen güzel sözler, kitabî değerlendirmeler hep dikkatimi çeker, düşünmeme sebep olur.

Kendi kendime söylenirim:

– Bu sözleri ayağı çarıklı erkân-ı harpler söylemiş,

**belki de hiç okumadan, yaşamadan okur yazarlarımızı-
za da ders vermişlerdir.**

Nitekim ben de bunlardan hep ders almış, ikaz olmuşumdur.

İşte birini daha hatırlıyorum bugünlerde...

Çocukluğumdan beri dinlediğim bir söz bu.

- İslam'ın şartı beştir, altıncısı da haddini bilmektir.

Ben bu söze çok takılmış, yanlışlığını bile iddia etmiştim. İslam'ın şartı beştir, altıncısı olmaz, demiştim.

Meğer maksat, altıncısı var olduğunu iddia etmek değilmiş. İnsana haddini bilmenin ehemmiyetini anlatmakmış. Hatta haddini bilmek sanki İslam'ın bir şartı kadar mühimdir demekmiş.

Nitekim haddini bilmeyenlerin düştükleri yanlış, yö-neldikleri cüretkârlıkları görünce bir daha düşünüyor, bir daha hak veriyorum bunun ne kadar makul bir söz olduğuna.

Mesela, kulağınıza bir söz geliyor, bir din büyüğünden, bir maneviyat erinden, hürmet ettiğiniz ahiret adamından...

Siz bu sözü yanlış buluyor, hatalı görüyorsanız, yapılacak şey nedir?

Bana kalırsa hemen karar vermemek, biraz düşünmek.

Nasıl düşünmek?

Sizi bilmem. Ben hep şöyle düşünmüşümdür.

Benim gibi sıradan bir kültürün, görüşün ve anlayışın sahibine bunun yanlışlığı görünüyor da, benimle kıyas edilemeyecek kadar uzak görüşlü zatın bunu anlamaması mümkün mü?

Değil, elbette. Onun benden iyi anlaması ve düşünmesi beklenir.

Öyle ise hemen hüküm vermemeli de bir araştırma yapmalı, bir hikmetinin de olacağını düşünmeliyim. Zira böylesine bir manevyat büyüğü, böylesine bir ilim irfan sahibi kimse benim gördüğümü görmemiş, bildiğimi bilememiş olamaz. Mutlaka bir bildiği, bir sezdiği vardır...

Evet, ben hep böyle düşünmüş, böyle incelemeye yönelmiş, tahkik ve tetkik neticesinde elde ettiğim sağlam bilgilerden sonra karar vermişim ve bundan da çok istifade edip memnun kalmışım.

Zira sonunda görmüşüm ki, ben hemen karar vermiyip araştırmaya yönelmekle haddimi bilmiş, itimat ettiğim zatlara hürmetimi, saygımı korumuşum. Haddini bilmezlerden olmamışım.

Ama böyle bir tahkik ve inceleme gereği duymadan gözlerini yumup hükmünü basanlar, hem de saygısızca bir üsluba yönelenler sonunda olayların o zatın ifade ve işaret ettiği gibi geliştiğini görünce zor duruma düşmüşler, kimileri yine de bir olgunluk gösterip dönüş yapmış, yanlışını tashih etmişlerse de öyleleri de olmuş ki, dönüş yapamamış, gidiş o gidiş olmuş, kendilerine de hizmetlerine de yazık etmişler, vebal altına girmişlerdir. İşte böylesine hazin tecelliler karşısında ben bir daha tekrar ediyorum çarıklı erkan-ı harbin söylediğini:

- İslam'ın şartı beştir; ama altıncısı da vardır. O da haddini bilmektir!

Ne kadar çarpıcı bir söz, ne kadar düşündürücü bir ikaz? Haddini bilmek.. kendi seviyesini düşünmek, bir de beğenmediğimiz zatların hizmetlerini, feragat ve fedakârlıklarını hayal edip kendimizle mukayese etmek...

Öyle ya, sen hayatın bütün zevklerini yaşayacaksın, nefsinin her türlü isteklerini yerine getireceksin, evlenerek, çocuk çocuk sahibi olacaksın; ancak kendi çocuklarının meselesini düşünecek, gelecekleriyle meşgul olacaksın. Ama bunların hepsini de terk etmiş, yerine İslam'ın ve Müslüman'ın meselesini dert edinmişlerin hikmetini bilmediğin tavırlarından dolayı haddini, hududunu bilme-

yecek kadar sevimsiz yorumlara yöneleceksin. Ne müthiş vebal, ne azîm sorumluluk...

Tabii ki bilene, anlayana ve sorumluluk duyana...

– Tûbâ limen arefe haddehû, velem yetecâvez tavra-hû...

GETİRİN NAMAZLARINIZI DEĞİŞELİM

Kullar sizin durumunuzu değerlendirmede hataya düşebilirler. Rabbimiz ise asla!..

Zerre kadar zulme uğrasanız, yine zerre kadar haksızlığa maruz kalsanız, mutlaka mukabili olacak, sevabı gelecektir!..

Bu yüzden büyükler zorluklardan hiç yılmamış, mukabilinde gelecek sevabı, mükâfatı düşünüp hep azimli ve sebatlı olmuşlardır.

Bugün yer yer dini hayat yaşayanların maruz kaldıkları zulüm, baskı ve dayatmalarda hep bu ilâhî adaleti düşünüyor, sabır ve tahammül duygumuzun geliştiğini hissediyoruz.

Zira karşılıksız değildir maruz kalınan zulümler, baskılar, dayatmalar, kanun dışı muamelelere dayanıp sabretmeler...

Bu konuya nereden girdiğimi mi merak ediyorsunuz? Arz edeyim izin verirsiniz.

Kitaplarımı imzalamak üzere gittiğim fuarda okuyucularıyla görüşüyor, sorularına cevap vermeye de gayret ediyorum. Ancak bir okuyucumun sorusu beni öylesine etkiledi ki, hâlâ tesirindeyim dersem mübalağa etmiş olmam. Ne soruyordu biliyor musunuz?

– Hocam son günlerde öylesine sıkılıyoruz ki, namazlarımızı diğer insanlar gibi rahatlık içerisinde ve

herkesin kıldığı mekanlarda kılamıyoruz. Sonra acaba, bu tür yerler ve zor şartlar altında kıldığımız namazlarımız kabul olur mu, diye düşünüyoruz. Ne dersiniz kabul olur mu bu türlü namazlarımız?

Ben, asıl namaz sizin namazınızdır, bizim rahat mekanlarda esneyerek kıldığımız namazımızdan sizin ki daha makbuldür, demeye hazırlanırken yanındaki arkadaşları ilave ediyor:

– Bir hocaefendiye sormuşlar da demiş ki, onların namazları bizimkinden makbuldür. Eğer razı olurlarsa getirsinler bizimkiyle değişelim.

Beni bir heyecan sarıyor. İşte cevap budur diyorum. Hem de kitaplık çapta bir cevap. Zorluklar, sıkıntılar, baskı ve dayatmalar karşısında yılmadan hizmetini sürdürmek, elbette rahatlık içindeki durumlarla mukayese kabul etmeyecek kudsiyet ve değerdedir.

Nitekim Efendimiz (sav) Hazretleri de böyle buyurmuşlardır:

– Efdalü'l-âmalî ahmezühâ!

Amellerin fazileti zahmetine göre, çekilen sıkıntı ve stresine nisbetledir.

Evet, baştan da ifade etmiştik.

Rabbimiz kullar gibi değildir. Kullar maruz kalınan zulüm ve baskıda tam değerlendirmeye yapamayabilirler. Mazlumu daha da mağdur edebilirler. Rabbimiz, asla!..

O, zulmün, baskının, dayatmanın zerresini karşılıksız koymaz, mutlaka sabrı nisbetinde sahibine ecirler, mükâfatlar, sevaplar ihsan eder. Zulmün mağdurunu sonunda muzaffer kılar.

Yeter ki zor olan sabır gösterilsin, sebatta sarsılma olmasın. Müspet temsilcilik örneği verilmeye devam edilsin.

OKUYUCU GÖZÜYLE BU KÖŞE

İzmir'den Hüseyin Çolak'ın sorusu şöyle. Demiş ki:

– Sizi uzun zamandır okuyorum. Her okuyuşumda bir şeyler öğrendiğim için çok mutluyum. Bana öyle gelir ki sizin ümit vermediğiniz bir yazı yoktur. Her yazınızda unutulmayacak misallerle mesajlar veriyor, okuyucularınıza mutlaka faydalı şeyler naklediyorsunuz. Bir bakıma sizde (tepki) yoktur, ancak (etki) vardır.

Hatta geçenlerde bir yazınızda (tepki) değil (etki) Müslümanı olmalıyız, diye bir güzel şey daha söylediniz. Benim çok hoşuma giden bu konuya bir daha girer misiniz?

– **Nedir bu tepki değil de etki Müslümanlığı?..**

* * *

Efendim, her yiğidin bir yoğurt yiyişi vardır derler. Anlaşılan bizim yoğurt yiyişimiz de ifade ettiğiniz cinsten olsa gerektir. Yani **tepki değil etki Müslümanlığı...** Düşünüyorum ki, her Müslüman bu gün inandığının temsilcisi olmalı, mutlaka çevresine inancı adına güzel şeyler sunmalı, sempati getiren tutum ve tavrın içinde olmalıdır.

– **Neden mi böyle olmalıdır?**

Çünkü bugün bir kesim İslam'ı Müslüman'dan öğreniyor, kitaptan değil.

Demek Müslüman'ın hali ne ise, tutum ve tavrı nasılsa ona göre fikir sahibi oluyor, işte Müslümanlık budur diye hüküm veriyorlar.

Öyle ise bugünün Müslümanı çok sorumlu durumdadır. Çünkü yanlış tutumu, hatalı tavrı şahsına değil İslam'a mal ediliyor, İslam'ın aleyhinde fikir sahibi olunmasına sebep oluyor.

Demek Müslüman, inancı adına yaşayan insandır bugün.

Mutlaka sevimli ahlâkın sahibi olacak, sevdiren, saydıran bir tutum ve tavrın içinde bulunacaktır ki, inancına ilgi duyursun, sevgi sağlamış olsun.

Hazret-i Mevlana'nın misaliyle ifade edelim.

Müslüman sırtında gül küfesi taşıyan insan gibi olmalıdır. Gittiği yere güzel kokular, sevimli rayihalar saçan insan. Vardığı yerin insanları onun gelişinden memnun olur, sevinç duyarlar. Kimseyi ayıplamaz, kötölemez, kusurunu hatasını yüzüne vurmaz. Aksine herkesin bir iyi tarafını bulur, o yanından yaklaşır, mutlaka bir yakınlık sebebi yakalar.

Ne var ki bazı kimseler sırtında gül küfesi taşıyan değil de, elinde dikenli çalı sürükleyen insan gibi oluyorlar. Vardıkları insanların kusurunu, hatasını öne çıkarıyor, güya vazgeçirme adına haşin bir üslubu tercih ediyorlar. Ne var ki kimse ayıplanmaktan, kusurunun yüzüne vurulmasından memnun olmuyor, böylesine sert ikaz ve irşadlardan yakınlık hissetmiyorlar.

Bu da bir bakıma etki değil tepki Müslümanlığı oluyor.

Tepki Müslümanlığının tesiri ise görülmüyor. Çünkü, getirmiyor, götürüyor. Yaklaştırmıyor, kaçırıyor.

Bizim tutum ve tavrımızda güler yüz, tatlı dil esastır. Bunun bir sünnet olduğunu da düşünüyor, gereğini yaşamaya gayret ediyoruz. Nitekim bir sahabi diyor ki:

– Resulullah'ı bana karşı hep tebessüm içinde gördüğümünden beni herkesten çok seviyor zannetmiş de sormuştum, en çok kimi seviyorsunuz? diye. Sonra öğrendim ki Resulullah herkese benim gibi tebessümle bakıyor, herkese onu sevdiğini bu şekilde belirterek, kendisine bağlıyor.

İşte olmamız gereken hal bu diye düşünüyorum.

Sözün özü şudur bence:

– Bugünün Müslümanı tepki değil, etki Müslümanı olmalıdır. Elinde dikenli çalı ile dolaşan kimse gibi değil, sırtında gül küfesi gezdiren insan gibi olmalıdır. Tabii bizim yorumumuz, anlayışımız bu. Aksini savunanlara da saygımız vardır. Çünkü, gelmedik bu dünyaya kavgâ için...

ALTINOLUK'TAN BİR BAKIŞ

Efendim, son senelerin, hatta ayların siyasi olayları bizleri sevindirmiyor. Hatta üzüyor, hüzün de veriyor.

Ama biraz sakince düşünüp, hikmetine bakmaya yö-neldiğimizde işin yine olması lazım gelen çizgide gittiğini anlıyor, bu olayların da kendine göre izahı ve hikmeti ol-duğunu hatırlıyoruz.

İsterseniz bu konuda size **Altınoluk** dergisinin Kasım 97 sayısından bir yazının yarısından sonraki kısmını arz edeyim de birlikte okuyup beraberce tefekkür edelim. Ba-kalım yorumu siz nasıl bulacaksınız. Evet böyledir, diye-rek siz hizmetinizi yapıp gerisini kâinatı yönetenin hikme-tine tevdi mi edeceksiniz? Yani biz vazifemizi yapmalı, ilâ-hî hikmete rıza ile bakmalıyız diyerek şevkinizi sürdüre-cek misiniz?

Hikmet açısından bakış.

Denize bir an önce kavuşmak isteyip de hızla akan derelerde, ırmaklarda balık yetişmez, yetişen balık da bü-yük olmaz.

Türkiye'de yaşayan Müslümanlar bilmeliler ki İslâm Türkiye'nin 'esası', Müslümanlar Türkiye'nin merkezidir.

Esasın ve merkezin sahibi olanlar küçük balık olma-malı, denize bir an önce kavuşmak isteyen ırmak da ol-mamalıdır.

Burada Merkez Efendi'yi hatırlamalıyız.

O'nun öyküsü yolumuzu ışıtacaktır.

Mesir macunu adı verilen ve içinde kırk bir çeşit ba-harat bulunan ilaç ile Hafsa Sultan'ı iyileştiren Merkez Efendi'yi bilirsiniz.

Esas adı Musa Muslihuddin olan bu âlim kişi, Merzi-fon doğumlu Sünbül Sinan Hz'lerinin müridi olur; onun dergâhında seyr ü sülûkunu tamamlar.

Sünbül Efendi hisseder ki ahirete intikali yakındır. Ve yerine Musa Muslihuddin'i bırakmayı murad etmektedir. Zahir ilimlerini tamamlamış olarak dergâha gelen bu kişi posta oturacaktır oturmasına; ama ya diğer müridler "Acaba onu neden tercih etti?" derlerse?..

İşte bu tercih sebebini ortaya koyan bir sınav yapar. Aralarında Musa Muslihuddin'in de bulunduğu bir topluluk kurar ve itirazı muhtemel olan kişilere şöyle bir soru sorar:

- Cenab-ı Hak, şu anda yönetimini sana bıraksa bu kâinatı nasıl idare edersin?

Soruyu dinleyen mürid:

"- Aman efendim, demiş. Bir tane namaz kılmayan bırakmadığım gibi bir tane de oruç tutmayan bırakmam. Herkesi ibadet ve taâte sevk ederim."

Hz. Sünbül:

"Aferin... Salâbet-i diniye onu icab ettirir. Allah niyetinin karşılığını versin, dedikten sonra diğer birine sorar. O da:

"- Aman efendim, bütün kötülükleri ve kötülerini ortadan kaldırırm; hatta tütün içenleri bile kaldırırm." demiş.

Hz. Sünbül ona da:

"Aferin, celâdet-i diniyye bunu icap ettirir." diye buyurduktan sonra Musa Muslihuddin'e yönelmiş soruyu:

"Muslihuddin, Rab Teâlâ Hz.leri şu anda yönetimini sana bıraksa bu âlemi nasıl idare ederdin?"

Hazret:

- Aman efendim, hâsâ demiş. Rabb'in idaresinde bir bozukluk mu var ki ben yeni bir idare tesis edeyim? Bakarım, bir âbid giderse yerine bir âbid, bir fasık giderse yerine bir fasık getiririm, deyince Hz. Sünbül:

- Şimdi iş merkezini buldu, demiş. Bundan sonra dersi sen vereceksin.

Bundan sonra Musa Muslihuddin'in lâkâbı Merkez Efendi olmuş.

Etrafımıza ve kendimize bakalım.

Merkez Efendi'nin menkıbesindeki celâdet ve salâbet sahibi müridler gibi hareket ediyoruz. Ama neticede halkımızın dükkânlara, arabalara astığı levhada-ki gibi "Allah'ın dediği olur."

Bize düşen sabırla "merkez"den ayrılmadan "esas"ı muhafaza etmektir.

Beş yüz yıllık mesir hadisesini kutlayan Türkiye Müslümanları merkezden uzaklaşmadıkları müddetçe merkez dışı güçler (perifer) onlara zarar veremeyecektir.

BÜLBÜLÜN ÇEKTIĞİ DİLİ BELASIDIR

O ne özel, ne güzel söz:

- Ya hayır söyle, ya sükut eyle!

Atalarımız bunu da vecizeleştirmişler, bir başka özel-lik ve güzellikte ilave ederek demişler ki:

- Söz gümüş ise sükût da altındır!

Var mı aksini iddia edecek bir kişi?

Kim diyebilir, söz söylemesini bilmeyen, söyleyince ta-mir yerine tahrip eden kimse konuşmasını sürdürsün?

Ne yazık ki, bunu diyen olmadığı halde yapanlar var-dır. Adamlar dilini kılıç gibi kullanmaya alışmışlar, ne gü-nün nezaketini düşünüyor, ne de yumuşaklık istediğini. Hâlâ dikenli sözler söylüyor, kırıncı laflar ediyor, tamir ye-rine tahribe, tedavi yerine yara açmaya devam ediyorlar.

Ne olanlardan ibret almışlar, ne de olması muhtemel-lerden ikâz olup da kendilerine çekidüzen verme gereği duymuşlar.

* * *

Medya, milyarlık ilanla anlatamayacağını anlatmaya hazır. İki dudağın arasından çıkacak cümlelere bakıyor. Öyle ise tam fırsat.

Fikrini ve zikrini akla, mantığa, vicdanlara hitap ederek anlat. Anlat ki, vicdanlar ihtizaza gelsin, mantıklar değerlendirme imkanı bulsunlar. Büsbütün de haksız değiller, diyebilsinler...

Gel gör ki, böylesine bir hassasiyet görülmüyor söz ve tavırlarında. Yine kırıcı, yine hücumdalar. Yine istismarcılara malzeme verecek üslupta berdevamdırlar... Sonra da özür-yazırlı düzeltmeler, maksadı aşan sözlerine yorumlar...

Sebepsiz dememişler:

– **Bülbülün çektiği dili belasıdır**, diye...

Şarkın büyük Ârifi ne güzel anlatır bu dil belasını:

Bülbülün biri kafesinde feryad edip duruyormuş.

Uzaklardan bir başka bülbül gelip kafesin üzerine konarak başlamış söylenmeye:

– Birader, neden feryad edip duruyorsun böyle?

– Neden olacak baksana kafesin içinde hapsolmuşum.

Ben feryad etmeyeyim de kim feryad etsin?

Akıl vermiş:

– Senin demiş, çektiğin dilinin belasıdır. Dilin dursa seni bu kafeste kimse beslemek istemez. Sen durmadan dilini kullanıyorsun, sahibinin de hoşuna gidip seni kafeste hapsediyor. İstersen dilini bir müddet tut, zamanlı zamansız ötmeyi bırak, o zaman bak, sahibin seni burada tutacak mı?

Bu akıldan sonra bülbülün sesi sedası kesilmiş. Ne ötmesi var, ne de küçücük bir ses çıkarması.

Bir hafta, iki hafta derken bir gün sahibi kafesin kapısını açmış:

– Çık be demiş, ben öyle ötmeyen tembelleri besleyecek kadar akılsız değilim.

Açılan kapıdan pır diye uçan bülbül ötedeki hemcinsine rastlayınca:

– Dediğin doğruymuş dostum, demiş. Gerçekten de benim çektiğim dilimin belasıymış. Senin verdiğin akla uydum, dilimi iki hafta tuttum. Sonunda kafesin kapısı açıldı beni salıverdiler.

Evet, bütün mesele dilimizde, bir türlü tutamadığımız şu et parçasını yerli yerinde kullanamayışımızda...

İşte bunun için diyoruz ki:

– Başkalarının yanlışını anlatmayı, hata ve kusurlarını yüzlerine vurmayı bırakın, karanlığın zemminde size fayda yoktur. Bir mum yakın, küçük de olsa bir aydınlık meydana getirin. Oradan ufkunuzu açın, zikrinizi, fikrinizi anlatın. Bize kuvvet gelsin, sizlere hak verme imkânımız doğsun.

Şayet böyle bir ufuk açıcı derinliğiniz yoksa bâri susun. Tahrik etmeyin, teşvikte bulunmayın. Hiç olmazsa kudsi düsturu hatırlayın:

– **Ya hayır söyle, ya sükût eyle!**

– **Söz gümüş ise sükût altındır!**

Elbette ki anlayana. Anlamayana davul zurna bile az.

HEP BİRLİKTE TEVBE İSTİĞFAR MI ETMELİ?

Bazen misaller daha kolay anlatıyor maksadı.

Bu yüzden bugün misaller sunmayı düşünmekteyim. İnşaallah mesajımızı daha kolay verecek, maksadımızı daha net anlatma imkânı bulacağız.

Rivayete göre Musa Aleyhisselam uzun zamandır sü-rüp giden kuraklıktan kurtulmak için yağmur duasına

çıkmiş. Defalarca dua yaptığı halde bir türlü yağmur yağmamış, beklenen rahmet inmemiş.

Nihayet bir gün ellerini açıp niyazda bulunmuş:

– Rabb'im, demiş, günlerdir halkla birlikte yağmur duasına çıkıyorum. Bir türlü rahmet vermiyorsun. Hikmeti nedir acaba. Niçin duamızı kabul buyurmuyorsun?

Kulağına gelen ses şöyle diyormuş:

– Ya Musa, elbette istediğiniz rahmeti vermem. Çünkü içinizde âsiler vardır. Yağmurun inmesine mani günahkârlar söz konusudur. Onlar aranızda bulundukları müddetçe rahmetimi indirmem üzerinize.

Öyle ise, demiş Hazret-i Musa, o âsileri bildir de aramızdan çıkaralım, gitsinler içimizden. Onlarsız dua yapalım. Kimlerdir onlar?

Rabb'imiz buyurmuş ki:

– Ya Musa, bana muhbirlik mi yaptırmak istiyorsun. Ben men ettiğim şeyi yapmam. Benden böyle bir ihbarcılık bekleme.

Öyle ise demiş Hazret-i Musa, nasıl bileceğiz onları, nasıl çare bulacağız buna?

Şöyle çare göstermiş Rabb'imiz:

– Hepiniz birden tevbe, istiğfar edin, onlar da sizinle tevbe, istiğfar etmiş olurlar. Böylece duanın kabulüne engel kalmamış olur.

Evet, misalimiz burada bitiyor, biz misalden maksud olan mânâya geliyoruz.

Musa Aleyhisselâm'ın kavmine gelen kuraklık musibeti gibi musibetler geliyor üzerimize. Düşünüyoruz bunlar kimlerin yüzünden geliyor, kimlerin ne türlü düşünce ve tavırlarından dolayı maruz kahyoluz bu beklenmedik sıkıntı ve üzüntülere?

Belki kimilerimiz biliyorlar kimlerin yüzünden maruz kaldığımızı, kimlerin tutum ve tavırlarıyla davetiye çıkarmış sayılacaklarını.

Ama tümüyle de başkalarına yıkıp da kendimizi büt-
bütün kusursuz da sayamayız.

İşte burada diyorum ki:

– Gelin hep birlikte tevbe, istiğfar edelim bugünlerde.
Maruz kaldığımız musibetlerin defî, sıkıntıların refî için...
evet, evet, hep birlikte iç dünyamıza dönelim. Her birimiz
şahsî âlemimizdeki günahlarımızı, hatalarımızı hatırlaya-
lım. Böylece toplu halde pişmanlık duyup Rabb'imizin
rahmetine lâyık hâle geelim. Anamızın ak sütü misali
haklarımızın elimizden alınmasının elbette sebepsiz olma-
dığını düşünüp nefsimizi itham edelim. Belki Rabb'imizin
rahmeti bundan sonra üzerimize iner, sebepler halk eder,
bir çıkış yolu söz konusu olabilir.

Şurası bir gerçektir ki, **sözünü sohbetini bilmeyen-
ler, ağzından çıkanı kulağı duymayanlar, bu ülkede sa-
dece kendisi gibi düşünenler var, başka türlü düşünen,
yaşayan yokmuş gibi davrananlar, sorumsuz tutum ve
tavırlarıyla bolca istismar malzemeleri vermiş, kulla-
nılacak örnekler sunmuşlardır...**

Şimdi ise geriye çekilmişler, şımarık tutum ve tavırlar-
ının ne kadar yanlış ve zararlı olduğunu pişmanlıkla dü-
şünmeye başlamışlardır. Ne var ki bu pişmanlığın bir fay-
dası yoktur artık. Çünkü ok yaydan çıkmış, masum hede-
fini insafsızca vurmuştur.

Şu anda elde ettiğimiz yegâne fayda, olaylardan ibret
almak, ikâz olmak, ağzından çıkanları kulağı duymayan-
ların bizlere neleri fatura ettiklerini öğrenmiş bulunmak...
Bu da bir kazançtır elbette. Fakat faturası çok yüklü bir
kazanç! Bütün bunlara rağmen yine de inanmış kimsele-
rin düşündüğü gibi düşünüyor, bunda da bir hayır vardır,
diyerek ümidimizi kesmiyoruz. Sonu hayr olur inşaallah,
diyoruz.

Çünkü kazanılmış hakların gasbı zordur. Uzun ömür-
lü olmaz. Eninde sonunda hak yine yerini bulur.

DEVLETE OLAN İTİMAT SARSILMAMALI

Hiçbir felaket devletsizlik kadar büyük felaket olamaz. Devletsizlikte ne namus emniyeti vardır, ne can, ne de mal... Üzerine titrediğimiz bütün kutsal mefhumlar her an, her saniye tehlikede ve ayaklar altına düşmeye namzet bulunmaktadır.

Bunun için İslami anlayışta devlete itaat esastır. Zira devletin yıkılması halinde asayişsizliğin nerelere kadar ulaşacağını kestirmek kolay değildir.

Bu yüzden devlet kendini yıkmaya yönelik güçleri bertaraf etmek için gizli korumalar kullanabilir, yıkıcıları etkisiz hale getirmeye yönelebilir.

Biz buna İslami ifadeyle:

– Düşmanın silahıyla silahlanmak diyoruz. Düşman meşru devleti ne ile yıkmak istiyorsa, devletin de aynı yollarla karşılık verip ayakta kalmasını sağlaması bir zaruret.

Düşman sivil ajanlarla mı geliyor, gizli yollarla mı siliyor, vur kaçla mı yıkmak istiyor devleti? Siz de benzeri çarelerle devleti korumak zorundasınız. Yoksa yıkılmanız işten bile değildir. Nitekim tarihimizdeki Teşkilat-ı Mahsusa'lar da bunun bir örneğini teşkil etmektedir.

Ancak bu teşkilatların kesinkes devletin kontrolünde ve emri altında olmaları şarttır. Devletin kendilerine verdiği görevin sınırları içinde kalacak, asla şahsi inisiyatiflerle özel menfaat yollarına sapmayacaklardır.

Böyle bir sapma olursa iş bu defa aksine dönüşüyor demektir. Devleti korumak için görevlendirilmiş kimseler devleti yıkmaya yönelmiş, makusen mütenasip bir ziddiyet söz konusu olmuştur. Böyle bir durumdan sonra artık yönetim bunları koruyamaz, meşruluklarını savunamaz. Bunları dağıtıp tecziyeden başka bir çıkış yolu da bulamaz.

Bizim meşhur kaidemiz malumdur:

– Hak bir gayeye ancak hak bir vesile ile gidilir! Devleti korumak hak ise bu hakkı korumaya, özel vesilelerin de hak olması lazım gelir. Devletin emrinden çıkanlar, kendi özel menfaatlerine sapanlar, hak vesile olmaktan çıkmış, batıl vesile haline gelmişlerdir. Hakkı korumak için batıla başvurmak hak olmaz, batılla hak korunamaz. Hak, hak vesileyle korunur. Şayet hak halen batılla korunmak istenirse devlete olan itimat sarsılır, yönetim bundan büyük çapta ziyan görür.

Halbuki devlete olan itimat sarsılmamalı, devletsizliğin korkunç sonuçlar doğuracağı iyi bilinmelidir. Irak'taki devletsizlik bize taze bir örnektir. Irak sınırındaki bazı vatandaşların Saddam yönetimine itimadı iyice sarsılır, fer-yadı basarlar:

– Bu yönetim yıkılsın da kim gelirse gelsin! Nitekim sınırdaki Kürtler güçlerini toparlar, Saddam yönetimine ait ne var ne yoksa hepsini de sürüp atarlar... Ortalıkta devlet adına en küçük bir kurum dahi bırakmazlar. Bu defa halk:

– Oh olsun kurtulduk Saddam'ın zulmünden! diye sevinirler. Ama bu sevinçleri çok sürmez. Çünkü devletin yokluğunu fırsat bilen çapulcular her gece evlere girerler, mal, can, namus emniyeti adına hiçbir şey bırakmazlar. Canı yananlar sağa sola koşuşurlar. Ne yazık ki dertlerini anlatacak, şikayetlerini dinleyecek bir makam, bir merci yoktur. Bu defa da sızlanmaya başlarlar:

– Eyvah devletsizlik ne kadar korkunçmuş da haberi-miz yokmuş. Ya Rab, bizi çapulculardan korusun, devletsiz bırakma! diye dua etmek zorunda kalırlar.

HAK ŞERLERİ HAYREYLER...

Bize hep ümit verip destek olan düsturlarımızdandır:

– **Her güçlüğü bir kolaylık takip eder.**

- İşler daralınca genişlik söz konusu hale gelir.

- Her geceden sonra bir nehar, her kıştan sonra bir bahar kaçınılmazdır.

Öyle ise ümitsizlik, yeis ve gevşeme yoktur.

Belki bunlar birer imtihan devrelerimizdir. Kavilerle zayıflar anlaşılacak, uhrevilerle dünyeviler belli olacaktır.

Düşünmeli, kendi kendimize sormalıyız:

- Yaptığımız iş, işlediğimiz amel vatana, millete, insanlığa faydalı mı, değil mi? Meselemiz bu.

Faydası kesin, ihtiyacı mutlak...

Öyle ise şunun bunun engel çıkarmaya çalışması, mani olmaya yönelmesi, takdirsizlikte bulunması bizde bir gevşeme ve yavaşlama sebebi olmamalıdır.

Zira bizler, bu vatana, bu millete, bu ülkeye faydalı hizmetler yaparken birilerinin takdir ve tebriki için yapmıyor, sadece ve yalnızca Rabb'imizin rızasını esas alıyoruz. Öyle mi, değil mi? Öyle ise mühim olan, rızasını esas aldığımız Zat-i Zülcelal'in takdiridir. Olmazsa olmazımız odur.

Tarih boyunca nice olaylar yaşanmış, hadiseler zuhur etmiştir. Benzeri zorluklar, daha fazla, daha haşin engeller çıkarılmıştır.

Şu anda ne zorluğu çıkaranlar, ne de zorluğu göğüsleyenler kalmıştır bu alemde. Her ikisi de gitmiştir. Rabb'in huzuruna. Şimdilerde onlar yaptıklarının, ettiklerinin muhakeme ve muhasebesi içindeler. Hayra hizmet etmişlerse, mükafatını yaşıyor, şerre hizmet etmişlerse mücazatına maruz kalıyorlar...

Demek ki burası, darü'l-ücret değil darü'l-hizmettir. Belki ücretler orada verilecek, orada kimin neye hizmet ettiği açıkça anlaşılacaktır.

Bizler hep bu muhasebe ve muhakeme içinde bulunur, hareketlerimizi, tavırlarımızı hep bu anlayış içinde düzenleriz. Rabbimiz bizleri bu muhakeme ve muhasebe-

den ayırmasın, kulların takdirine, tenkidine göre şekillere girenlerden eylemesin.

Evet, evet... **Her zorluğu bir kolaylık takip eder. Her geceden sonra bir nehar, her kıştan sonra da bir bahar kaçınılmazdır.**

Öyle ise ümitsizlik, yeis ve gevşeme söz konusu olmaz bizde.

Kaldı ki, kolaylığın mükafatı ona göre olacağı gibi, zorluğun sevabı da ona göre olacaktır. Rabb'imiz adil-i mutlaktır. Ameline göre mükafat lütfeylemektedir.

Aslında inanmış gözle bakma halinde her ikisi de bizedir. Kaybımız yok, kazancımız ise çoktur. Bundan dolayıdır ki Efendimiz buyurmuş:

- Mü'minin haline taaccüp edilir. Zorlukla karşılaşsa sabreder, sevap alır, kolaylıkla karşılaşsa şükreder sevap alır. Her iki halde de mü'min kazançlıdır, kaybı yoktur.

Evet, evet... zorluk da çıksa, kolaylık da gelse inanmışlar için çok fazla değişiklik olmamaktadır. Her ikisinin de kendine göre sevabı ve karşılığı söz konusudur.

Zaten mü'min tevekkül ve teslimiyet türküsüyle gider işine.

Hak şerleri hayreyler, ârif anı seyreyler.
Mevla görelim neyler, neylerse güzel eyler.
Deme bu niçin böyle, yerindedir o öyle.
Tefvizi umur et, Hakk'a tevekkül eyle.
Mevla görelim neyler, neylerse güzel eyler.

MEDYANIZ VAR MI, HER ŞEYİNİZ VAR DEMEKTİR

Bizim Yozgat'ta en çok tekrarlanan deyimlerden biri şöyledir:

Kavga eden iki kişiden biri, vay arkaam, dermiş.

Demek kimsesi yokmuş zavallının. Kimsesi olmayınca da akıbeti malumdur. Bundan dolayı basmış feryadını:

– Vay arkam!

şimdi görölüyor ki, bir düşünceyi, bir doğruyu, bir gerçeği anlatmak mı istiyorsun, hemen karşına çıkan aynı gercek:

– Vay arkam!..

Var mı arkan?

Diyeceksiniz ki, ülke halkının hemen tümüne yakını Müslüman.

Öyle ise bu Müslüman halktan daha büyük arka olur mu?

Onlar yetip de artar bir doğrunun taraftarı olmaları için. Hayır. Yanılma burada oluyor zaten.

Halkın çoğunluğu sizin inancınızda olmuş, fikrinizi benimsemiş o kadar mühim değil. Mühim olan halkın çoğunluğu yerine televizyonun çoğunluğu, gazetenin çoğunluğu, aydının çoğunluğu...

Var mı bu sihirbazların içinde çoğunluğunuz?

Diyeceksiniz ki, ya politikacı? Politikacı da yetmiyor mu? Evet, politikacı da yetmiyor bir gerçeğin anlatılması için.

Çünkü medya gerçeği tersyüz edebiliyor, tam aksine sunabiliyor. Karayı ak, akı da kara gösterebiliyor.

İsterseniz bakın.

Bu ülkede imam hatip okulu, kapatılmayı gerektiren okullar olarak gösterilebiliyor mu? Kur'an kursları yüz karası gibi takdim edilebiliyor mu?

Başörtüsü utanılacak bir manzara gibi ifade edilebiliyor mu?

Halbuki bunlar bizim övündüğümüz, sevindiğimiz ve gittikçe gelişmesinden mutluluk duyduğumuz değerlerimiz!

Bundan dolayıdır ki devletin yapmadığı okulları halk yapmış. İmam hatipleri bu yoksul halk seve seve hizmete sokmuştur.

Gel gör ki, böylesine tartışılmaz değerlerimizi tartışılır hale getirenler vardır. Bunda bir ölçüde başarılı da olmaktadır. Halkın ezici çoğunluğuna rağmen...

Bu ne ile oluyor?

Televizyonla, gazeteyle, ağız laf yapan sözüm ona aydınla...

Anlaşılan odur ki, savunduğunuz şeyin gerçek olması, haklı bulunmanız yetmiyor. Kendinizi ifade etmek için bu kurumlara da sahip olmanız gerekiyor.

Öyle ise televizyonunuz var mı, gazeteniz var mı? Buralarda gerçeği savunacak adamlarınız söz konusu mu?

Evet diyorsanız buyurun meydana. Haklı oluşunuzu gerekçe olarak gösterebilir, ileriye atılabilirsiniz.

Bunlar yok mu sizde?

Hiç boşuna haklı oluşunuzu gerekçe olarak göstermeyin. Sizi en haklı olduğunuz yerlerde bile haksız duruma düşürür, mahcup hale bile getirirler.

Çünkü televizyonları, çünkü gazeteleri, çünkü siyahı beyaz gösterecek ağız laf yapanları var...

Ya bunlara da sahip olacaksınız, ya da mahcup beklemeye devam edeceksiniz. Lafügüzafı yoktur bunun.

CENAZEDE KORE ŞEHİTLERİ DE Mİ VARDI?

23 Kasım Pazar günü öğle namazından sonra Fatih Camii'nde **Bediüzzaman** Hazretleri'nin üç değerli talebesinin cenaze namazını kıldığımız. **Bayram Yüksel, Ali Uçar** ve **Mehmet Çiçek'in** ucu bucağı görünmeyecek kadar kalabalık cemaatinin rûhâniliğine bakıp kendi ken-

dime hayıflanmış,

- **Herkese nasip olmaz böyle cemaat, böyle dua,** demiştim.

Meğer durum gördüğümünden ibaret değilmiş. Bu cemaatin içinde **Kore Şehitleri** de varmış. Tabii bunu da öğrendikten sonra büsbütün imrendim böylesi bir gidişe doğrusu...

Biliyorum, cenazede **Kore şehitlerinin** de bulunduğunu nereden biliyorsun, diyeceksiniz. Eğer sabırla okuyacak olursanız arz edeyim nereden bildiğimi.

Efendim, pazar günü öğlede kıldığımız cenaze namazından sonra merhumları mahalli medfenleri olan Isparta, Barla'ya doğru uğurlamış, o gece **Moral FM** radyosundaki **Nur Penceresi** programını yapmak üzere arkadaşım **Mehmet Dikmen**'le radyoya gitmiştim.

Ancak o gün merhum **Bayram Yüksel**'i çok yakından tanıyan Nur talebesi **Rahmi Erdem**'i de programa çağırmış, **Bayram** ağabeyin bilhassa **Kore**'deki kahramanlıklarından da söz etmesini istemiştim.

Bayram ağabey gerçekten **Kore'ye** Üstad'ın izniyle gitmiş, orada cephede kahramanca savaşmış, birçok arkadaşşı şehit olmuş, hatta bir ara kendisinin de şehitler arasında olduğu haberi duyulunca cephe kumandanı arkasından Yasın okumuş, daha sonra da çemberi yarıp kurtulduğu görülmüştü.

Bunlara rağmen bir vakit namazını kazaya bırakmamış, tüm namazlarını kurşunlar üzerinden uçarken vaktinde kılmaya devam etmişti...

Bunları **Moral FM** radyosunun **Nur Penceresi** programında anlattıktan sonra yoğun bir telefon trafiğine muhatap olduk.

Birçok dinleyici **Bayram** ağabeyle ilgili hatıralar anlatıyor, sorular soruyorlardı. Bir hanımefendinin rüyası vardı ki, doğrusu hâlâ etkisi altındayım desem mübalağa etmiş olmam.

İşin garibi bu meçhul hanımefendi, ne **Bayram** ağabeyi biliyor, ne de **Bediüzzaman Hazretleri**'ni tanıyordu. Sadece gördüğü rüyaları ekseriyetle çıkan masum bir hanımefendiydi.

Telefonun öbür ucundan bakın ne diyordu:

– **Allah razı olsun, sizi dinledikten sonra rüyamın bir türlü çözemediğim son kısmını da çözdüm. Yani siz rüyamın yorumunu yaptınız verdiğiniz bilgilerle...**

Şaşırmıştım. Çünkü biz rüyadan falan söz etmemiştik.

Şaşkınlığımı anlayan hanımefendi izah etti durumu:

– Ben dedi dün gece rüya gördüm. Bediüzzaman Hazretleri vefat etmiş. Fatih Camii'nin avlusunda da namazı kılınacakmış. Ancak caminin avlusunda farklı giyimli askerler doluydu. İğne ucu basacak kadar boş yer yoktu. Bu askerler kimler diye sorduğumda, bunlar **Kore şehitleri** dediler. Cenazeye iştirak için gelmişler, **arkadaşlarını yalnız bırakmıyorlar, beraberlerinde götürcekler.**

Merak ettim. **Bediüzzaman Kore'**ye gitmedi, nasıl **Kore şehitleriyle** arkadaşlık etmiş olacak?

Sabah gazetelerden öğrendim ki, Fatih Camii'nde cenaze namazı kılınacak olan **Bediüzzaman** değil, çok yakın talebeleri imişler. Ancak yine de Kore şehitlerinin iştirak sebebini bulamamıştım. Şimdi radyodan sizi dinlerken öğrendim ki, **Bayram Yüksel Kore'ye gitmiş**, cephe de savaşmış, şehitlerin arasından çıkıp gelmiş. Demek ki gördüğüm o askerler gerçekten Kore kahramanlarıymış, şehit arkadaşları gelmiş, namazını kılacak, beraberlerinde götürceklermiş.

Telefondaki ses şöyle bağladı sözlerini:

– **Bundan dolayı diyorum ki, verdiğiniz bilgilerle rüyamın yorumunu yapmış, beni de tereddütlerden kurtarmış oldunuz, size ve radyonuza teşekkür ederim.**

* * *

Ne dersiniz? Yazımıza aldığımız başlık doğru mu?

Cenazede Kore şehitleri de mi vardı?

BİR CENAZE CEMAATİNİN DÜŞÜNDÜRDÜĞÜ

23 Kasım 1997 Pazar günü Fatih Camii'nde üç kişinin cenaze namazını kıldık. 24 Kasım Pazartesi günü de aynı zatların cenaze namazı Isparta'da tekrar edildi. Her iki namazda da şimdiye kadar pek görülmemiş bir cemaat çokluğu dikkat çekti.

Bunun sebebi şuydu:

Cenazeler **Bediüzzaman Hazretleri**'nin ömür boyu hizmetinde bulunmuş; hatta **Üstad**'ın vefatından sonra da kendilerini bu hizmete adanmış, hizmet ehillerine aitti. Yurtiçinde ve dışında biliniyor, itibar ve hürmet kazanmış hizmet ehilleri olarak tanınıyorlardı.

Bu yüzden farklı bir cemaat çokluğu göze çarpıyordu.

Hatta cemaatin bu çokluğu bazı kimseleri tedirgin bile etmiş, 'bir tepki, bir protestoya gidilecek olursa bunca kalabalığı durdurmak kâbil olmaz, şeklinde bir endişe bile söz konusu olmuştu.

Ne var ki ne yirmi beş bin kişilik Fatih cemaatı, ne de aynı çokluktaki Isparta cemaati herhangi bir hoşla gitmeyecek tezahüratta bulunmamış, ne yumruklar havaya kalkmış, ne sloganlar atılarak falan ve filanlara itham ve isnadlar yağdırılmış, ne de tek polise görev düşmüştü.

Asayişsizlik adına en küçük bir rahatsızlık bahis mevzuu olmamıştı.

Bu konuya niçin döndüğümü merak edebilirsiniz belki. Onu da arz edeyim izin vererseniz.

Bu, basit bir hadise değildir. Yirmi beş bin kişilik insan topluluğu bir araya geliyor, her türlü engeli aşip taşıyacak bir kudrete sahip bulunuyor; ama asla yumruklar havaya kalkmıyor, itham ve isnadlar alıp yürümüyor, vurma kırma, polise karşı karşıya gelme gibi asayişsizlik söz konusu olmuyor.

Acaba bunun bir mânâsı yok mu, bir şeyler ifade etmiyor mu? Olağan bir tavır mı bu görüntü, böyle günlerde.

İşte burada bizi yönetenlere, asayişi korumayı hedef alanlara, aydınımıza, medyamıza sormak istiyoruz:

– Siz nerede gördünüz böylesine büyük kitleler bir araya gelecekler de yumruklar havaya kalkmayacak, vurma, kırma, olmayacak, itham ve isnadlar ayyuka çıkmayacak, sessiz sedasız toplanma ve dağılmalar söz konusu olacak. Polise asla ihtiyaç olmayacak, iş düşmeyecek.

Var mı bilhassa son senelerde ve son aylarda böyle bir topluluk, böyle bir manzara? Öyle ise bu sükunet ve olgunluğun bir mânâsı olmalı, bir izahı ve yorumu bulunmalıdır.

Demek **Bediüzzaman'ın** eserlerinden edep ve terbiye dersi alanlar, onun irşadından istifade ile günlük hayata ve memleket hadiselerine bakanlar, toplumun ikaz ve irşadını düşünenler böyle oluyorlar, böyle örneklik ediyorlar. Faydalıyı böyle gösteriyorlar.

Sizin böyle topluma, böyle edep ve terbiye dersi almış nesillere ihtiyacınız ne kadardır; yönetici olarak, toplumun huzurunu, asayişini temin edecek sorumluları olarak, aydın ve fikir adamları olarak?..

Şayet size göre bu, hasreti duyulan örnek tavır ise, var mı takdiriniz, tebrikiniz? Bu vakur örneği toplumun tümünde de görme ihtiyacınızı belirtme asilzadeliğiniz?

Yoksa, sizin içinizde böyle müsbet tutumlarda memnun olmayanlar mı söz konusu? Keşke bir atışma ve satışma olsa da bir türlü elde edemediğimiz fırsatı elde

edip, tavanla tabanın arasını açma imkanı bulup istediğimiz parçalanmayı böylece sağlamış olsak, diye hayıflanlar mı söz konusu?

Böyle kimselerin olabileceğini düşünmek bile istemiyor ve diyoruz ki bırakın İslâm'ı gerçek mânâda anlayalım ve yaşayalım. Zira İslâm tam temsil edilirse ondan kimse rahatsızlık duymaz, korkup ürkmeyiz. Ondan sadece sevgi doğar, muhabbet doğar, sükunet ve vekar meydana gelir. Nitekim örneğini bizzat gördüğünüz **Hz. Bediüzzaman**'ın eğitiminden geçen bu toplulukta.

MUTLAKA UZUN ÖMÜR, BOL RIZIK MI?

Hemen her insanın isteği budur:

– **Ya Rab, bana uzun ömür, bol rızık ihsan eyle!**

Ne kadar güzel, ne kadar masumca bir istek. Kimse buna yanlış diyemez, hatalı arzu olduğunu söyleyemez.

Ancak küçük bir hatırlatma yapmaya gerek var, hepsi o kadar.

Hiç düşünüyor muyuz bu isteğimizi tekrarlarlarken:

– **Acaba uzun ömür, bol rızık bir mükellefiyeti olur mu?** diye.

Öyle ya, büyük nimetler istiyorsun Yaratan'dan. Hem uzun ömür, hem de bol rızık, yani çokça servet...

Öylesine eşsiz nimetin hiç sorumluluğu olmayacak mı, mükellefiyeti akla gelmeyecek mi?

Senelerce yaşayacaksın, bir elin yağda bir elin de balda gibi bir servet-ü saman içinde olacaksın. Ama bunun hiçbir mükellefiyeti olmayacak, ne İslâmî bir hizmet, ne de farklı bir ubudiyyet... Hiç birini de yapmadan çekip gideceksin bu dünyadan...

Acaba hadisler ne diyor böylesine uzun ömür, ama mükellefiyetsiz hayat için? Buhari'de geçen bir hadis şöyledir: bir ikaz yapıyor bizlere.

– Uzun ömür, bol rızıkla yaşayan insanın mazareti makbul olmaz öbür âlemde.

Evet, evet yanlış okumuyorsunuz aynen bu mealde.

– Uzun ömür, bol rızıkla yaşayanın mazareti makbul olmaz öbür âlemde.

Yani diyemez o insan:

– Ya Rab, bana uzun ömür vermedin ki ona göre çokça ibadet edeyim, bolca rızık ihsan etmedin ki onunla İslâma hizmette bulunayım.

Böyle bir mazareti kabul olmayacaktır. Çünkü uzun ömür de verilmiş, bolca rızık da ihsan edilmiş. Ancak o bunların gereğini hiç de düşünmemiş, mükellefiyetini yerine getirmemiş... Aksine uzun ömürle bol rızık onu şımartmış, ele avuca sığmaz hale bile gelmiş.

İşte uzun ömürle bol rızıkla düşünülmesi gereken taraftır. Hesaba katılacak ciheti...

Nitekim bir adam gelip soruyor.

– Ya Rasulallah, insanların hayırlısı kimdir?

Buyuruyor ki:

– İnsanların hayırlısı, ömrü uzun, ama ameli güzel olanıdır.

– Ya şerlisi kimdir?

Onun için de buyuruyor ki:

– Şerlisi de, ömrü uzun ama ameli kötü olanıdır!

İşte bütün mesele burada, bu noktadadır.

Yaşadığın günlerin ameli var mı, İslâmî hizmeti mevcut mu? Yani ömrünü güzel ameller, hayırlı hizmetlerle süslüyor, değerli kılabiliyor musun?

Yoksa şımarıyor, kimseyi dinlemez, ibadet ve hizmet tanımaz hale mi geliyorsun?

Şayet böyleysen bu ömür seni sonunda öylesine pişman edecek ki bütün mahşer halkı pişmanlığını duyacak.

– **Keşke yaşımasaydım bu ömrü de, vermek zorunda kalmazaydım bu nimetleri hesabını,** diyeceksin.

En iyisi gelin biz duamızı hikmetine uygun şekilde yapalım:

– **Ya Rab; bize rızanı kazandıracak ömürler, yolunda harcayacak rızıklar ihsan eyle. Başka değil.**

KONTROLSÜZ VE BAŞIBOŞ DÜŞÜNCELERE SON VERMELİ!

Disiplinsizlik ve başıboşluktan hep şikayetçi olmuşum, hep dertlenmişim...

Hayatımın hiçbir devrinde disiplinsizlikten şikayetçi olmadığım zaman olmamıştır.

Hatta o kadar rahatsızlık duymuşum ki, nerede bir geçimsizlik var, nerede baskı ve zulüm söz konusu ise mutlaka başıboşluktan, disiplinsizlikten, diye hüküm vermekte tereddüt etmez duruma gelmişim.

Nedendir hep rahatsızlığı bir başıboşluk, bir disiplinsizliğe yorumlamak?

Bunun pek farkında değilim anlaşılan. Ancak farkında olduğum tek şey, bugün yine aynı disiplinsizlikten rahatsızlık duyduğum, şikayetçi duruma girdiğimdir.

Bakıyorsunuz ki bazı insanlar olayları tek başlarına değerlendiriyor, kendi fikri seviyesiyle hükme bağlıyor, buna göre de çare düşünüyor, tedbir üretiyor.

Nedir ürettiği tedbir, bulduğu çare?

Tepki!..

Meselâ kızmış mı bir tutum ve tavra?

Artık rahatlayacağı nispette hücumla yöneliyor, itham

ve isnat tufanı estiriyor.

– **Ne olacak; imansızlar, münafıklar, kâfirler, zalimler satılmışlar...** sıralıyor. Bu bir çare midir, dediğinizde cevap daha çaresiz:

– **Ne yapalım yani.. adamlar boynumuza biniyorlar, sessiz mi kalalım? Sizin de artık iyice boyun eğmek, korkaklık gösterisinde bulunmak...**

Peki, diyorsunuz, böylesine tepkilerle bir fayda mı elde ediyorsunuz, bir çare mi buluyorsunuz? Sonuç mu alıyorsunuz?

Cevap yine çıkmaz sokak:

– **Ben onu bunu bilmem. Benim dinime dahledene basarım itham ve isnadı...**

Bu defa yine fikr-i sabitimle düşünüyor ve diyorum ki:

– **İşte size bir başıboşluk tezahürü, bir disiplinsizlik örneği...**

Olaylar karşısında nasıl bir tavır takınılacağını bilemeyen, yani, başıboş kalan insanın kendi halinde bulduğu çare, ürettiği çıkış yolu...

İtham, isnat, hücum ve hakaret... Yani sadece tepkisel.. Başka çare yok...

Olması gereken bu mudur?..

Bence özlenen odur ki, insanlarımız başıboş kalmamalı, **yüce görünüşlü, manevî bakışlı, semavî düşünlü büyüklerin görüşlerini merak etmeli, onların bakışlarını öğrenmeli, böylece tutum ve tavırlarına bir seviye, kalite kazandırmalılar...**

Bu defa bulunduğu kültür seviyesinden bakış yerine, bulunamadığı kültür seviyesinden bakmalı, isabetli görüşün sahibi olmalılar.

“Bu konuda benim bulduğum çare, düşündüğüm tedbir budur; ama bunun doğruluğundan emin değilim, bir yüce düşünceden, bir semavî bakışı olandan

**düşüncemi kontrol etmeli, ölçü almalıyım...” diyebil-
meli, böylece başıboşluğa bir son vermeli, yani kendi
düşüncesini test etmelidir.**

İşte bundan sonra fertlerimizde zararlı tepkiler son
bulacak, tepkisi de sükûtu da mana kazanıp fayda sağla-
yacaktır. Hangi olayda ne türlü tavır takınmanın faydalı
olacağını daha yüce bir düşünceyle tespit ettiğinden ağır-
lık kazanacaktır. Böylece müşteki olduğum başıboşluk
yok olunca ben de sevinerek diyeceğim ki:

**- Yaşasın disiplin ve intizam!.. Var olsun, el'cema-
atü rahmetün, vel'fıratü azap!**

BİZ BU HİZMETİN NERESİNDEYİZ?

Günlük olayları hep kötüye yorumlamak yanlış olsa
gerektir.

Hadiselere biraz da hikmet açısından bakmalı, mânâ
cihetinden nazar etmeli diye düşünmekteyim.

Zira basit bir kıyaslama dahi gösterir ki, her ne kadar
görünüş çirkin gibi de olsa sonuç güzeldir, geçmişe nis-
petle gelecek sevindiricilik arz etmektedir.

İster yetişen ilim adamlarımız açısından, ister İslâmî
faaliyetlerin çoğalışı bakımından, isterse hizmetlerin her
geçen gün kuvvet bulup gelişmesi cihetinden bakın neti-
ce geçmişe nispetle hep büyümekte, gelişmekte, kuvvet
bulup ilerlemektedir.

Çünkü dünyanın gidişatı bunu getirmekte, asrın
icapları böyle oluşmaktadır.

Suları tersine akıtma isteyenlerin başarısı var gibi gö-
rünse de ömrü kısa, itibarı muvakkattir. Ne kadar gayret
edilirse edilsin sular eninde sonunda fitrata doğru akar,
yokuşa yukarı akıtılmaya çalışılması uzun ömürlü fitri
hadise olmaz.

Bence olayların dış görünüşündeki tatsızlığa değil de iç yüzündeki inkişafa bakarken, kendimize sormamız icap eden sorular var. Onu sormalı, faydalı olanı gündeme getirmeli, onunla meşgul olmalıyız.

Hadiseler öyle ya da böyle. Onlar çok mühim değil.

Mühim olan bizim halimiz nedir, nasıl bir hizmetin içinde ve çabasıdayız? Şahsen vazifemizi yapıyor, vicdanen rahat ediyor muyuz?

Bence sorulması lazım gelen soru budur, fayda da bundadır. Çünkü bizi bizim hizmetimiz, azmimiz, gayretimiz ilgilendirir. Başkalarının yanlışlığı, tersliği ve çomak sokuşu değil. Herkes yanlış yapsa da biz doğruya yönelsek kurtuluruz.

Ama herkes doğru yapsa da biz yine yanlışla devam etsek, başkalarının doğruları bizi kurtarmaz, bizim yanlışımız bizi vebale sokar.

Öyle ise bize biz lazımız, başkalarının doğrusu da eğrisi de değil.

Soruyu yine soruyoruz burada:

Sahiden bizim halimiz, azmimiz, gayretimiz ne merkezde, ne safhada? Hangi yükün altına girmiş, hangi sorumluluğu yüklenmişiz?

Yoksa biz sadece seyirci miyiz, alkışçı halinde mi kalıyoruz? Buyurun, siz hizmetinizi yapın, gayretinizi gösterin, fedakârlık ve feragat hep sizden olsun...

Biz ise sizi tebrik ediyor, takdirde bulunuyoruz.

Bravo, maşallah diyerek geçiştiriyor muyuz?

Şayet böyleyse bunun hikmeti ne ola ki?

Yoksa başkaları hizmetle mükellef, feragat ve fedakârlığa mecbur, biz ise öyle değiliz. Çünkü biz başka insan, başka kul, başka imtiyazlara malik kimselerden miyiz? Var mı böyle bir özellik ve imtiyazımız?

Yani fedâkarlıklar hep başkalarına ait olacak, biz ise hep seyirci kalacak, hep alkış tutanlardan olacağız.

Bunun hikmeti ne ola ki, izahı nasıldır acaba?

Yoksa biz sakatlardan mı sayılmaktayız? Hizmet özürlü kimselerden mi kabul etmiş kendimizi?

Var mı böyle hizmetten muaf özürlüler? Yoksa biz mi kendimizi bu hale getirmiştir?

Hele bir de var ki, ne hizmet beğenir, ne de gayret. Hep akıl verir, yol gösterir, ahkâm üretir; ama hiçbirinin de içinde bulunmaz, asla yükün altına yaklaşmaz; ama cüretlidir, cesaretlidir, eli arkasında hep seyirciliği tercih eder. Hep tüketicidir, hiç üreticiliğe soyunmaz. **Politik sermayesi kum saati gibidir.** Ne tükenir, ne de meydana bir hizmet üretir.

Sahi, biz bu işin neresinde ve ne safhasındayız? Ne ölçüde alnımız terliyor, ne nispette nefesimiz zorlanıyor? Var mı böyle bir feragat ve fedakârlığımız? Azim ve sebatımız?

Bence sorulacak soru budur, aranacak cevap buradadır. Meşgul olunacak mevzu da bu olmalıdır. Gerisi kum saati!..

İSLAMÎ TERÖR OLAMAZ!

Terör herkesin korkup titrediği bir yılan...

Kimse şu, ya da bu vesile ile teröre bahane bulamaz, meşruluğunu savunamaz. Terör terördür. İslâmisi, gayri İslâmisi de olmaz. Hele İslâmi terörden asla bahsedilemez.

Çünkü **İslamî demek, Müslüman'ın İslâm'dan aldığı izinle yaptığı terör demektir.** Halbuki İslâm teröre izin vermez. Müslüman da terörden medet ummaz.

Buna hem âyet, hem de hadisler dağ gibi büyük engeldirler. İsterseniz şöyle sathi bir bakışla göz atalım âyet ve hadisin ikaz ve irşadına. Bakalım insan öldürmeyi nasıl görüyor, tek insanın dahi öldürülmesini nasıl tüm

insanlığın öldürülmesi gibi nazara veriyor?

Maide Süresi'ndeki ayetin ihtarı oldukça düşündürücüdür. Şu mealde ikazda bulunmaktadır ayet:

Kim bir insanı haksız yere öldürürse sanki bütün insanlığı öldürmüş gibi sorumluluk yüklenir. Kim de bir insanı haksız yere öldürülmekten kurtarırsa tüm insanlığı kurtarmış gibi sevaba kavuşup, iyilikte bulunmuş sayılır.

İşte size ayetin bakışı, Müslüman'ın da ölçüsü, hareket noktası. Müslüman, değil toplu teröre cesaret etmek, tek insanın dahi ölümüne sebep olamaz. Çünkü tek insanın haksız yere öldürülmesi dahi sanki bütün insanların öldürülmesi gibi bir vebali öldürenin omuzlarına yükler.

Demek Müslüman, haksız yere adam öldürmeyi insanlığın öldürülmesi kadar büyük ve korkunç görmekle kalmaz, aksine, bir insanın kurtarılmasını da bütün insanlığın kurtarılması kadar büyük ve kudsi görür, **öldürmede değil kurtarmada görev alır.**

Böyle bilen, böyle inanmış olan Müslüman terörist olabilir mi? İslâmî terörden söz edilebilir mi? Varsa şayet, ya Müslüman değiller, ya da Müslümanlığı bilmeyenlerdendirler. Her iki halde de terör İslâm'a mal edilemez, Müslüman terörist olamaz.

İsterseniz ayetin bu ikazından sonra bir de Efendimiz (s.a.v.) Hazretleri'nin hadisine bakalım. Hadiste nasıl ikaz ve ihtar söz konusu. Efendimiz (s.a.v) buyuruyor ki:

- Lâ yüşiru ahadüküm ala ahîhi bissilahi.

Yani, **sizden birisi ötekine silahıyla işarette bulunmasın.**

Değil silahını çekip ateş etmek, silahıyla işarette bile bulunması yasaktır.

Mesela biri gelip de size:

- Falan adam nerede? diye sorsa, siz de elinizdeki silahı o adama doğru yönelterek:

– **İşte orada!** diye onu gösterseniz Resûlullah'ın tavsiyesine aykırı hareket etmiş olursunuz. Müslüman'a yaşımayan bir tutumda bulunmuş sayılırsınız.

Çünkü silahı çekip de ateş etmek öylesine korkunç ve büyük bir günahdır ki, değil böyle büyük günaha cüret etmek, bunu hatırlatan bir görüntüye dahi Müslüman razı olamaz. Resûlullah izin vermez. Şayet böyle bir görüntüye biri girerse Resûlullah'ı dinlememiş, emrine itaat etmemiş kimse durumuna girmiş olur.

Böyle olunca İslâmi terörden söz edilebilir mi, Müslüman'ın terörden medet umması söz konusu olabilir mi?

Tek insanı öldürmekle bütün insanlığı öldürmüş gibi bir vebali yüklenen Müslüman, hangi sevabı kazanacaktır ki bu büyük günahı ödeyebilsin, Resûlullah'ın ikazına itaat etmeyen Müslüman, hangi sünneti yerine getirecektir ki bu isyanının vebalinden kurtulabilsin?

Bundan dolayı diyoruz ki, **İslâm teröre asla izin vermez, Müslüman da terörden medet ummaz.**

HANIMLAR BEYLERİNDEN HABERSİZ HARCAMA YAPABİLİRLER Mİ?

Hanım okuyucum yazdığı mektubunda özetle şöyle demiş:

– **Benim beyimin haberi olmadan harcamalar yapıyorum, sonra da böyle izinsiz harcama haram olur mu, günaha girmiş sayılır mıyım, diye endişeye kapılıyorum. Ne dersiniz bu duruma? Beyin haberi olmadan hanım harcama yapabilir mi? Yaparsa sorumlu olur mu? Çünkü harcamayı beyin parasından yapıyoruz kendi malımızdan değil elbette?..**

Efendim, burada iki husus vardır. Onu ayırmak gerekecektir.

Şöyle ki:

– Beyin izin verdiği harcama, evin gerçek ihtiyaçlarını karşılamıyor da bu yüzden izinsiz harcama yapılıyorsa mahzur yoktur. Bunda vebal olmaz. Çünkü harcama lüks ve israf cinsinden bir harcama değildir. Gerçek mânâda çoluk çocuğun ihtiyacına matuf bir harcamadır.

Şayet bu izinsiz harcama, evin gerçek mânâda ihtiyacına matuf değil de, hanımın kendine göre gereksiz şeyleri, gerekli ihtiyaç haline getirerek yaptığı harcamaysa bunun mahzursuz olduğu söylenemez. Böyle bir harcama için paranın sahibinden izin alınması şartı söz konusu olur. Yahut da böyle bir harcamadan sonra haber verip rızası alınma gereği meydana gelir.

Bu konuda yaşanmış olaylar da vardır hadis kitaplarında. Bazılarını arz edelim isterseniz.

Ebu Süfyan'ın hanımı **Hind** Efendimiz (s.a.v) Hazretleri'ne gelir ve der ki:

– **Ya Resûlallah, Ebu Süfyan gerçekten de cimri bir adamdır. Bana ve oğluma yetecek kadar para bırakmıyor. Ben de bu yüzden habersiz harcama yapıyorum, bu olur mu?** Efendimiz'in cevabı şöyledir:

– **Kocanın malından (ekonomik durumunuza münasip düşecek şekilde) kendine ve oğluna harcama yapabilirsin.**

İbni Kayyim el Cevziyye'nin Fetavay-ı Resûlullah'ında gördüğümüz tespitte bir adam diyor ki:

– **Ya Resûlallah, hanımlarımız hakkında bize ne tavsiye buyurursunuz?**

Efendimiz bu soruya şöyle cevap veriyor:

– **Hanımlarınıza yediklerinizden yedirin, giydiklerinizden giydirin. Bir de onları dövmeyin, çirkinlikle itham etmeyin!**

Bundan anlaşılan odur ki, beyler evlerine kendi ekonomik imkanlarıyla münasip düşen harcama parası bira-

kacaktır. Hanım, beyinin bu ekonomik seviyesinin üstünde harcama yapmayacak, başkalarının harcamasını örnek almayacaktır. Herkesin harcaması kendine göre diye düşünecektir.

Bence burada dikkate alınacak bir husus şudur: Hanım, beyinin itimadını yitirecek derecede habersiz ve gereksiz harcama yapar duruma girmemeli, şayet habersiz harcama yaparsa bir münasip zamanı bulup haber vermeli, beyin iznini temin etmelidir ki, beyde itimatsızlık hasıl olmasın, bizim hanım müsrif ve itaatsizdir, habersiz harcamalar yapıyor, beni zor durumda bırakıyor, şeklinde bir kanaatin oluşmasına sebep olunmasın.

Daha doğrusu bizim temennimiz şudur:

– Beyler, Ebu Süfyan gibi cimrilik etmemeli, eve gereken kadar ihtiyaç harçlığı bırakmalılar. Hanımefendiler de Hind kadar dikkatli ve titiz olmalı, gerçek ihtiyaçtan başka harcama yapmayı düşünmemeliler.

